

PELASTUSOPISTO

Avtalspersonalens utbildningssystem och läroplan

2025

Godkänd
17.12.2024

Utbildningsdirektören
Räddningsinstitutet

1	Allmänt.....	4
1.1	Läroplanens utveckling	4
1.2	Avtalsbrandkårernas betydelse inom räddningsverksamheten.....	5
1.3	Värdegrunden för avtalspersonalens studier	5
1.4	Lagstiftningen bakom läroplanen	6
1.5	Begrepp i läroplanen.....	10
1.6	Den pedagogiska tanken bakom utbildningssystemet	13
1.7	Kompetensbaserad måluppställning	15
2	Utbildningssystemet för avtalspersonalen	16
2.1	Ansvar, utbildningar och kurser.....	16
2.2	Responssystemet	17
3	Avtalspersonalens kurser	18
3.1	Allmänt om kurserna	18
3.2	Grundkurs i räddningsverksamhet (3 sp)	22
3.3	Kurs i första hjälp (1 sp)	26
3.4	Kurs i vägtrafikeräddning (1 sp).....	29
3.5	Kurs i släckningsteknik (2,5 sp)	31
3.6	CBRNE-kurs (1,5 sp)	34
3.7	Kurs i första insats (2 sp).....	37
3.8	Kurs i rökdykning (2 sp).....	41
3.9	Kurs i kemikaliedykning (1,5 sp)	46
3.10	Arbete i områden med fallrisk 1 (1 sp)	49
3.11	Kurs i ytbärgning (1 sp)	53
3.12	Riskhantering vid framförande av utryckningsfordon – förarkurs (0,5 sp)	56
3.13	Gruppledarkurs (5 sp)	59
4	Avtalspersonalens befälsutbildning.....	64
4.1	Avtalsbrandkårens chefskurs (4 sp).....	64
4.2	Anvisningar för studierna	66
4.3	Grundkurs för industribrandchef i bisyssla (6 sp).....	70
5	Utbildning för ansvarsutbildare.....	75
5.1	Allmänt.....	75
5.2	Pedagogisk utbildning.....	77
5.3	Pedagogisk vidareutbildning.....	80
5.4	Ämnesspecifik utbildning.....	83
5.5	Anvisningar om utbildningen av ansvarsutbildare	89

6	Källor	90
---	--------------	----

BILAGOR

Bilaga 1: Anvisningar för bedömning av kursdeltagarens lämplighetstest

Bilaga 2: Anvisningar för hälsokontroll för grundkursen i räddningsverksamhet

Bilaga 3: Anvisningar för hälsokontroll för kursen i rökdykning

1 Allmänt

Detta är den läroplan som det hänvisas till i 57 § 3 mom. i räddningslagen. Läroplanen definierar utbildningen för avtalspersonal som deltar i räddningsverksamheten. Dessutom innehåller läroplanen också en läroplan för utbildningen av ansvarsutbildare för de olika kurserna.

Läroplanen är avsedd specifikt för de aktörer som ordnar och ansvarar för utbildningen av avtalspersonal samt för kursernas ansvariga utbildare och de personer som söker till kurserna

1.1 Läroplanens utveckling

Räddningsinstitutet har sedan 2019 utvecklat utbildningssystemet på så sätt, att det motsvarar de centrala kraven på avtalsbrandkårernas kompetensmålsättningar. Utbildningssystemet utvecklas och förnyas kontinuerligt. De centrala delarna vid utvecklandet av utbildningssystemet har varit att utveckla ansvarsutbildarnas kunskande och de kritiska kunskapsområdena inom räddningsverksamheten, kurserna och att framställa kursmaterial.

”Räddningsinstitutet ska också ansvara för beredningen, uppdateringen och utvecklingen av läroplanen, utbildningen av utbildare, upprätthållandet av registret över utbildare samt produktionen av undervisningsmaterial för i räddningsverksamhet deltagande personal i bisyssla och personal hos en i 2 a § 1 mom. 6 punkten i räddningslagen (379/2011) avsedd avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal” (Lagen om Räddningsinstitutet 607/2006).

Räddningsinstitutet använder termen **avtalspersonal**. Till avtalspersonalen hör räddningsverkets **personal i bisyssla** samt **personal i avtalsbrandkår** eller **annan sammanslutning som ingått ett avtal** och som deltar i räddningsverksamheten utgående från ett arbetsavtal eller annat avtal t.ex. ett brandkårsavtal. I enlighet med räddningslagen (379/2011) och lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) har man definierat en gemensam benämning som omfattar alla dessa tre personalgrupper. I fortsättningen använder man termen läroplan för avtalspersonalen eller utbildningssystemet för avtalspersonalen och dessa termer omfattar alla dessa olika personalgrupper.

Läroplanen görs upp och godkänns enligt de övriga läroplansprocesserna vid Räddningsinstitutet. På detta vis säkerställer man att examensutbildningen vid Räddningsinstitutet och målen för utbildningen av avtalspersonal är synkrona med varandra och att båda utbildningarna utvecklas parallellt för att motsvara de krav verksamheten ställer. Vid uppgörande av läroplanen fäster man speciell uppmärksamhet vid att betrakta grunderna för utbildningshelheterna (kompetensbehov och kompetensmål för utbildningen inom olika kompetensnivåer som uppstår ur dessa, pedagogiska lösningar, osv.). Läroplanen utvecklas kontinuerligt. I läroplanen för avtalspersonalen beskrivs utbildningens och kursernas kompetensmål systematiskt och på ett enhetligt sätt. Planer för förverkligandet skrivs så att de möjliggör nya sätt för utförandet och andra nödvändiga förändringar inom kurserna utan att den godkända läroplanen i detta avseende måste förändras. Dessutom betonas inom inlärningsprocessen en större integrering av olika ämnesområden än tidigare samt integrering och kontinuitet mellan olika kurser.

För att utveckla utbildningssystemet för Räddningsinstitutets avtalspersonal har man grundat ett utvecklingsnätverk för avtalspersonalen. Utvecklingsnätverkets åsikter får rikligt med utrymme och styr å sin sida planeringen. Dessutom har Räddningsinstitutet ett utbrett kontaktnät av intressentgrupper vars sakkunskap kan utnyttjas för att utveckla systemet. När det gäller utvecklingsarbetet av utbildningssystemet och läroplanerna har Räddningsinstitutets planerare för avtalsbrandkårernas utbildningssystem, utbildningsplanerarna, ansvarsområdena, teamen samt de ansvariga lärarna i substansämnen en central roll. Räddningsinstitutet utnyttjar sin mångsidiga yrkesmässiga organisation och allmänt godtagbara praxis i sitt arbete.

1.2 Avtalsbrandkårernas betydelse inom räddningsverksamheten

I Finland finns det sammanlagt cirka 15 000 avtalspersoner som deltar i räddningsverksamheten. Avtalspersonalen hör till knappt 500 avtalsbrandkårer och på cirka 200 brandstationer arbetar räddningsverkets personal i bisyssla. Dessutom finns det industribrandkårer där till exempel fabriken anställda har utbildats till räddningspersonal för fabriken egna behov. Avtalspersonalen deltar årligen i cirka 70 000 larmuppdrag inom räddningsväsendet. I Finland utförs cirka 101 000 räddningsuppdrag per år. Avtalspersonalen ombesörjer räddningsväsendets beredskap särskilt i glesbygden. (Avtalsbrandkårerna i Finland 2018; [Räddningsväsendets fickstatistik 2019–2023](#))

Avtalsbrandkårernas uppgifter varierar enligt verksamhetsområdet och den operativa brandkårsgruppens förmåga. Avtalspersonalen utför allmänt taget alla larmuppdrag inom räddningsväsendet. Dessutom deltar avtalspersonalen från cirka 400 stationer i uppgifter inom första insatsen. Verksamheten inom första insatsen som en del av den prehospitala akutsjukvården har i flera områden blivit en viktig del av den prehospitala akutsjukvården. Utöver utryckningsuppdragen deltar avtalspersonalen också i genomförandet av säkerhetskommunikationen.

Det är nödvändigt att anlita avtalspersonal i ett glesbefolkat land som Finland för att kunna ordna en effektiv räddningsverksamhet. Av landets yta är cirka 95 procent glest befolkad landsbygd, kärnlandsbygd eller landsbygd nära städerna där avtalspersonalen i regel sköter om räddningsväsendets första utryckningar. I stadsområdena stöder avtalsbrandkårerna yrkesbrandkårerna eller agerar självständigt i överlappande situationer (*Inrikesministeriets publikationer 2022:9, Vem hjälper i glesbygden och på landsbygden?*).

1.3 Värdegrunden för avtalspersonalens studier

Räddningsväsendet behöver personal med kunskaper, färdigheter och vilja att kontinuerligt lära sig och på så sätt ha beredskap att förnya sin egen kompetens. Med kompetens förstås allt oftare att man behärskar omfattande arbets- och verksamhetshelheter. Vid sidan av omfattande kompetens förväntas ofta också starka specialfärdigheter och ett personligt åtagande gentemot utveckling av sig själv, gruppen och gemenskapen. Organisationerna blir flackare och beslutsfattandet decentraliseras – vilket innebär utmaningar. Ansvar som sakkunnig framhävs.

För personalen innebär att växa och utvecklas i yrket en kontinuerlig inlärningsprocess när det gäller den egna kompetensen: vid sidan om att utveckla sin kunskaps- och färdighetsmässiga grund för

räddningsväsendet är det också viktigt att kunna ändra på övertygelser, attityder och värderingar och att vidga medvetenheten. Utöver en stark grund behövs i uppgifterna och verksamheten allt oftare allmänna handlingsfärdigheter av processtyp som är oberoende av teknisk kompetens och räddningsväsendets kompetens, till exempel beredskap att utveckla praxis och tillägna sig nya verksamhetssätt som hjälper till att hantera osäkerheten i ett föränderligt samhälle och ett föränderligt arbetsliv. Dessutom behövs beredskap att bedöma och utveckla sina egna interaktionsfärdigheter, beredskap för gott yrkesmässigt samarbete med andra, beredskap att styra, stöda och uppmuntra den övriga personalen att utnyttja sin kompetens och utveckla sina färdigheter, beredskap att förstå gemenskapens framtid och vara initiativtagande för att förändra föråldrad eller icke-fungerande praxis.

Personalens kompetens innebär också att känna till värderingar: en förpliktelse till räddningsväsendets värdegrund hjälper en att lösa verksamhetsbefogenheter i yrket, arbetslivet och samhället. Mänskligt, professionellt, pålitligt – tillsammans.

1.4 Lagstiftningen bakom läroplanen

Räddningsverksamheten och utbildningen i anslutning till den styrs av flera olika författningar, av vilka de viktigaste är räddningslagen (379/2011) och statsrådets förordning om räddningsväsendet (407/2011).

Räddningslagen 29.4.2011/379

2 a § (28.12.2018/1353)

Definitioner

I denna lag avses med

...

6) avtalsbrandkår frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår och militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har slutit ett avtal med välfärdsområdet om utförande av uppgifter som hör till räddningsverksamheten,...

27 § (08.07.2022/616)

Räddningsväsendets och räddningsverkets uppgifter i välfärdsområdet

Bestämmelser om ordnande av räddningsväsendet i välfärdsområdet finns i lagen om välfärdsområden (611/2021) och i lagen om ordnande av räddningsväsendet.

Välfärdsområdet beslutar om på vilket sätt räddningsverket inom sitt område ska sörja för

...

Välfärdsområdet kan dessutom producera de tjänster som hör till räddningsverksamheten enligt 32 § i denna lag genom att skaffa dem av avtalsbrandkårer eller andra sammanslutningar som är verksamma inom räddningsbranschen på det sätt som föreskrivs i lagen om välfärdsområden. (23.3.2023/436)...

32 § Vad som ska ingå i räddningsverksamheten

Till räddningsverksamheten hör att

- 1) ta emot larm,*
- 2) varna befolkningen,*
- 3) avvärja överhängande olyckor,*
- 4) skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara,*
- 5) släcka eldsvådor och begränsa skador,*
- 6) ha hand om ledning, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns i 1–5 punkten.*

Räddningsverket ansvarar för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljö och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation...

34 § (23.3.2023/436) Ledning av räddningsverksamhet

Räddningsledare är räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått, om inte något annat har avtalats med stöd av 8 kap. i lagen om välfärdsområden eller föreskrivits med stöd av 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet. Räddningsverksamheten kan dock tillfälligt ledas av någon annan som är anställd hos välfärdsområdets räddningsverk eller av någon som hör till en avtalsbrandkår, till dess att den behöriga räddningsmyndigheten tar över ledningen av verksamheten. Räddningsledaren utför denna uppgift under tjänsteansvar....

39 § (28.12.2018/1353)

Funktionsförmågan hos den som deltar i räddningsverksamhet

Personer som hör till räddningsverks och avtalsbrandkårers personal och som deltar i räddningsverksamhet ska upprätthålla de grundläggande färdigheter och den kondition som deras uppgifter förutsätter. Närmare bestämmelser om nivån på de grundläggande färdigheter och den kondition som olika uppgifter inom räddningsverksamheten förutsätter och om ordnande av konditionstester kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

55 § Statens ansvar för utbildningen

Staten sköter yrkesutbildningen inom räddningsväsendet och övrig utbildning som hör samman med räddningsväsendet i enlighet med lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

56 § Räddningsverkets ansvar för utbildningen

Räddningsverket ska se till att dess personal i bisyssla och personalen hos en avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal har sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom.

57 § Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal

...Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för deltagande i räddningsverksamheten.

Närmare bestämmelser om de examina och den utbildning som avses i 1 och 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Statsrådets förordning om räddningsväsendet 5.5.2011/407

7 § Behörighet för personal i bisyssla och avtalsbrandkårens personal som deltar i räddningsverksamhet

Av de personer i bisyssla som avses i 57 § 2 mom. i räddningslagen samt personer som hör till avtalsbrandkårer krävs det att

3) 1) *den som deltar i släcknings- och räddningsarbetet har genomgått minst en sådan kurs i släckningsarbete som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan,*

2) *den som hör till befäl och underbefäl och som deltar i släcknings- och räddningsarbetet har genomgått minst kursen för enhetschefer som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan eller har avlagt yrkesexamen för räddningsbranschen,*

3) *den som är brandkårschef, vid en sådan läroanstalt som avses i 55 § i räddningslagen, har genomgått minst kursen för avtalsbrandkårschefer eller grundkursen för industribrandchefer i bisyssla eller har avlagt en sådan examen som avses i 6 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i denna förordning.*

Av personer som deltar i räddningsdykningsuppdrag krävs det dessutom att de har genomgått en kurs som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan och som krävs för uppgiften.

Studier enligt Räddningsinstitutets läroplan:

Bestämmelserna i 57 § i räddningslagen säger att av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för deltagande i räddningsverksamheten.

Som en kurs i släckningsarbete som avses i 7 § 1 mom. i statsrådets förordning om räddningsväsendet genomförs följande studier enligt Räddningsinstitutets läroplan: Grundkursen i räddningsverksamhet.

Som en sådan kurs för enhetschefer som avses i 7 § 2 mom. i statsrådets förordning om räddningsväsendet genomförs följande studier enligt Räddningsinstitutets läroplan: Gruppledarkursen.

Utbildningen av avtalspersoner som deltar i uppdrag med räddningsdykning (rök-, kemikalie- och vattendykning) styrs förutom av ovan nämnda författningar även av Inrikesministeriets anvisning om räddningsdykning och ytbärgning (2024). I den kursspecifika läroplanen för varje tema (kapitel 3) har ovan nämnda bestämmelser och anvisningar beaktats.

Första insats verksamheten och utbildningen i anslutning till den styrs av hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospital akutsjukvård (585/2017).

Hälso- och sjukvårdslagen 30.12.2010/1326

40 § Den prehospitala akutsjukvårdens innehåll

Den prehospitala akutsjukvården omfattar: (29.12.2016/1516)

1) sådan bedömning av vårdbehov samt sådan brådskande vård i fråga om patienter som insjuknat eller skadats plötsligt som primärt sker utanför en hälso- och sjukvårdsinrättning, med undantag för de uppdrag som avses i sjöräddningslagen (1145/2001), och vid behov transport av patienter till den enligt medicinsk bedömning lämpligaste vårdenheten samt förflyttningar i samband med plötsligt insjuknade eller skadade patienters fortsatta vård när patienten behöver krävande och kontinuerlig vård eller övervakning under förflyttningen, (29.12.2016/1516)

2) upprätthållande av beredskap för prehospital akutsjukvård,

3) vid behov ordnande av kontakt till psykosocial stödverksamhet för en patient, hans eller hennes närstående och andra som har del i händelsen,

4) medverkan i utarbetandet av regionala beredskapsplaner för storolyckor och exceptionella situationer inom hälso- och sjukvården, tillsammans med andra myndigheter och aktörer, och

5) handräckning till polisen, räddningsmyndigheterna, gränsbevakningsmyndigheterna och sjöräddningsmyndigheterna för fullgörande av uppgifter som dessa ansvarar för.

Välfrädsområdena och HUS-sammanslutningen kan i beslutet om servicenivån bestämma att den prehospitala akutsjukvården ska inbegripa första insatsen. Med första insatsen avses att någon annan enhet som nödcentralen kan larma än en ambulans larmas i syfte att förkorta insatstiden i fråga om en akut insjuknad eller

skadad patient, och att personalen i enheten ger livräddande första hjälpen i enlighet med beslutet om servicenivån för den prehospitla akutsjukvården. (8.7.2022/581)

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospitla akutsjukvård 585/2017

8 § Enheter och personal inom den prehospitla akutsjukvården

Med en enhet inom den prehospitla akutsjukvården avses ett fordon som hör till den operativa verksamheten inom den prehospitla akutsjukvården samt fordonets personal. Enheter inom den prehospitla akutsjukvården är ambulanser samt olika slags fordon för prehospitla akutsjukvård, läkar- och sjukvårdshelikoptrar och andra nödvändiga fordon.

I enheterna inom den prehospitla akutsjukvården ska det finnas följande personal:

1) i en enhet för första insatsen minst två personer med utbildning som lämpar sig för första insatsen,

...

1.5 Begrepp i läroplanen

Identifiering och validering av tidigare inhämtad kompetens – Med validering av tidigare inhämtad kompetens avses åtgärder som möjliggör att kursdeltagaren kan få tidigare studier att fungera som en del av den kurs som hen för tillfället utför. Kompetensen kan t.ex. komma via tidigare studier, via arbetslivet eller via fritidssysselsättningar. Via identifieringen kan man påvisa kompetensen för dokumenteringen.

Identifiering och validering av tidigare inhämtad kompetens avser de åtgärder och praxis på vilket vis kursdeltagarens erkända kompetens utvärderas och dokumenteras. Inom verksamheten koncentrerar man sig på att utvärdera personens erkända kunskaper gentemot de målsättningar som finns beskrivna i läroplanen och det centrala innehållet. Kursdeltagaren ska uppvisa kopior på kursintyg och betyg samt övriga lämpliga dokument över de prestationer och det kunnande som hen hänvisar till. Vid behov ska kursdeltagaren visa sin kompetens med separata teoriprov eller praktiska prov eller så kan man kräva noggrannare bevis för kompetensen.

Distansundervisning – är tidsbunden undervisning. T.ex. en föreläsning som hör till kursen kan ordnas på distans genom att använda utrustning för datakommunikation.

Praktisk undervisning – är en plats- och tidsbunden praktisk undervisning där man strävar till så verksamhetstroga arbetsutföranden som möjligt.

Övningsplan – en plan enligt vilken man utbildar och övar de praktiska färdigheter som finns nämnda i målsättningarna i läroplanen och genomförandeplanen. Övningsplanen beskriver övningarnas kompetensmål, genomförandesätt, de tillgängliga resurserna, tidtabellen samt de säkerhetsinstruktioner som hänförs till övningen.

Självständiga studier – den del av kursens studier som kursdeltagaren genomför utanför närstudierna på en självvald plats och tidpunkt som lämpar sig för den studerande. I de självständiga studierna gör kursdeltagarna till exempel olika typer av inlärningsuppgifter, nätstudier och förbereder sig för prov och tentamina.

Utbildare – en utbildare på kursen som har utsetts av den instans som arrangerar kursen.

Arrangör av utbildningen eller kursen – den organisation som ansvarar för utbildningen eller kursen i enlighet med läroplanen, för regional tillämpning av de funktioner/åtgärder som finns i genomförandeplanen, för undervisningen och bedömningen. Arrangören av utbildningen eller kursen tar också hand om kursens ekonomi.

Utbildningens producent – räddningsverket eller annan organisation till vars centrala uppdrag hör att ordna utbildning för avtalspersonal. Övriga organisationer kan vara t.ex. Forsvarsmakten och läroinrättningar inom industrin.

Utbildningsavsnitt – en grundenhet för innehållet i kursen och utbildningen samt dess uppbyggnad vars omfattning och målsättning slagits fast i denna läroplan. Utbildningsavsnittet kan bestå av många olika typer av studier: lektioner, föreläsningar, inlärnings- och övningsuppgifter, föredrag och prov.

Kurs – studiernas och undervisningens innehållsmässiga och strukturella utbildningshelhet.

Kursprogram – en plan för genomförande av den kurs som beskrivs i läroplanen. Planen utarbetas av Räddningsinstitutet och kursens ansvarsutbildare ansvarar för den regionala tillämpningen av de funktioner/åtgärder som ingår i planen. I kursprogrammet preciseras bl.a.

- mängden närundervisning och en uppskattning den tid som används för självständiga studier
- tidtabellen för närundervisningen, samt antalet utbildare som behövs för utbildningen

Närundervisning – den del av studierna på kursen som förverkligas på en viss plats vid en viss tidpunkt. Kursens övningar är i alla fall närundervisning. Övningarna kan också ordnas i mindre grupper på området. I detta fall är det ansvarsutbildarens uppgift att se till att utbildningen är jämbördig.

Studier – kursdeltagarens målmedvetna verksamhet som styrs av kompetensmålen och inläringen. Kursdeltagaren är skyldig att delta i all undervisning som ordnas samt självständigt studera enligt de instruktioner hen fått.

Läroplan – i läroplanen beskrivs syftet med de kurser som hör till avtalspersonalens utbildningssystem, urvalsgrunderna för kursen, kompetensmålen, det viktigaste innehållet, prestationskraven och bedömningen.

Studiepoäng – uttrycker mängden arbete i studieperioden. En studiepoäng motsvarar i medeltal 27 timmars arbete för kursdeltagaren. I praktiken kan den arbetsmängd som en studiepoäng kräver variera med till exempel de studiefärdigheter som den studerande innehar.

Räddningsverksamhet – brådskande uppdrag vars syfte är att rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka hotar eller redan har inträffat samt att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Pedagogik – avser det sätt på vilket undervisningen ordnas samt dess synsätt och pedagogiska principer.

Simuleringspedagogik – Simuleringspedagogik (övningspedagogik) är en helhet av inlärningsmetoder. I Räddningsinstitutets utbildningssystem för avtalspersonal grundar sig inlärnigen på 1) konstruktivistisk-realistiska samt 2) socialkonstruktivistiska inlärningsuppfattningar.

Avtalspersonal – räddningsverkets personal i bisyssla samt personal hos en i 2 a § 1 mom. 6 punkten i räddningslagen avsedd avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som har ingått avtal med välfärdsområdet om skötseln av uppgifter som hör till räddningsverksamheten

Avtalsbrandkår – en frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår eller militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har ingått avtal med räddningsverket om skötseln av uppgifter som hör till räddningsverksamheten.

Färdighetsprov – är en uppgift som kursdeltagaren utför för att utbildaren ska kunna säkerställa att kursdeltagarens kompetensmål uppnås i fråga om färdigheterna.

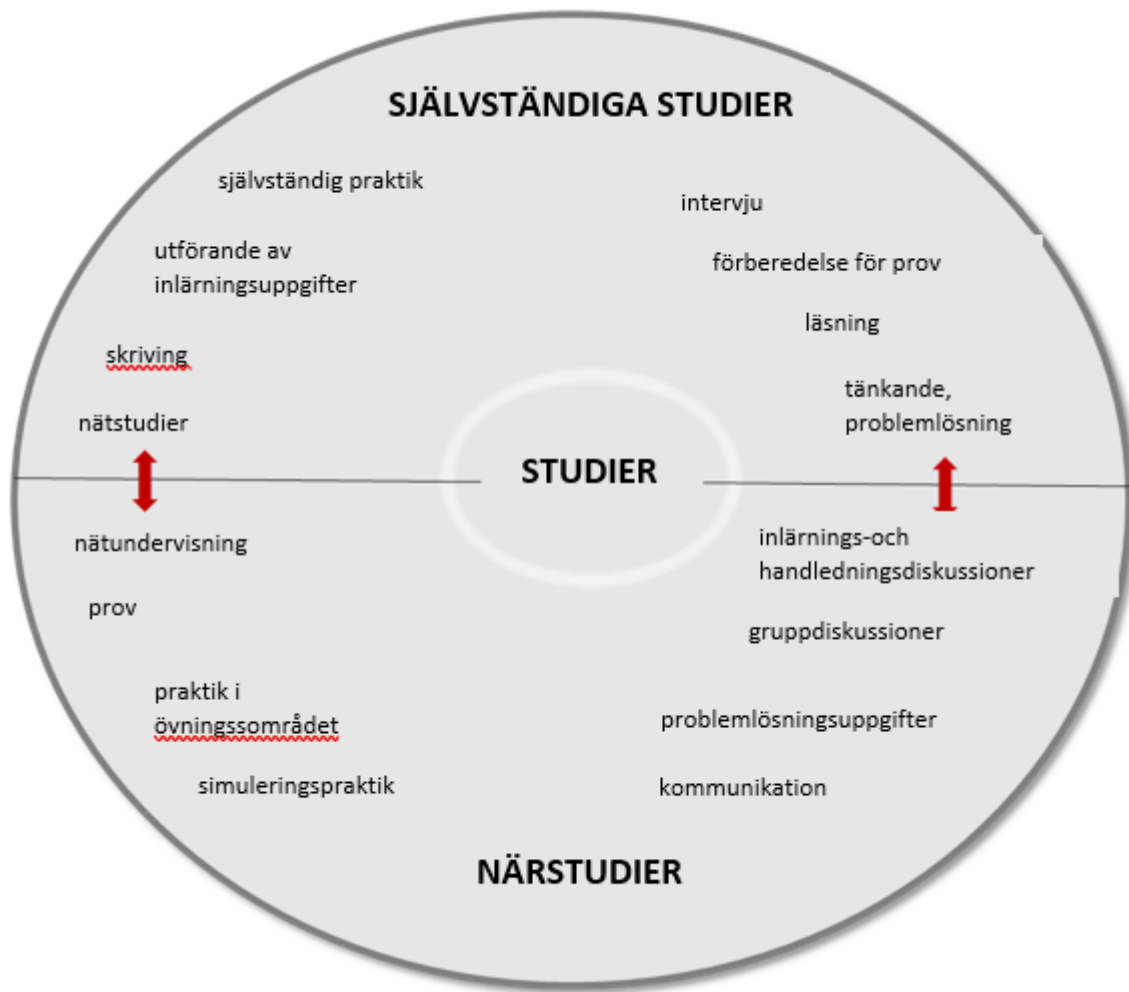
Genomförandeplan – en plan för genomförande av den kurs som beskrivs i läroplanen. Planen utarbetas av Räddningsinstitutet och kursens ansvarsutbildare ansvarar för den regionala tillämpningen av de funktioner/åtgärder som ingår i planen. I genomförandeplanen specificeras bland annat

- de behörigheter och utbildarresurser som krävs av kursutbildarna
- de uppgifter som kursen kräver gällande förberedelser, ordnande och servicearbeten
- Krav på inlärningsmiljöer
- materiel, utrustning och personlig skyddsutrustning som behövs i den praktiska undervisningen

Ansvarsutbildare – en person som utsetts av kursarrangören och som ansvarar för kursens innehåll, säkerhet, undervisning och praktiska arrangemang.

Ansvarsutbildaren ska med godkänt resultat ha genomgått Räddningsinstitutets utbildning för ansvarsutbildare samt ha en giltig licens som ansvarsutbildare. Utbildningen för ansvarsutbildare består av två delar: 1) en pedagogisk utbildning och 2) en ämnesspecifik utbildning. Tillsammans ger dessa två utbildningar ansvarsutbildaren tillfällig rätt att fungera som ansvarsutbildare för kursen i fråga.

Nätstudier – den del av studierna som kan genomföras under handledning i inlärningsmiljön. Studierna kan till exempel innehålla diskussioner, grupparbeten, uppgifter och informationssökning.

Figur 1 Studiemetoder

1.6 Den pedagogiska tanken bakom utbildningssystemet

Utifrån Räddningsinstitutets strategiska linjer 2023–2026 ses inläringen vid institutet i hög grad basera sig på den konstruktivistisk-realistiska samt socialkonstruktivistiska inlärningsuppfattningen. I den konstruktivistisk-realistiska synen ser man studeranden som någon som bygger upp den egna interna modellen (mentala modellen) och sin kompetens (som en konstruktör) utifrån en trygg och ändamålsenlig verksamhetsmodell i branschens uppgifter. Utbildarens uppgift är att skapa inlärningsförhållanden och hjälpa inlärares i inlärningsuppgiften samt att med sin sakkunskap säkerställa att den yrkesskicklighet som inlärares bygger är realistisk i det praktiska arbetslivet. Enligt den socialkonstruktivistiska inlärningsuppfattningen är inläringen ett socialt och kulturellt fenomen. Kunskapen och kompetensen byggs genom erfarenhet på det man tidigare lärt sig i social växelverkan. Studeranden är en aktiv och ansvarsfull aktör och inläringen är inriktad på målet och målsättningarna, lärandet sker kollektivt och är kopplat till yrkesmässiga kontexter. Utöver den teoretiska kunskapen lär man sig färdigheter genom att ge möjligheter för den studerande att tillämpa det hen lärt sig i arbetsuppgifter inom sitt yrkesområde. Färdigheterna i livslångt lärande står i centrum i det ständigt föränderliga arbetslivet och samhället. Vid Räddningsinstitutet ses lärandet också som något konnektivt (Siemens, 2004), varvid man i lärandet utnyttjar teknologi i olika digitala

miljöer och inläringen innebär att skapa kopplingar och kontakter utifrån information från olika informationskällor och nätverk. Inlärarens eget datalager, kunskaper, färdigheter, värderingar och attityder utnyttjas. Man söker, bygger upp och delar med sig av information på egen hand eller tillsammans och utnyttjar mobil audiovisuell kommunikation, bild, ljud och sociala medier. Inläringen är aktiv, operativ och något som görs i gemenskap och kunskaperna uppdateras kontinuerligt.

Simuleringspedagogik (övningspedagogik) är en helhet med inlärningsmetoder där inläringen grundar sig på konstruktivistisk-realistiska samt socialkonstruktivistiska inlärnings synpunkter. I simuleringspedagogiken och i synnerhet i det analytiska inlärnings samtalet om verksamheten som följer övningen betonas själv- och grupputvärdering samt utvärderingen av läraren. Simulationerna (teori – workshoppar – tillämpade övningar utifrån simulationspedagogiken) och den praktiska undervisningen är en viktig del av Räddningsinstitutets verksamhet. Simulationerna är i hög grad plats- och tidsbunden praktisk undervisning där man strävar till så verksamhetstroga arbetsutföranden som möjligt. Kunskapsmässig kompetens utmäts i arbetsprestationer som kräver färdighet. Ofta utförs arbetet parvis eller i grupp, vilket också förutsätter goda sociala färdigheter. Syftet med undervisningen är särskilt att stärka inläringen av färdigheter i olika sociala konstruktioner (individ, par, grupp). Den praktiska undervisningen och de digitala undervisningsmetoderna stöder varandra. Till exempel kan man med väl genomförd nätundervisning skapa mer resurser och säkerställa en tillräcklig mängd praktisk undervisning. Omvänd inläring är Räddningsinstitutets centrala didaktiska riktlinje. I omvänd inläring styrs planeringen av undervisningen av ett tankesätt som betonar elevens roll om hur och var man lär sig. Det är fråga om ett inläringssmiljötänkande där läraren strävar efter att granska inläringen med inlärarens ögon och stöder inlärarens att bedöma sina egna utvecklingsbehov i förhållande till kompetenskraven. Inlärarens roll är att ge respons som stöd för självreflektionen av läraren och andra studerande. Tillvägagångssättet handlar i hög grad om att lära sig i egen takt. Den studerandes motivation stöds av friheten att välja i vilken ordning och när hen studerar. Inläringen sker i flerstämmig växelverkan i en social kontext. Lärarens roll i undervisningen är i första hand som instruktör, istället för att enbart delge information, men rollen kan variera enligt de verksamhetsmodeller som läraren använder.

Strategin handlar om att bygga upp en ny inläringsskultur där studerandes självstyrning och inläring står i centrum. Toivola m.fl. (2017) konstaterar att den studerandes självstyrning stöds genom självutvärdering och genom att konkretisera målinläringen. I förändringen av inläringsskulturen är det fråga om hur teknologi, digitalisering och den studerandes kompetenspotential kan utnyttjas och på så sätt motivera den studerande att lära sig. Lärosätt som främjar lärandet kan utnyttjas gemensamt före den undervisning som ordnas och/eller efter undervisningen när den studerande övergår till att analysera sin verksamhet på webben.

Siemens, G. (2004). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. (Hämtad 13.9.2023] <http://www.ceebl.manchester.ac.uk/events/archive/aligningcollaborativelearning/Siemens.pdf>

Toivola, M., Peura, P. & Humaloja, M. 2017. Flipped learning: Käänteinen oppiminen (1. painos.). Helsingfors: Edita

1.7 Kompetensbaserad måluppställning

Avtalspersonalens kurser har beskrivits enligt den kompetensbaserade målsättningen. Kompetensmålen beskriver vad kursdeltagaren förväntas kunna efter att ha genomfört kurshelheten. I kompetensmålen beskrivs vad kursdeltagaren vet, förstår eller kan som ett resultat av studierna.

Kompetensmålen grundar sig på de kompetensbehov som är centrala för att avtalspersonalen ska lyckas i sin verksamhet. Genom att utarbeta och bedöma kompetensmålen ser man till att varje kursdeltagare uppnår åtminstone de kunskaper, färdigheter och attityder som behövs för framgång i uppgiften, säkerhet och kontinuerlig uppbyggnad av ny kunskap.

Kompetensmålen är skrivna så att de innehåller följande saker: ett verb som berättar vad kursdeltagaren ska förväntas kunna göra i slutet av kursen; ett eller flera ord som beskriver vad kursdeltagaren har att göra med; ett eller flera ord som används för att visa att inläring har skett.

De olika nivåerna av kompetens har beskrivits i enlighet med Blooms taxonomi på följande sätt:

- 1. Minnesnivån**
Att minnas något kan definieras som en förmåga att återkalla eller hålla saker i minnet utan att nödvändigtvis förstå dem. I den här läroplanen används bl.a. följande verb på minnesnivån: definiera, känna igen, räkna upp, beskriva, efterlikna, komma ihåg.
- 2. Förståelsenivån**
Att förstå kan definieras som en förmåga att tolka inlärd information. I den här läroplanen används bland annat följande verb på förståelsenivån: förklara, urskilja, rapportera, hjälpa, utvärdera.
- 3. Tillämpningsnivån**
Att tillämpa kan definieras som en förmåga att använda inlärt material i nya situationer eller använda idéer och begrepp i problemlösning. I den här läroplanen används bland annat följande verb på tillämpningsnivån: använda, välja, fungera, tillämpa, genomföra, utföra, föreslå, göra.
- 4. Analysnivån**
Att analysera kan definieras som en förmåga att dela in information i komponenter och söka efter deras inbördes förhållanden och idéer (att förstå den organisatoriska strukturen). I den här läroplanen används bland annat verbet analysera på analysnivån.
- 5. Utvärderingsnivån**
Utvärdering kan definieras som en förmåga att bedöma värdet av tankar och lösningar: bland annat att utvärdera, dra slutsatser, motivera.
- 6. Skapandenivån**

Att skapa kan definieras som förmågan att bedöma och utvärdera materialet för ett specifikt syfte och en förmåga att åstadkomma något nytt; bygga, utvidga, utveckla.

Kompetensmålen för avtalspersonalens kurser har fastställts på nivåerna 1–3.

2 Utbildningssystemet för avtalspersonalen

2.1 Ansvar, utbildningar och kurser

Utbildningssystemet för avtalspersonalen är ett flerdimensionellt nationellt utbildningssystem som via utbildningar och kurser producerar behörighet för ansvarsutbildare samt behörighet för avtalspersonal för olika uppdrag inom räddningsväsendet. Räddningsinstitutet ansvarar för avtalspersonalens läroplan, utbildandet av ansvarsutbildare samt för de utbildarregister som hänför sig till detta och för att producera utbildningsmaterial för kurserna. Räddningsinstitutet utbildar ansvarsutbildarna och avtalspersonalens befäl. Räddningsverket ansvarar för att avtalspersonalen får tillräcklig utbildning. Räddningsverket kan ordna kursen själv eller på basis av avtal låta en tredje part ordna den. Ansvarsutbildarna genomför utbildningen enligt Räddningsinstitutets läroplan i samarbete med utbildningsanordnaren. Figur 2 åskådliggör kursutbudet i Räddningsinstitutets utbildningssystem för avtalspersonalen 2025.

Figur 2 Utbildningssystemets kursschema

Räddningsinstitutet ordnar följande utbildningar:

- Pedagogisk utbildning för ansvarsutbildare
- Ämnesvis utbildning för ansvarsutbildare
- Grundkurs för industribrandchef i bisyssla

- Kurs för avtalsbrandkårens chef

Kurser i grundläggande kompetens som ordnas i området:

- Grundkurs i räddningsverksamhet
- Kurs i första hjälpen
- Kurs i vägtrafikeräddning
- Kurs i släckningsteknik
- CBRNE-kurs
- Kurs i första insats
- Kurs i bekämpning av miljöskador
- Riskhantering vid framförande av utryckningsfordon – förarkurs

Kurser i specialkompetens som ordnas i området:

- Kurs i rökdykning
- Kurs i arbete i områden med fallrisk (PVAT1)
- Kurs i ytbärgning
- Kurs i kemikaliedykning
- Gruppledarkurs

2.2 Responssystemet

Räddningsinstitutet använder ett systematiskt responssystem med vars hjälp man strävar till att svara mot de utbildningsmål som utvecklas ur det nationella kunskapsbehovet samt för att säkerställa en enhetlig och högkvalitativ utbildning.

Räddningsinstitutet samlar in respons om utbildningsverksamheten inom den utbildning de själv anordnar samt från de regionala kurserna. Responsen från de regionala kurserna samlas in via ett responsformulär som man länkar till i Koulumaali-portalen. Enkäten är riktad till kursdeltagarna, utbildarna och ansvarsutbildaren.

Räddningsinstitutet behandlar responsen i enlighet med institutets processer med jämna mellanrum. Responsen från kursdeltagarna, utbildarna och ansvarsutbildarna används för att utveckla läroplanen, genomförandeplanerna samt kursmaterialet i Koulumaali-portalen.

Förutom detta förväntar man sig att de som ordnar utbildningen och ansvarsutbildarna själva också samlar in respons gällande sin egen verksamhet, analyserar responsen och utvecklar sin egen verksamhet utgående från responsen.

3 Avtalspersonalens kurser

3.1 Allmänt om kurserna

3.1.1 Urvalskriterier för kurserna

En effektiv och säker räddningsverksamhet förutsätter kompetens. Kompetensen utgörs av kunskaper och färdigheter samt attityder. Avtalspersonalen har en hög motivation och en god attityd till räddningsverksamheten och den utbildning som hör därtill. En del av räddningsverksamhetens uppgifter förutsätter lämplighet för uppgiften i fråga samt god fysisk och psykisk funktionsförmåga av den anställda för att skaffa och upprätthålla kompetensen.

I den utbildning för avtalspersonal som gäller räddningsverksamheten finns på basis av kursernas innehåll och kursernas syfte olika urvalskriterier för kurserna. Urvalskriterierna grundar sig på de bestämmelser som styr räddningsbranschen. Räddningslagen (379/2011) ålägger räddningsverken att se till att avtalspersonalen får ändamålsenlig utbildning för sina uppgifter i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan. Utöver lagarna om räddningsväsendet är de lagar som allmänt fastställer arbets säkerheten och arbetshälsan samt inrikesministeriets anvisningar om räddningsväsendet en väsentlig del av ordnandet av avtalspersonalens utbildning och arbete. De viktigaste är räddningslagen (379/2011), statsrådets förordning om räddningsväsendet (407/2011), lagen om Räddningsinstitutet (607/2006), arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om företagshälsovård (1383/2001), statsrådets förordning om arbeten som är särskilt skadliga och farliga för unga arbetstagare (475/2006), samt Inrikesministeriets anvisningar: Anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024, Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga 2016, Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet 2022 och Anvisning för arbete på vägområde i samband med räddningsväsendets uppdrag (2024).

"Rök-, kemikalie- och vattendykning samt ytbärgning är arbete som medför särskild fara enligt 11 § i arbetarskyddslagen och som medför särskild risk för olycksfall eller sjukdom. Sådant arbete får utföras endast av en arbetstagare som är kompetent och som med hänsyn till sina personliga förutsättningar lämpar sig för arbetet.

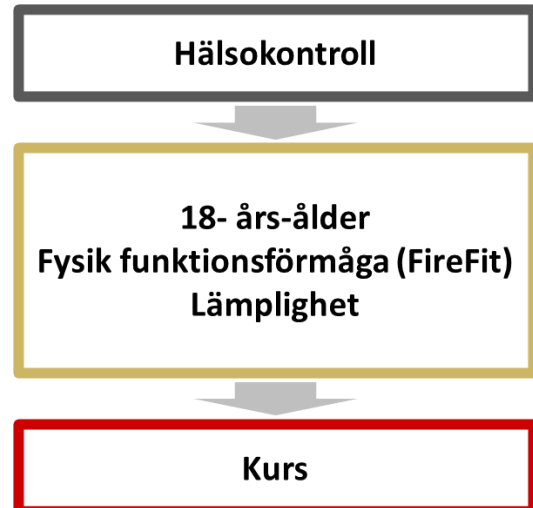
Ett säkert räddningsarbete förutsätter att den som utför det har särskild behörighet, vilket ställer **särskilda krav med avseende på hälsotillstånd, funktionsförmåga, utbildning och kompetens**. För att en ny person som deltar i Räddningsverkets dykningsverksamhet ska godkännas som behörig för dykning krävs det ett uttryckligt beslut." (IM:s anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024.)

Urvalskriterierna som förutsätts för kurserna är:

- ålder, t.ex. minst 16, 18 eller 21 år
- grundutbildning (kurser)
- lämplighet utifrån hälsotillståndet
- lämplighet utifrån den fysiska funktionsförmågan
  - FireFit-testning
  - Simtest
  - Kroppskontroll och balansförmåga
- lämplighet att arbeta t.ex. i mörker, på ett område med fallrisk (högt uppe), i ett slutet trångt utrymme, i vatten osv.

I denna läroplan åskådliggörs urvalsgrunderna för varje kurs enligt det bifogade schemat. I den gråa rutan beskrivs utredningen av det hälsotillstånd som kursen förutsätter vid en hälsokontroll som utförs av en läkare. I den guldfärgade rutan beskrivs den ålder, fysiska funktionsförmåga och lämplighet som kursen förutsätter. I den röda rutan beskrivs den kurs som söks eller en tidigare avlagd kurs. Ordningen på diagrammen har också betydelse, de styr till att beakta sakerna i rätt ordning. Ett tidigare godkänt avläggande av kursen i släckningsarbete jämföras med avläggande av grundkursen i räddningsverksamhet.

Vad gäller bedömningen av hälsotillståndet nämns följande i Inrikesministeriets anvisning "[Anvisning om bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga \(2016\)](#)": "Den första undersökningen görs innan man deltar i utbildning och det rekommenderas att undersökningarna görs centraliserat i områdena. Hälsokontrollen vid den första undersökningen omfattar en intervju utifrån förhandsuppgifter, en klinisk läkarundersökning och sådana kompletterande undersökningar som läkaren anser vara nödvändiga." Räddningsinstitutet rekommenderar att räddningsverken och avtalsbrandkåren förfar på det sätt som förutsätts i anvisningen.

Den fysiska funktionsförmågan bedöms med hjälp av FireFit-metodens konditionsbedömning, dvs. FireFit-indexet. Utvärderingen av konditionen består av en del som mäter andnings- och cirkulationsorganens funktion och en del som mäter muskelstyrkan och -uthålligheten. Nya avtalspersoner kan efter hälsokontrollen genomgå test av funktionsförmågan med FireFit-metoden, varvid personen får individuell respons utifrån testresultaten. Responsen hjälper personen att vid behov utveckla sin fysiska funktionsförmåga.

Genom att utföra lämplighetstester (bilaga 1) får avtalspersonen en bättre bild av sin förmåga att arbeta med olika uppgifter inom räddningsväsendet. Dessutom ger bedömningen information om vilka egenskaper som eventuellt borde utvecklas för att personen i olika situationer bättre ska klara av kurserna och räddningsväsendets uppgifter i fortsättningen.

3.1.2 Kursernas webbinlärmiljö Koulumaali

På kurserna används Räddningsinstitutets webbinlärmiljö Koulumaali, som har producerats som resultat av Räddningsinstitutets projekt KOULUMAALI. Koulumaali är en Moodle-baserad utbildningsplattform avsedd för räddningsväsendet, där man på ett och samma ställe får aktuella läromedel för såväl Räddningsinstitutets och räddningsverkens behov som för behoven hos andra

aktörer som arbetar med utbildning av avtalspersonal. Efter en godkänd kurs i informations säkerhet och kursval får man en gruppnyckel som gör det möjligt att studera på kursen.

Användningen av plattformen Koulumaali förutsätter ett avtal mellan den organisation som ansvarar för utbildningen och Räddningsinstitutet, samt ett personligt användarnamn för systemet för varje användare. Räddningsinstitutet gör årligen kopior av kurserna till de organisationer som ingått avtal. Utbildningarna ska ordnas med gällande material. Räddningsverken ansvarar för användarnamnen för sin egen yrkesutbildade personal och avtalspersonal inom sin egen organisation. I avtalspersonalens kurser finns det tre användarnivåer i Koulumaali. De är huvudanvändare, ansvarsutbildare och kursdeltagare. Nedan beskrivs rättigheterna för de olika användarnivåerna.

Huvudanvändaren ansvarar för uppgifter i anslutning till att administrera kurserna. Huvudanvändaren kan bland annat fastställa kursnyckeln, lägga till kursdeltagare, ta bort kursdeltagare, göra olika inställningar t.ex. i anslutning till kursens synlighet samt lägga till material för kursen i den regionala delen.

Ansvarsutbildaren får använda kursen på det sätt som förutsätts av utbildaren bl.a. för att se kursdeltagarnas prestationer och framsteg på kursen, inlämning av uppgifter samt material som endast är avsett för utbildarna. Med användarrollen ansvarsutbildare är det inte möjligt att redigera eller radera material. Även de övriga utbildarna på kurserna fungerar som ansvarsutbildare på Koulumaalis kursplattformar.

Kursdeltagaren kan studera på kursen.

3.1.3 Deltagande i undervisningen

Frånvaro från kursen

Kurserna har ett begränsat antal timmar i förhållande till inlärningsmålen, så det är skäl att undvika frånvaro. Man kan dock inte delta i övningar om man är sjuk eller konvalescent. Om kursdeltagaren har en motiverad orsak kan ansvarsutbildaren bevilja frånvaro från kursundervisningen. Frånvaron från kursen får uppgå till högst 4 timmar per studiepoäng. Frånvaro får dock inte försvåra kursdeltagarens genomförande av kursen och uppnåendet av kompetensmålen. Ansvarsutbildaren kan ta emot ett separat prov eller en uppgift av kursdeltagaren för att säkerställa kunskanden. Det går också att delta i teoriundervisningen via distansförbindelse, om förbindelse kan ordnas. Detta ska dock avtalas på förhand med ansvarsutbildaren.

Avbrytande av kursen

Utbildningsanordnaren kan avbryta kursdeltagarens rätt att delta i kursen om:

- 1) kursdeltagaren upprepade gånger eller allvarligt har äventyrat en annan persons hälsa eller säkerhet och på så sätt visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter i anslutning till studierna. När beslutet fattas ska man beakta att en enskild skada som orsakats av vårdslöshet

- inte uppfyller förutsättningarna för återkallande av studierätten, om inte gärningen eller försummelsen visar på en uppenbar olämplighet för praktiska uppgifter i anslutning till studierna.
- 2) kursdeltagaren till sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte uppfyller förutsättningarna för studierna under kursen. Hälsotillståndet och funktionsförmågan kan tillfälligt försämrats under kursen till följd av sjukdom, olycksfall eller till exempel användning av rusmedel.
  - 3) kursdeltagaren har i ansökningskedet hemlighållit sådan information som kunde ha hindrat hen från att bli vald till kursen.
  - 4) kursdeltagaren har varit frånvarande från kursen mer än vad som är tillåtet enligt läroplanen eller frånvaron har försvårat uppnåendet av kursens kompetensmål.
  - 5) kursdeltagaren uppnår inte kursens kompetensmål. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms enligt kursens läroplan och genomförandeplan.

Ansvarsutbildaren fattar ett separat beslut om att avbryta kursen tillsammans med kursdeltagaren och utbildningsanordnaren. Om kursen avbryts ska ett dokument upprättas över detta. Innan beslutet fattas ska ansvarsutbildaren höra kursdeltagaren om avbrytandet av kursen. Därefter fattar ansvarsutbildaren och kursanordnaren tillsammans beslut om eventuellt avbrytande av kursen.

Om kursen avbryts kan en kursdeltagare som inte konstaterats vara olämplig slutföra kursen under de följande 12 månaderna, efter det ska kursen börjas om från början.

Identifiering och erkännande av tidigare förvärvad kompetens (AHOT) samt tillgodoräknande av studier

Ansvarsutbildaren kan bevilja kursdeltagaren tillgodoräknande av kompetens på basis av tidigare förvärvad kompetens som en del av en kurs i en utbildning som ordnas av Räddningsinstitutet. Kompetensen ska verifieras genom ett arbetsprov där man bedömer hur kompetensmålen för det ämnesområde som ska tillgodoräknas har uppnåtts samt hur teorikunskapen inom ämnesområdet kombineras med praktiskt arbete. Till exempel personer som avlagt befälsexamen för räddningsbranschen kan ansöka om tillgodoräknande på basis av en godkänd studieperiod i släcknings- och räddningsteknik för motsvarande ämnesområden i grundkursen i räddningsverksamhet.

Utgångspunkten för tillgodoräkandet är kompetensmålen för utbildningen. Vid bedömningen beaktas innehållet i tidigare studier, den tidpunkt då studierna har slutförts samt om personen har använt de inlärdas färdigheterna efter utbildningen. I regel räknas studier äldre än tre år inte till godo om personen som ansöker om erkännande inte aktivt har använt de inlärdas kunskaperna och färdigheterna.

I oklara situationer ska man be Räddningsinstitutet om anvisningar för identifiering och erkännande av tidigare förvärvad kompetens.

3.2 Grundkurs i räddningsverksamhet (3 sp)

3.2.1 Inledning

Godkänt resultat på grundkursen i räddningsverksamhet ger den minimiutbildning som krävs för deltagande i räddningsverksamhet (57 § i räddningslagen behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal).

Grundkursen i räddningsverksamhet består av två delar. Under kursens första del lär kursdeltagarna sig personliga färdigheter och i den andra delen går man igenom räddningsgruppens medlemmars uppgifter och verksamhet.

Kursens första del introducerar den nya avtalspersonen i räddningsväsendets organisation och värderingar samt räddningsverksamhetens terminologi och ger enhetliga färdigheter för inläring i kursens andra del, för såväl nya personer som kommit till branschen och för personer som redan under en längre tid deltagit i till exempel brandkårens ungdomsverksamhet.

Kursens andra del ger grundläggande färdigheter för att tryggt kunna fungera som medlem i en räddningsgrupp vid redskapsklareringar i släcknings- och räddningsuppdrag som utförs som inledande åtgärder. Innan den andra delen av kursen inleds ska personen genomgå en hälsokontroll, vars syfte är att säkerställa att personen i fråga om hälsa och funktionsförmåga är lämplig för kursen.

3.2.2 Grundkurs i räddningsverksamhet, del 1 (1 sp)

Den första delen av grundkursen i räddningsverksamhet kan också kallas introduktion, men den uppfyller endast delvis arbetsgivarens lagstadgade introduktionsskyldighet. Uppnåendet av kompetensmålen i den första delen gör det möjligt att lära sig nya saker i den andra delen av grundkursen i räddningsverksamhet. För att avlägga den första delen, liksom i lärandet alltid, ligger ansvaret på kursdeltagaren. Utgångspunkten är att inläringen av uppgifterna sker självständigt med hjälp av studiematerialet i Koulumaali. Stöd i inläringen ges av den person som ansvarar för introduktionen av brandkåren och som handleder de övningar som förutsätts under kursen i den egna brandkåren.

Den första delen kan genomföras som praktik vid brandkåren, som en gemensam introduktion för flera brandkårer eller som närundervisning i samband med kursens andra del. Den första delen ska vara godkänd innan kursdeltagaren deltar i den andra delen.

Utförande av kursen

Den första delen är avsedd att inledas genast när personen söker sig till brandkårsverksamheten. Introduktionsdelen stöder social interaktion och gruppbildning samt ger innehåll och intressanta sysslor. Om den första delen utförs inom den egna brandkåren och under en längre tid, har arbetsgivaren under den tiden möjlighet att utreda personens lämplighet för branschen.

Den första delen av grundkursen i räddningsverksamhet förutsätter registrering i Koulumaali.

Kursprestationerna i den första delen får inte vara över 12 månader gamla när kursdeltagaren fortsätter till den andra delen av Grundkursen i räddningsverksamhet.

Innehållet i del 1 av kursen

Kunskap

- räddningsväsendet
- räddningsväsendets värderingar
- enhets- och anropssignaler
- brand- och räddningsutrustning i släckningsfordon
- kopplingar och redskapsklareringar som används vid överföring av vatten
- riskhantering vid framförande av utryckningsfordon
- utbildning i vägsäkerhet
- säkerhetsinstruktioner

Färdigheter

- påklädning av branddräkten
- knopar och bindningar
- grundläggande användning av Virve-telefonen

Teorikunskapen studeras i huvudsak som självstudier på Koulumaali-plattformen. Kompetensen säkerställs genom att repetera ämnesområdet med godkänt resultat i Koulumaali. Kompetensen inom de personliga färdigheterna säkerställs i färdighetsproven i den andra delen av kursen.

3.2.3 Grundkurs i räddningsverksamhet, del 2 (2 sp)

Under kursens andra del lär man sig de redskapsklareringar som hör till räddningsgruppens första åtgärder i släcknings- och räddningsuppdrag och de personliga kunskaper och färdigheter som krävs av gruppens medlemmar. Teoriundervisningen genomförs som föreläsningsundervisning. I de praktiska övningarna lär man sig färdigheter i personligt arbete och grupparbete samt att vara medlem i en räddningsgrupp.

Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för grundkursen i räddningsverksamhet är att den sökande ska

- vara minst 16 år,
- ha avlagt del 1 av grundkursen i räddningsverksamhet med godkänt vitsord innan del 2 inleds,
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för grundkursen i räddningsverksamhet. *

* ”En person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet ska genomgå en hälsokontroll vars syfte är att säkerställa att personen i fråga om hälsa och funktionsförmåga är lämplig för kursen. Den läkare som utför hälsokontrollen ska helst vara specialist i

företagshälsovård eller allmänmedicin. Läkaren ska känna till de krav på hälsa och funktionsförmåga samt praxis för lämplighetsbedömning som krävs för att avlägga kursen.” (Arbetshälsoinstitutet 2022)

Anvisningar för hälsokontroller finns i bilaga 2 och finns också separat på Räddningsinstitutets webbplats. Ansvarsutbildaren är skyldig att redan i början av kursens andra del utreda förutsättningarna för sökandena att delta i kursen.

Innehållet i del 2 av kursen

Kursen innehåller föreläsningar som kan genomföras antingen som när- eller distansundervisning, närundervisning vid varierande övningsobjekt och självständiga studier.

Kursen innehåller följande teman:

- arbets säkerhet och personlig skyddsutrustning
- räddningsgruppens verksamhet
- radiokommunikation
- primärläckning
- livräddande första hjälpen
- tryckluftsapparat
- släckningsbilens utrustning
- redskapsklareringar som hör till räddningsgruppens första åtgärder
- vattenförsörjning
- skapandet av en trygg verksamhetsmiljö på vägområden och trafikstyrning
- verksamhet vid utryckningar

Kompetensmål

Grundkursen i räddningsverksamhet ger grundläggande färdigheter att fungera som ett par med en mer erfaren person i en räddningsgrupp vid redskapsklareringar i olika släcknings- och räddningsuppdrag som hör till de första åtgärderna. I kompetensmålen beaktas kursens båda delar.

En person som avlagt grundkursen i räddningsverksamhet med godkänt resultat kan

Kunskapsmässigt

- bedöma betydelsen av den fysiska konditionen för upprätthållandet av arbetsförmågan och skötseln av uppgifterna
- räkna upp de arbetarskyddsmetoder som används i räddningsverksamheten
- berätta om räddningsgruppens medlemmars uppgifter i redskapsklareringar som görs som inledande åtgärder
- berätta om användningsändamålet för arbetsredskapen i släckningsbilen

Färdighetsmässigt

- fungera enligt säkerhetsinstruktionerna
- följa tillverkarens anvisningar om användningen av personlig skyddsutrustning som lärts ut på kursen
- identifiera en nödlägespatient och ge livräddande första hjälpen
- använda radiokommunikation enligt kommunikationsanvisningarna

- agera under handledning som medlem i en mer erfaren persons räddningsgrupp i redskapsklareringar som görs som inledande åtgärder
- göra och utnyttja knopar och bindningar i räddningsverksamheten som lärts ut på kursen
- välja en ändamålsenlig förstahandssläckare och använda förstahandssläckare
- använda tryckluftsapparat som andningsskydd och kontrollera apparatens funktionsduglighet
- under handledning göra redskapsklareringar för skarv- och dragstege tillsammans med ett par
- fungera som tillfällig trafikdirigerare på uppdrag av räddningsledaren
- starta en motorsåg och utföra underhåll på sågen efter användning
- fungera som motorman vid fordons- och löspump

Attitydmässigt

- vilja fästa uppmärksamhet vid att agera på ett arbetssäkert sätt
- vilja fungera som medlem i räddningsgruppen i enlighet med räddningsgruppens mål

Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med hjälp av färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.2.4 Efter kursen

Arbetsgivaren ska introducera kursdeltagaren i olika arbetsuppgifter som hen kan hamna i. När en person utses till en utryckningsgrupp ska (Arbetarskyddslagen (738/2002), 2 kap. - Arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt 14 § Undervisning och handledning för arbetstagarna) den som utser personen säkerställa att kursdeltagaren kan agera säkert vid olika utryckningar utan att äventyra sin egen eller andra personers säkerhet som deltar i räddningsväsendets uppdrag. En utsedd person får endast arbeta i sådana uppgifter som förutsätter utbildning, erfarenhet och introduktion.

3.3 Kurs i första hjälp (1 sp)

3.3.1 Inledning

Första hjälp är en del av vårdkedjan för en person som plötsligt insjuknat eller skadats. Med första hjälp avses hjälp till en akut insjuknad eller skadad person på händelseplatsen i syfte att trygga den hjälpbehövandes vitala funktioner och förhindra att hens tillstånd förvärras. Med tanke på vårdkedjans funktion är det väsentligt att uppgifter förmedlas om den hjälpbehövandes tillstånd och eventuella förändringar i det samt vidtagna åtgärder när ansvaret överförs vidare i vårdkedjan ända till den slutliga vårdplatsen. Detta förutsätter att hela vårdkedjan känner till olika nivåer av hjälp. (Silfvast & Kinnunen, 2012)

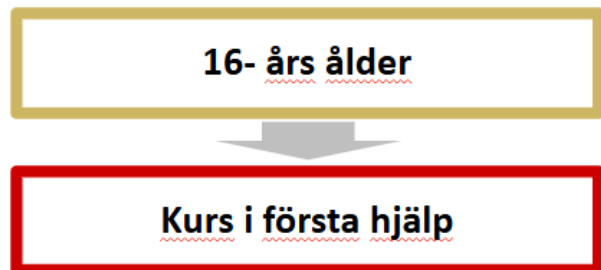
Med livräddande första hjälp avses de åtgärder som vidtagits för att hjälpa en nödlägespatient och med hjälp av vilka man i bästa fall kan förebygga att patienten avlider. Delfaktorer i livräddande första hjälpen är t.ex. förflyttning av patienten till skydd från en omedelbar risk, grundläggande återupplivning (D-HLR), öppnande av andningsvägarna utan hjälpmedel, stoppande av blödning med handen eller tillfälligt tryck- eller åtstramningsförband och första bedömning (DrABC).

Kursen i första hjälp följer de nationella anvisningarna om innehållet i kurserna i första hjälp, men beaktar särskilt avtalspersonalens verksamhetsmiljö och organisation. Man koncentrerar sig på sådana uppdrag och åtgärder som avviker från de situationer där första hjälp sköts av lekmän.

3.3.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för kursen i första hjälp är att den sökande ska

- vara minst 16 år,
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen i första hjälp.

Sökanden bör före kursen sätta sig in i

livräddande första hjälp till exempel under den egna brandkårens veckoövningar.

Till livräddande första hjälp hör följande:

- identifiering av en nödsituation
- störningar i de vitala funktionerna:
  - andning: kontroll av luftvägarna, främmande föremål i luftvägarna
  - blodcirkulation: stoppande av stor blödning
  - medvetande: framstupa sidoläge för medvetslös
- livlös: grundläggande återupplivning (D-HLR)
-

3.3.3 Kursbeskrivning

Kursen i första hjälp är en del av avtalspersonalens grundutbildning. Målet är att förbättra beredskapen hos den personal som deltar i räddningsverksamheten att arbeta med

räddningsväsendets uppgifter och samordna funktionerna till helheter som förbättrar räddningsväsendets prestationsförmåga.

Efter kursen i första hjälpen har kursdeltagaren möjlighet att söka till kursen i första insatsen. Kursen fokuserar särskilt på sådana nödsituationer som avtalspersonalen kan möta i sitt civila liv och i samband med räddningsväsendets uppdrag.

3.3.4 Kompetensmål

En person som gått kursen i första hjälpen kan

Kunskapsmässigt

- beskriva när en person är en nödlägespatient
- identifiera och inleda enkla livräddande första hjälp-åtgärder
- förklara hur man ser till att luftvägarna är öppna
- förklara hur man förbereder sig och agerar i de vanligaste situationerna som kräver första hjälp

Färdighetsmässigt

- identifiera en nödlägespatient, en person som insjuknat eller skadats
- inleda D-HLR för en livlös patient
- påbörja enkla första hjälpen-åtgärder med utrustning som finns i räddningsenheten
- tillämpa de kunskaper och färdigheter som hen har lärt sig i de mest typiska situationerna av livräddande första hjälp
- vidta åtgärder för livräddande första hjälp för en nödlägespatient i samband med räddningsväsendets uppdrag och samordna funktionerna till helheter

Attitydmässigt

- vill upprätthålla och utveckla kompetensen i att bemöta en nödlägespatient

3.3.5 Innehåll

Innehållet i kursen i första hjälpen grundar sig på de nationella anvisningarna för första hjälp och God medicinsk praxis-rekommendationerna.

Kursen inleds med förhandsuppgifter där kursdeltagaren bekantar sig med den egna brandstationens och räddningsenheternas utrustning för första hjälp.

På kursen i första hjälp behandlas följande teman:

- att identifiera en nödlägespatient och livräddande första hjälp-åtgärder
- nödanmälan
- att möta en livlös patient och D-HLR

- att se till att andningsvägarna är öppna
- att möta en medvetslös patient
- att stoppa en stor yttre blödning
- att möta en plötsligt insjuknad eller skadad
- de vanligaste situationerna som kräver första hjälp, beredskap inför dem, identifiering av nödsituationer och inledande av livräddande första hjälp-åtgärder
- att inleda livräddande första hjälp-åtgärder med den första hjälp-utrustning som finns vid räddningsenheten, vid möte av en nödlägespatient i samband med de vanligaste räddningsuppdragen (trafikolyckor, byggnadsbränder, vattenräddnings- och CBRNE-situationer)
- första hjälpens betydelse som en del av vårdkedjan för en plötsligt insjuknad eller skadad person och identifiering av den egna rollen som en del av den

3.3.6 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

Under kursen påvisas uppnåendet av kompetensmålen genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen med godkänd bedömning.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.3.7 Litteratur/läromedel

På kurserna används Räddningsinstitutets inlärningsplattform Koulumaali. Huvudsaken av det material som studeras finns på kursplattformen. Utöver dessa används följande källor i tillämpliga delar som självstudie- och introduktionsmaterial.

- Suomen ensiapuohjeet 2021 (Suomen Elvytysneuvosto) (eller nyare version)
  - Första hjälp-anvisningarna baserade på rekommendationer från Europeiska återupplivningsrådet (ERC) och Internationella återupplivningsrådet (ILCOR), som fungerar som grund för utbildningen i första hjälp
- Återupplivning. God medicinsk praxis-rekommendationen. Arbetsgrupp tillsatt av Finska Läkarföreningen Duodecim, Suomen Elvytysneuvosto, Finlands Anestesiologförening och Finlands Röda Kors, 2021. Finns på internet: <https://www.kaypahoito.fi/hoi17010>
- Korte Henna och Myllyrinne Kristiina. 2022. Ensiapu. Finlands Röda Kors. Otavas tryckeri
- Föreläsningmaterial, videor och spel

3.4 Kurs i vägtrafikeräddning (1 sp)

3.4.1 Inledning

Utvecklingen av bilarna har medfört ett behov av att även förnya räddningsarbetets verksamhet i olycksituationer. Det viktigaste syftet med vägtrafikeräddning är att så snabbt och säkert som möjligt ge hjälp åt den som ska räddas samt att få personen till fortsatt vård utan att räddningsarbetet orsakar hen ytterligare skada.

Många olika trafikmedel och även transporter av farliga ämnen rör sig i trafiken. En trafikolycka kan visa sig vara en olycka med farliga ämnen, fordonet kan till följd av olyckan också läcka olja, så ett uppdrag kan innehålla flera typer av olyckor.

3.4.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för kursen i vägtrafikeräddning är att den sökande ska

- vara minst 18 år eller fylla 18 år under kursåret,
- ha avlagt grundkursen i räddningsverksamhet och kursen i första hjälp med godkänt resultat eller ha en yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen,
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen i vägtrafikeräddning. Kursen i vägtrafikeräddning förutsätter god hälsa och funktionsförmåga i stöd- och rörelseorganen samt andnings- och cirkulationsorganen. Den sökandes FireFit-index ska vara minst 2. *

* Sökanden är till sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga lämplig för kursen, om företagsläkaren har konstaterat att hen är lämplig för åtminstone räddningsverksamhetens grundläggande uppgifter. Om den sökande inte omfattas av företagshälsovården kan man som utlåtande använda ett motsvarande läkarutlåtande som på grundkursen i räddningsverksamhet (bilaga 2).

3.4.3 Kompetensmål

En person som gått kursen kan

Kunskapsmässigt

- berätta vilka faror som är förknippade med ett vägtrafikeräddningsuppdrag
- motivera åtgärder och uppgiftshelheter för att på ett säkert sätt rädda en människa från en personbil

Färdighetsmässigt

- förhindra ytterligare skador vid vägtrafikolyckor
- rädda en människa i en vägtrafikolycka enligt gruppleadarens anvisningar

Attitydmässigt

- vill agera arbets säkert i uppgifter inom vägtrafikeräddning
- vill upprätthålla och utveckla kompetensen inom vägtrafikeräddning

3.4.4 Innehåll

På kursen bekantar man sig med räddning av en person från personbil och säker verksamhet vid vägtrafikolyckor.

Kursens innehåll:

- arbets säkerhet
- att möta och förflytta den som ska räddas utan hydraulisk räddningsutrustning
- grunderna i räddningsteknik
- öppna dörren och återställa chassits form
- räddningstekniker: räddning ur en personbil som står på sina däck, räddning ur en personbil som ligger på sidan, räddning ur en personbil som ligger på taket
- Räddning av en person som hamnat under en personbil
- personbilarnas teknik

3.4.5 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms genom godkänt avläggande av gruppuppgiften och de övningar som ingår i kursen.

3.5 Kurs i släckningsteknik (2,5 sp)

3.5.1 Inledning

Släckning är förknippad med mycket kunnande och tidigare har det inte funnits något utbildningsutbud för detta i utbildningssystemet för avtalspersonal. På den nya kursen i släckningsteknik lär man sig kunskaper och färdigheter i släckning samt förbereder sig på att bättre skydda sig mot olägenheter och riskfaktorer vid eldsvådor. Kursen ger färdigheter att förstå hur bränder utvecklas samt hur de sprids och släcks med olika släckningstekniker med beaktande av arbetssäkerheten. I synnerhet byggnadsbränder och bränder i fordon behandlas under kursen. I anslutning till byggnadsbränder bekantar man sig med den strukturella brandsäkerheten både i teorin och i praktiken. Kursen förutsätter inte rökdykningsduglighet, utan på kursen lär man sig mycket som den som ämnar bli rökdykare ska kunna. Från och med den 1 januari 2025 är kursen en förutsättning före rökdykningskursen. Under kursen lär sig deltagarna rekognosering med förstahandssläckare och om valet av släckare, användningstekniker för släckarna och förhållanden, när man ska avstå från rekognosering med förstahandssläckare.

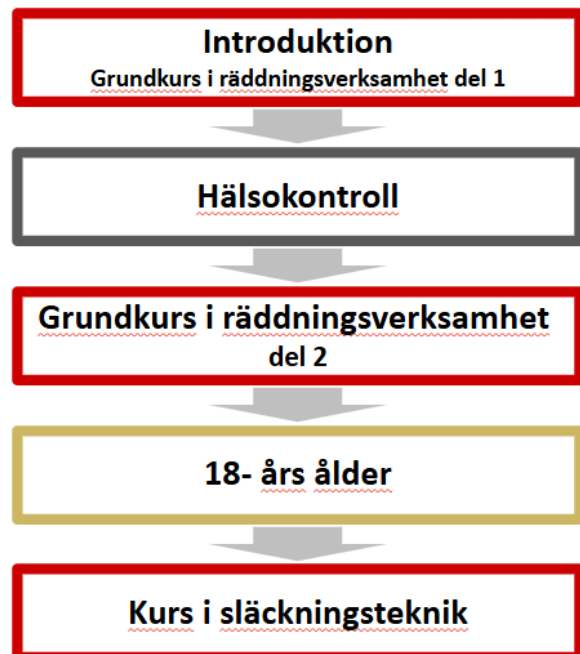
Kursen i släckningsteknik är avsedd för grundutbildning och fortbildning för avtalspersonal. På kursen lär man sig kunskaper och färdigheter som IM:s nya anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024 förutsätter i anslutning till släckning av bränder. Kursen lämpar sig också utmärkt för avtalspersoner som redan länge deltagit i räddningsverksamhetens uppgifter och även för gruppleadare, eftersom kursen erbjuder dem ny och uppdaterad information.

3.5.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för kursen i släckningsteknik är att den sökande ska

- vara minst 18 år,
- ha avlagt grundkursen för räddningsverksamhet med godkänt resultat,
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen i släckningsteknik. *

* Sökanden är till sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga lämplig för kursen, om den ansvariga företagsläkaren vid räddningsverket/avtalsbrandkåren har konstaterat att hen är lämplig för åtminstone räddningsverksamhetens grundläggande uppgifter.

Om den sökande inte omfattas av den ovan nämnda företagshälsovården kan man som utlåtande, använda ett motsvarande läkarutlåtande som på grundkursen i räddningsverksamhet (bilaga 2).

3.5.3 Kompetensmål

Den som avlagt kursen i släckningsteknik kan

Kunskapsmässigt

- berätta om faror och olägenheter i anslutning till eldsvådor samt släcknings- och räddningsverksamhet och förklara hur dessa kan undvikas eller hur man ska förbereda sig på dem
- beskriva faserna i brandens utveckling samt brandens förlopp i ett öppet och avgränsat utrymme
- räkna upp olika släckningstaktiker
- identifiera brandsäkert byggda konstruktioner och brandtekniska apparater
- motivera de skydd och åtgärder som används i räddningsverksamheten avsedda för att förbättra arbetssäkerheten och minska exponeringen för skadliga och cancerframkallande ämnen
- förklara släckningseffekterna av de vanligaste släckningsmedlen och -teknikerna som används vid släckning samt deras användningsändamål
- bestämma var gränsytan mellan rökdykning och användning av tryckluftsandningsapparat går och under vilka förhållanden och på vilka ställen man kan göra rekognosering med förstahandssläckare

Färdighetsmässigt

- arbeta arbetssäkert med ändamålsenlig skyddsutrustning med beaktande av farorna enligt avgränsningen av områden, samt med arbetsätt och -metoder som medför så liten exponering som möjligt
- tillämpa de släckningstekniker som hen har lärt sig på kursen, för att släcka, begränsa och förhindra spridning av en brand

Attitydmässigt

- beakta den egna, andra räddningsarbetares och de hjälpbehövandes säkerhet i släcknings- och räddningsverksamheten
- använda tryckluftsapparat med s.k. "låg tröskel" för att skydda andningen och ansiktet
- upprätthålla och utveckla den fysiska funktionsförmågan, såväl släcknings- och räddningskunskaper som -färdigheter (räddningslagen 2011, 39 §)

3.5.4 Innehåll

Ungefär hälften av kursen består av övningar. Teoriinläringen indelas i självständiga studier och föreläsningar. En del av föreläsningarna kan genomföras som både när- och distansundervisning.

Kursen i släckningsteknik innehåller följande:

- Arbetssäkerhet

- Bestämmelser, anvisningar och undersökningar i anslutning till släckningsverksamheten
- Risker och agenser vid eldsvådor
- Personlig skyddsutrustning
- Definition av faroområdet
- Verksamhetsmodellen Ren brandstation
- Eldsvåda
- Släckning av eldsvåda
- Inlärningsuppgift
- Byggnadsbränder
  - Strukturell brandsäkerhet
  - Släckningstaktik
  - Rekognosering
- Brand i fordon
- Rök- och flödeskontroll
- Släckningsteknik
  - Strålrörssläckningsteknik
  - Skumsläckningsteknik
  - Teknik vid släckning med stickstrålrör
  - Rekognosering med förstahandssläckare
- Innehåll enligt regionalt behov
- Tillämpade släckningsövningar
- Beaktande av brandutredningen i släckningsarbetet

3.5.5 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med hjälp av färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.6 CBRNE-kurs (1,5 sp)

3.6.1 Inledning

CBRNE är en förkortning för chemical (kemisk), biological (biologisk), radiological (strålnings-), nuclear (kärn-) och explosive (explosiv, sprängämne). CBRNE-situationer kan vara olyckor, beroende av naturkrafter, avsiktliga, kriminella (terrorism) handlingar eller krigshandlingar. Inom räddningsväsendet används begreppet farliga ämnen parallellt med begreppet CBRNE. (Anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024)

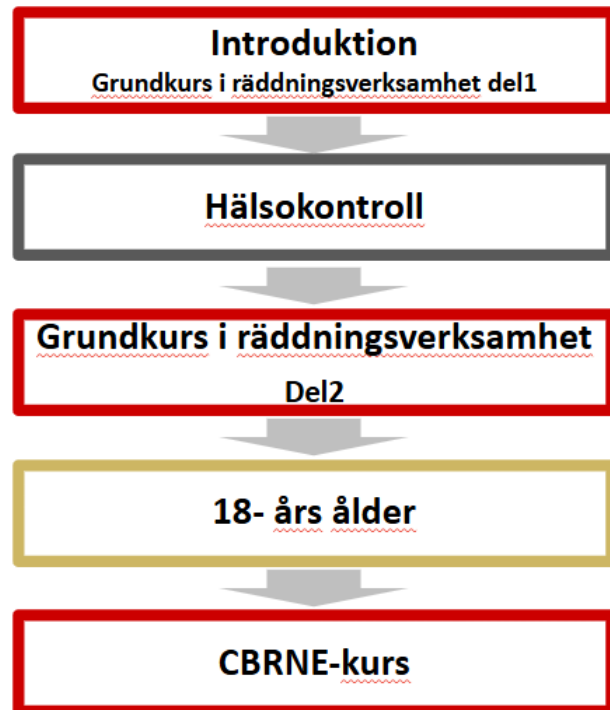
En person som uppnått kompetensmålen för kursen har kunskaper och färdigheter att arbeta på grundläggande nivå med stöd- och underrättelseuppgifter i CBRNE-situationer som avses i IM:s anvisning 2024:4.

3.6.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för CBRNE-kursen är att den sökande ska

- vara minst 18 år,
- ha avlagt grundkursen för räddningsverksamhet med godkänt resultat
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för CRBRNE-kursen. *

* Sökanden är till sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga lämplig för kursen, om företagsläkaren har konstaterat att hen är lämplig för åtminstone räddningsverksamhetens grundläggande uppgifter. Om den sökande inte omfattas av företagshälsovården kan man som utlåtande använda ett motsvarande läkarutlåtande som på grundkursen i räddningsverksamhet (bilaga 2).

3.6.3 Kompetensmål

En person som uppnått kursens inlärningsmål kan:

Kunskapsmässigt

- identifiera den fara som CBRNE-ämnen orsakar med hjälp av olika varningsmärkningar
- ge exempel på identifiering av CBRNE-situationer

- berätta om riskfaktorer hos CBRNE-ämnen samt hur man kan skydda sig mot de faror som ämnena orsakar
- berätta om faktorer som påverkar valet av rengöringsmetod
- berätta hur det ämne som mäts, mätförhållanden och mätinstrument påverkar mätningens noggrannhet och mätresultatet

Färdighetsmässigt

- självständigt söka information om kemikalier genom att använda något av systemen för identifiering av farliga ämnen och kemikalier
- självständigt använda följande personliga skyddsutrustning:
  - Damm-, stänk- och vätsketäta skyddsdräkter
  - filterskydd för att skydda andningen som lärts ut på kursen
- Som medlem i räddningsgruppen kan hen:
  - under handledning inrätta en rengöringsplats
  - självständigt utföra rengöring med olika metoder
  - agera under handledning enligt den grundläggande operationsmodellen vid uppdrag med CBRNE-ämnen
  - självständigt rädda exponerade och göra handledd rekognosering i faroområdet
  - självständigt mäta de skadliga halterna av gasformiga C-ämnen, halterna av antändningsfarliga gasformiga ämnen, stråldoser och strålningens aktivitet samt ämnets pH-värde

Attitydmässigt

- vill minska exponeringen för effekterna av CBRNE-ämnen
- vill agera arbetssäkert i CBRNE-uppdrag
- vill upprätthålla och utveckla kompetensen inom CBRNE

3.6.4 Innehåll

Kursen innehåller föreläsningar som kan genomföras antingen som när- eller distansundervisning, närundervisning och självständiga studier.

Kursens innehåll kan delas in i tre teman: 1) CBRNE-situation, 2) skydd mot CBRNE-ämnen och 3) rengöringsverksamhet

CBRNE-situation:

- Identifiering av CBRNE-situationen
- Ämnens egenskaper och riskfaktorer samt informationskällor
- Mätning av ämnen

Skydd mot CBRNE-ämnen:

- Metoder för att minska exponeringen

Rengöringsverksamhet:

- Inrättande av rengöringsplats
- rengöring

3.6.5 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med hjälp av färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.7 Kurs i första insats (2 sp)

3.7.1 Inledning

Med första insats avses att någon annan enhet som nödcentralen kan larma än en ambulans larmas i syfte att förkorta insattiden i fråga om en akut insjuknad eller skadad patient, och att personalen i enheten ger livräddande första hjälp i enlighet med beslutet om servicenivån för den prehospitala akutsjukvården. (Hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010, 40 §).

Med en enhet inom den prehospitala akutsjukvården avses ett fordon som hör till den operativa verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården samt fordonets personal. Enheter inom den prehospitala akutsjukvården är ambulanser samt olika slags fordon för prehospital akutsjukvård, läkar- och sjukvårdshelikoptrar och andra nödvändiga fordon (SHM:s förordning om prehospital akutsjukvård 585/2017, 8 §) En enhet för första insats kan till exempel vara en räddningsenhet, såsom en enhet för första insats vid en avtalsbrandkår eller FRK. Enheten för första insats bistår den prehospitala akutsjukvårdsenheten, men den transporterar inte patienter. En person som fått utbildning i första insats, kan göra en primärbedömning av olycksituationen, ge livräddande första hjälp, defibrillera kammарflimmer med hjälp av en hjärtstartare samt rapportera om situationen utifrån sina observationer.

Kursen i första insats för avtalspersonal ger grundläggande färdigheter att fungera som första hjälpare i enheter för första insats som avses i SHM:s förordning om prehospital akutsjukvård och som fungerar som en del av den prehospitala akutsjukvården och som har ingått ett avtal om produktion av tjänster inom första insats med det välfärdsområde som ansvarar för att ordna prehospital akutsjukvård.

3.7.2 Urvalsgrunder

Sökanden till kursen i första insats ska uppfylla följande kriterier för ansökan till kursen.

- Sökanden är minst 18 år eller fyller 18 år under kursåret.
- Den sökande har med godkänt resultat avlagt en första hjälp-kurs för avtalspersonal eller kurserna FHJ 1® och FHJ 2® som genomförts enligt FRK:s program och som ännu är i kraft eller motsvarande studier som avlagts av en annan utbildningsorganisation.
- Sökanden ska i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen i första insats.

Den organisation som skickar deltagaren till utbildningen ska se till att den sökande är lämplig för utbildning i första insats. För att kunna delta i första insats krävs god psykisk och tillräcklig fysisk

funktionsförmåga. Första insats är uttryckligen den första instansen som möter en akut insjuknad eller skadad patient på platsen och inleder livräddande första hjälpen-åtgärder.

Ansvarsutbildaren är skyldig att redan i ansökningsskedet utreda förutsättningarna för sökandena att delta i kursen.

3.7.3 Kursbeskrivning

Kursen i första insats är avsedd för personer som kommer att delta i verksamheten med första insats. Första insatsen är vilken operativt organiserad enhet som helst som är den första att möta en insjuknad person eller en person som skadats i en olycka.

3.7.4 Kompetensmål

Den som gått kursen i första insatsen kan

Kunskapsmässigt

- lista den centrala lagstiftningen, förordningarna och myndighetsanvisningarna som reglerar första insats verksamhet
- beskriva organisationen för den prehospitala akutsjukvården och serviceproducenterna i den egna regionen
- räkna upp faktorer som påverkar vårdgruppens verksamhet vid första insats (TRM)
- förklara vilken roll, ordnandet av prehospital akutsjukvård och första insats har i den prehospitala akutsjukvårdens nivåstrukturerade verksamhetsmodell
- motivera betydelsen av beslutet om servicenivån för första insatsens del
- förklara betydelsen av första insatsens verksamhet för att minska fördröjningen i att nå patienten – med tanke på dröjsmål i inledningen av vården av patienten och i dess följder
- förklara betydelsen av kommunikation och informationsförmedling med tanke på kontinuiteten i vården

Färdighetsmässigt

- tillämpa sina kunskaper om människans anatomi och fysiologi i situationer för första insats när patienten vårdas
- göra en primärbedömning av patienten (DrABC), en undersökning och en preciserad bedömning av tillståndet enligt cABCDEF-metoden
- tillämpa de kunskaper och färdigheter som hen har lärt sig i vården av en nödlägespatient
- använda utrustningen för första insats och utföra underhåll efter att utrustningen har använts
- fungera som medlem i ett arbetspar eller en arbetsgrupp under första insats genom att tillämpa principerna för TRM
- samarbeta med andra aktörer inom den prehospitala akutsjukvården
- fungera i uppdrag för första insatsen i de angelägenhetsklasser som är viktigast med tanke på patientens överlevnad
- i situationer med flera patienter göra en patientklassificering (MSTART-klassificering)

- tillämpa sina kunskaper och färdigheter även i samband med de vanligaste räddningsuppdragen (trafikolyckor, byggnadsbränder, vattenräddnings- och CBRNE-situationer)

Attitydmässigt

- vill upprätthålla och utveckla sin kompetens i sin verksamhet som första hjälpare
- vill agera arbets- och patientsäkert i uppdrag inom första insats

3.7.5 Kursens innehåll

I början av kursen ska kursdeltagaren bekanta sig med den prehospitala akutsjukvården inom sitt eget verksamhetsområde, ordnandet av första insatsen samt första insatsens arrangemang inom det egna verksamhetsområdet. Kursdeltagarna gör en förhandsuppgift om dessa teman.

- ordnande av prehospital akutsjukvård och första insatsens roll som en del av den prehospitala akutsjukvården
- lagstiftningen och förordningarna om prehospital akutsjukvård
- prehospital akutsjukvård, serviceproducenter och servicenivåbeslut inom det egna räddningsområdet
- första insats och dess betydelse för att minska fördröjningen i att nå patienten samt för att trygga inledandet av och kontinuiteten i vården
- primärbedömningen av en insjuknad eller skadad patient, omedelbara åtgärder därefter samt preciserad undersökning och vård
- vårdmöjligheter på nivån för första insats både i vården av insjuknade och skadade patienter
- myndighetssamarbete i fråga om räddningsväsendets uppgifter

3.7.6 Bedömning av kompetens

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som i sitt arbete gör bedömning av patienters tillstånd kan genom att framlägga och påvisa tidigare förvärvad kompetens (AHOT) avlägga delar av studieperioden

genom att med godkänt resultat klara tentamina och färdighetsprov i anslutning till kursen för första insatsen.

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms förutom genom de övningar som ingår i kursen även genom färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.7.7 Litteratur/läromedel

På kurserna används Räddningsinstitutets inlärningsmiljö Koulumaali. Huvudsaken av det material som studeras finns på kursplattformen. Utöver dessa används följande källor i tillämpliga delar som självstudie- och introduktionsmaterial.

- Suomen ensiapuhjeet 2021 (Suomen Elvytysneuvosto) (eller nyare version)
  - Första hjälpen-anvisningarna baserade på rekommendationer från Europeiska återupplivningsrådet (ERC) och Internationella återupplivningsrådet (ILCOR), som fungerar som grund för utbildningen i första hjälpen
- Återupplivning. God medicinsk praxis-rekommendationen. Arbetsgrupp tillsatt av Finska Läkarföreningen Duodecim, Suomen Elvytysneuvosto, Finlands Anestesiologförening och Finlands Röda Kors, 2021. Finns på internet: <https://www.kaypahoito.fi/hoi17010>
- Fält, Saija och Telkki, Tuomas 2022. Perustason ensihoito. 2:a förnyade upplagan. Helsingfors: Sanoma Pro Oy.
- Korte Henna och Myllyrinne Kristiina. 2022. Ensiapu. Finlands Röda Kors. Otavas tryckeri
- Kuisma Markku, Holmström Peter, Nurmi Jouni, Porthan Kari och Puolakka Tuukka. 2021. Ensihoito. 8:e förnyade upplagan. Sanoma Pro Oy.
- Fält, Saija & Telkki, Tuomas. 2023. Ensihauttajan taskuopas. 3:e förnyade upplagan. Helsingfors: Finlands Sjöreddningssällskap.
- Social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospitaal akutsjukvård (585/2017). www.Finlex.fi
- Föreläsningmaterial, videor, Arttu-appen samt spel

3.7.8 Efter kursen

Utöver kursen i första insats, ska första hjälparen innan hen deltar i första insats gå andra regionala utbildningar och/eller säkerställa kompetensen som välfärdsområdet fastställt, om sådana har fastställts i beslutet om servicenivån för den prehospitala akutsjukvården eller i avtalet om ordnande av första insats.

Dessutom är arbetsgivaren skyldig att introducera arbetstagaren i den kommande arbetsuppgiften. Introduktionens omfattning och nödvändighet påverkas av personens tidigare utbildning och kompetens. I synnerhet ska man sätta sig in i arbetssäkerheten och anvisningarna från producenten av första insatser samt välfärdsområdet innan man deltar i utryckningsverksamheten.

3.8 Kurs i rökdykning (2 sp)

3.8.1 Inledning

Godkänt resultat på kursen i rökdykning, ger en grundutbildning i släcknings- och räddningsarbete genom rökdykning.

Rökdykning är arbete som medför särskild fara enligt 11 § i arbetarskyddslagen och som medför särskild risk för olycksfall eller sjukdom. Sådant arbete får utföras endast av en arbetstagare som är kompetent och som med hänsyn till sina personliga förutsättningar lämpar sig för arbetet.

Säker rökdykning förutsätter att den som utför det har särskild behörighet, vilket ställer särskilda krav med avseende på hälsotillstånd, funktionsförmåga, utbildning och kompetens. För att en ny person som deltar i Räddningsverkets rökdykningsverksamhet ska godkännas som behörig för dykning krävs det ett uttryckligt beslut. (IM:s anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024.)

Rökdykning är grupparbete där gruppens minimistyrka är fyra. Rökdykningen görs alltid parvis eller i större grupper. I rökdykningsutbildningen betonas därför förmågan att arbeta i par. På rökdykningskursen studerar man under verklighetstroga simulerade förhållanden, vilket ställer såväl fysiska som psykiska krav på dem som deltar i kursen.

Arbete på taket på en brinnande byggnad kräver dessutom utförande av kurs 1 för arbete på ett område med fallrisk (PVAT1). För att dyka i underjordiska utrymmen behöver kursdeltagaren dessutom genomgå en regional utbildning.

3.8.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för kursen i rökdykning är att den sökande ska

- vara minst 18 år.
- ha med godkänt resultat, avlagt grundkursen i räddningsverksamhet och kursen i släckningsteknik.
- kunna arbeta i mörker, på områden med fallrisk (högt) och i slutna trånga utrymmen. Detta verifieras med ett lämplighetstest enligt bilaga 1 eller med någon annan motsvarande testmetod som fastställts av räddningsverket.
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen i rökdykning. Kursen i rökdykning förutsätter god hälsa och funktionsförmåga i stöd- och rörelseorganen

samt andnings- och cirkulationsorganen. Den sökandes FireFit-index ska vara minst 3 och indexet för aerob uthållighet minst 3.*

* Sökanden är till sitt hälsotillstånd lämplig för kursen, om den ansvariga företagsläkaren vid räddningsverket/avtalsbrandkåren har konstaterat att hen är lämplig för krävande räddningsuppdrag. Om den sökande inte omfattas av den ovan nämnda företagshälsovården kan man som utlåtande använda ett läkarutlåtande för kursen i rökdykning (bilaga 3).

Sökanden ska innan hen söker till kursen i rökdykning skaffa

- företagsläkarens utlåtande om den sökandes lämplighet för krävande räddningsuppdrag (bilaga 3)
- intyg över att FireFit-testerna har utförts med godkänt resultat,
- lämplighetsintyg (Räddningsverket ansvarar för lämplighetstestet)

”För kursen i rökdykning behövs en ny hälsokontroll, om hälsokontrollen före grundkursen i räddningsverksamhet i) har varit mindre omfattande än vad kursen i rökdykning förutsätter, ii) inte har innehållit någon lämplighetsbedömning för kursen i rökdykning, iii) är äldre än åtta månader eller iv) det efter kontrollen misstänks att hälsotillståndet har förändrats. Syftet med hälsokontrollen är att säkerställa att personen är lämplig för kursen vad gäller sin hälsa och funktionsförmåga. I fråga om rökdykningskursen ska hälsokontrollen utföras som en första undersökning inom företagshälsovården som utgår från exponeringen i arbetet och de hälsokrav som arbetsgivaren förutsätter. Läkaren ska känna till de krav på hälsa och funktionsförmåga samt praxis för lämplighetsbedömning som räddningsverksamheten förutsätter.” (Arbetshälsoinstitutet 2022)

Den sökande gör FireFit-test för funktionsförmågan och den som vill delta i kursen ska få minst värdet 3 i FireFit-indexet och indexet för aerob uthållighet ska vara minst 3.

I diagrammet intill åskådliggörs urvalsgrunderna för kursen i rökdykning. Ansvarsutbildaren är skyldig att redan i ansökningskedet utreda förutsättningarna för sökandena att delta i kursen. För att utreda förutsättningarna för inträde till kursen har en blankett för duglighetsutredning utarbetats.

Anvisningar för hälsokontroller finns i bilaga 3 och finns också separat på Räddningsinstitutets webbplats. Anvisningarna är avsedda för utbildningsanordnare, ansvarsutbildare, kursdeltagare och de läkare som utför hälsokontroller.

Arbetsgivaren beslutar för vilka uppgifter avtalspersonen utbildas. I beslutet beaktar arbetsgivaren förutom de ovan beskrivna urvalskriterierna även kurssökandens allmänna lämplighet för rökdykning.

3.8.3 Kursbeskrivning

Kursen i rökdykning är en krävande kurs både fysiskt och psykiskt. I början av kursen bekantar man sig med inrikesministeriets anvisningar om rökdykning, utrustningen för rökdykning, hur en rumsbrand utvecklas och släcks samt räddning genom rökdykning. Kursdeltagaren fördjupar sina kunskaper med hjälp av de läromedel som finns i avsnittet om självständiga studier på kursen.

Med hjälp av närpraktik lär sig kursdeltagaren grunderna i rökdykning. Det är många övningar och de har stigande krav: i varje övning kommer något nytt och mer i tillägg till det personen redan lärt sig. Rökdykning innebär primärt att släcka branden. Kursdeltagaren lär sig hur en rumsbrand släcks med teknik för inomhussläckning. Användningen av värmekamera som hjälpmedel för rökdykare har ökat jämfört med tidigare. Man ska alltid sträva efter att göra rökdykningen med hjälp av en värmekamera, men man får aldrig glömma kunskapen i hur man rökdyker i blindo.

En av rökdykarens viktiga färdigheter är att kunna arbeta i gott samarbete med sitt rökdykningspar. Under kursen lär sig kursdeltagaren att arbeta med olika slags människor då paret byts ut under övningarna. Under alla övningar övar man på rökdykningsövervakning och att arbeta i skyddspar. De sista övningarna är heta rökdykningsövningar och efterföljande underhåll enligt verksamhetsmodellen "Ren brandstation".

3.8.4 Kompetensmål

Den som avlagt kursen i rökdykning kan

Kunskapsmässigt

- berätta om hur bränder utvecklas och hur röken och branden sprids i vanliga byggnader
- berätta om faror och olägenheter i samband med rökdykning
- motivera betydelsen av skyddsarrangemang och utrustning för rökdykning för en trygg rökdykning
- berätta hur man beaktar och vilka åtgärder som vidtas för att minska exponeringen allt från att man förbereder rökdykningen till att det avslutande underhållet sker

Färdighetsmässigt

- kontinuerligt bedöma säkerheten i arbetet och vid behov avbryta rökdykningen
- släcka en rumsbrand med teknik för inomhussläckning
- rökdyka tryggt och i samarbete med ett par
- fira ned sig med nödutrymningsutrustning under utbildarens övervakning i standardiserade enkla övningsförhållanden

Attitydmässigt

- bedöma den egna rökdykningsförmågan med beaktande av det aktuella hälsotillståndet, den psykiska och fysiska funktionsförmågan samt de egna kunskaperna och färdigheterna
- upprätthålla och utveckla den fysiska funktionsförmågan, såväl släcknings- och räddningskunskaper som -färdigheter (räddningslagen 2011, 39 §)

3.8.5 Kursens innehåll

Kursen innehåller föreläsningar som kan genomföras antingen som när- eller distansundervisning, närundervisning vid varierande övningsobjekt och självständiga studier. Andelen självständiga studier kan också ske som föreläsningar.

Kursens innehåll kan delas in i tre teman: 1) Arbets säkerhet vid rökdykning, 2) Rökdykningsteknik och 3) Rumsbrandens utveckling och släckning.

Arbets säkerheten vid rökdykning

- de lagar, förordningar, IM:s anvisningar som gäller rökdykning, Räddningsverkets anvisningar
- rökdykarens skydd och utrustning
- risker och agenser
- rökdykningsövervakning
- skyddsparets verksamhet
- agerande i farosituationer
- nödutrymning från våningar med hjälp av nödutrymningsutrustning

Rökdykningsteknik

- rörelse-, eftersöknings- och räddningsteknik
- teknik för dykning utan visuell sikt, direktrökdykning och rökdykning med hjälp av värmekamera
- övningsdykningar i mörker, konstgjord rök, i blindo, med hjälp av värmekamera och under varma förhållanden som liknar verkliga förhållanden i simulator

Utveckling och släckning av en rumsbrand

- utvecklingen av en rumsbrand, faser, faror...
- släckning av rumsbrand inifrån genom angrepp
- rökventilationstekniker

3.8.6 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med hjälp av färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.8.7 Efter kursen

Kursdeltagaren kan inte automatiskt utses till rökdykare efter kursen. Arbetsgivaren ska enligt 14 § i arbetarskyddslagen (738/2002) göra kursdeltagaren förtrogen med kommande arbetsuppgifter. Frågor som man ska gå igenom är till exempel rökdykarens skyddsutrustning, arbetsredskap och lokala anvisningar och verksamhetsmodeller. Dessutom ska man öva tillräckligt för att den som avlagt kursen ska uppnå den kompetens som krävs av rökdykare i IM:s anvisning. Den som utnämner kursdeltagaren ska säkerställa att hen kan agera säkert under uttryckningar utan att äventyra sin egen eller andra deltagares säkerhet. I början ska paret vara en mer erfaren rökdykare.

3.9 Kurs i kemikaliedykning (1,5 sp)

3.9.1 Inledning

Kemikaliedykning är arbete som medför särskild fara enligt 11 § i arbetarskyddslagen och som medför särskild risk för olycksfall eller sjukdom. Sådant arbete får utföras endast av en arbetstagare som är kompetent och som med hänsyn till sina personliga förutsättningar lämpar sig för arbetet.

Säkert räddningsarbete förutsätter att den som utför arbetet har särskild behörighet som består av krav på hälsotillstånd, funktionsförmåga, utbildning och kompetens (Anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024)

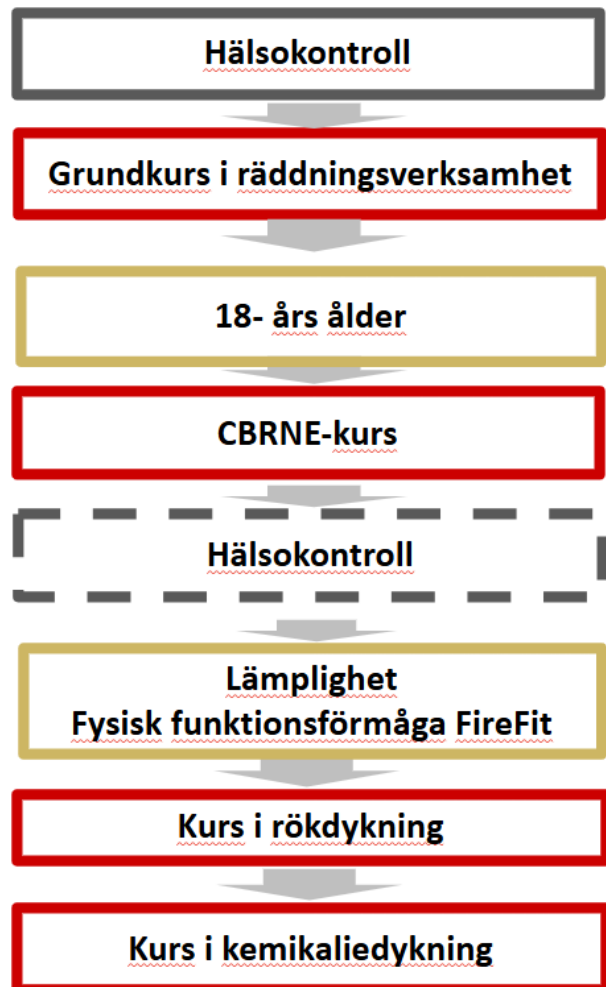
Kursen för kemikaliedykning ger avtalspersonalen grundutbildning i kemikaliedykning enligt IM:s anvisning om räddningsväsendets verksamhet vid dykning och ytbärgning. En person som uppnått kompetensmålen för kursen har grundläggande kunskaper och färdigheter att fungera som kemikaliedykare på nivå 1 och 2 i en räddningsgrupp under ett CBRNE-uppdrag i rekognoserings-, räddnings-, bekämpnings- eller andra motsvarande uppgifter som förutsätter användning av tryckluftsandningsapparat och lämplig kemikalieskyddsdräkt.

3.9.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för kursen i kemikaliedykning är att den sökande ska

- vara minst 18 år,
- med godkänt resultat ha avlagt grundkursen i räddningsverksamhet, CBRNE-kursen och rökdykningskursen
- kunna arbeta i mörker, på områden med fallrisk (högt) och i slutna trånga utrymmen. Detta verifieras med ett lämplighetstest enligt bilaga 1 eller med någon annan motsvarande testmetod som fastställts av räddningsverket.
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen i kemikaliedykning. Kursen i kemikaliedykning förutsätter god hälsa och funktionsförmåga i stöd- och rörelseorganen samt andnings- och cirkulationsorganen. Den sökandes FireFit-index ska vara minst 3 och indexet för aerob uthållighet minst 3. *

* Sökanden är till sitt hälsotillstånd lämplig för kursen, om den ansvariga företagsläkaren vid

räddningsverket/avtalsbrandkåren har konstaterat att hen är lämplig för krävande räddningsuppdrag. Om den sökande inte omfattas av den ovan nämnda företagshälsovården kan man som utlåtande använda ett läkarutlåtande för kursen i rökdykning (bilaga 3).

OBS! CBRNE-kursen kan avläggas antingen före eller efter rökdykningskursen.

Sökanden ska innan hen söker till kursen i rökdykning skaffa

- företagsläkarens utlåtande om sökandes lämplighet för krävande räddningsuppdrag eller utlåtande om den sökandes lämplighet för rökdykningskurs
- intyg över att FireFit-testerna har utförts med godkänt resultat,
- lämplighetsintyg (Räddningsverket ansvarar för lämplighetstestet)

3.9.3 Kompetensmål

Att nå de kompetensmål som ställts upp för kursen ger personen en anvisning om räddningsväsendets dyknings- och ytbärgningsverksamhet som krävs av kemikaliedykare för bekämpning och räddningsverksamhet i CBRNE-situationer.

En person som uppnått kursens inlärningsmål kan:

Kunskapsmässigt

- räkna upp förutsättningarna för krävande kemikaliedykning
- berätta hur man beaktar och bedömer riskerna med kemikaliedykning

Färdighetsmässigt

- klä på sig och använda gastät kemikalieskyddsdräkt och köldskyddsdräkt
- utföra kemikaliedykning på ett säkert sätt
- minska exponeringen för CBRNE-ämnena med olika metoder
- skydda sig mot CBRN-ämnena enligt skyddsnivån enligt ämnenas farliga egenskaper
- Som medlem i en räddningsgrupp
  - agera enligt den grundläggande operationsmodellen med CBRNE-uppdrag
  - tillsammans med ett par, utföra bekämpningsåtgärder
  - tillsammans med ett par rädda en kemikaliedykare vid en olycka

Attitydmässigt

- vill agera arbets säkert i CBRNE-uppdrag
- vill upprätthålla och utveckla kompetensen inom kemikaliedykning

3.9.4 Innehåll

Kursen innehåller föreläsningar som kan genomföras antingen som när- eller distansundervisning, närundervisning vid varierande övningsobjekt och självständiga studier. Andelen självständiga studier kan också ske som föreläsningar.

Arbets säkert arbete i en CBRNE-situation i ett område med omedelbar fara

- Användning av lämplig skyddsnivå i CBRNE-situationer
- Räddning av en kemikaliedykare

Krävande kemikaliedykning

- På- och avklädning och användning av gastät kemikalieskyddsdräkt samt efterföljande underhåll
- Skyddsdräkt mot kyla

Bekämpningsåtgärder i CBRNE-situationer

- Bekämpningsmetoder enligt TOKEVA-metodanvisningarna

3.9.5 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms förutom genom de övningar som ingår i kursen även genom färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.9.6 Efter kursen

För att en ny person som deltar i Räddningsverkets dykningsverksamhet ska godkännas som behörig för kemikaliedykning krävs det ett uttryckligt beslut. Innan kursdeltagaren utses till kemikaliedykare ska arbetsgivaren i enlighet med 14 § i arbetarskyddslagen (738/2002) göra kursdeltagaren förtrogen med kommande arbetsuppgifter. Frågor som man ska gå igenom är till exempel skyddsutrustning, arbetsredskap och lokala anvisningar och verksamhetsmodeller. Dessutom ska man öva tillräckligt för att den som avslut kursen ska uppnå den kompetens som krävs av kemikaliedykare i IM:s anvisning (2024:4).

3.10 Arbete i områden med fallrisk 1 (1 sp)

3.10.1 Inledning

Arbete i områden med fallrisk, även kallat AFRO, är arbete som medför särskild fara enligt 11 § i arbetarskyddslagen (738/2002) och som medför risk för olycksfall eller sjukdom. Sådant arbete får utföras endast av en arbetstagare som är kompetent och som med hänsyn till sina personliga förutsättningar lämpar sig för arbetet. Risken för fall är en av de mest centrala riskerna som orsakar allvarliga olycksfall i arbetet bland räddningspersonalen.

AFRO indelas i fem olika delområden: 1) Takarbete, 2) Arbete och förflyttning kopplad till ett rep, 3) Lyft och nedfirning av personer, 4) Arbete med bomstegbil, hävare (skylift) och stegbil och 5) Annat arbete förknippat med fallrisk. Takarbete indelas ännu i arbete på taket på en brinnande byggnad och annat takarbete. Arbetstagaren ska kunna avlägsna sig från alla dessa olika situationer genom nödutrymning. Arbete på stege hör till delområdet "Annat arbete förknippat med fallrisk". (Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet IM 2022.)

Godkänt resultat på kursen PVAT1 ger grundutbildning för uppgifter på nivå 1. Arbete på taket på en brinnande byggnad förutsätter förutom kunskaper i AFRO nivå 1 även rökdykningsbehörighet enligt krävande uppgifter. (Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet IM 2022)

AFRO nivå 1

Man kan anse att en person har uppnått kompetensnivå 1 för arbete i fallriskområden inom räddningsväsendet om han eller hon kan göra en säker förankring till en arbetslina, en säkerhetslina eller en kopplingslina som används som fallskyddsutrustning. Vid reparation kan personen använda en säkerhetslina och en arbetslina. De som uppnått nivå 1 kan arbeta på ett tak i ett räddningspar som utför släcknings- och röjningsuppgifter på nivå 1 och 2. På nivå 1 kan de göra en nedfirning eller nödnedfirning både genom toppsreps- och ledklättring, och från ett takfall kan de fira ner sig över taksågget. Dessutom kan de undsätta en arbetskamrat som fallit och blivit hängande i fallskyddsutrustningen. (Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet IM 2022).

Man kan anse att en person har uppnått kompetensnivå 1 för arbete i fallriskområden inom räddningsväsendet om han eller hon kan göra en säker förankring till en arbetslina, en säkerhetslina eller en kopplingslina som används som fallskyddsutrustning.

Vid reparation kan personen använda en säkerhetslina och en arbetslina.

De som uppnått nivå 1 kan arbeta på ett tak i ett räddningspar som utför släcknings- och röjningsuppgifter på nivå 1 och 2. På nivå 1 kan de göra en nedfirning eller nödnedfirning både genom toppsreps- och ledklättring, och från ett takfall kan de fira ner sig över taksågget. Dessutom kan de undsätta en arbetskamrat som fallit och blivit hängande i fallskyddsutrustningen

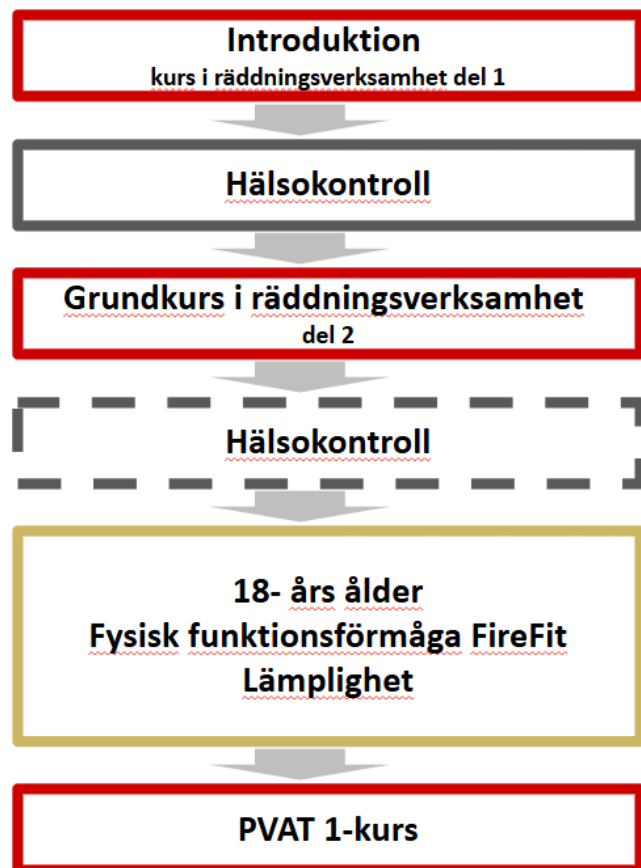

3.10.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för PVAT1-kursen är att den sökande ska

- vara minst 18 år,
- ha avlagt grundkursen för räddningsverksamhet med godkänt resultat,
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen PVAT1. Den sökandes FireFit-index ska vara minst 2,7 och indexet för aerob uthållighet minst 2,5. *
- kunna arbeta i områden med fallrisk. Detta verifieras med ett lämplighetstest enligt bilaga 1 eller med någon annan motsvarande testmetod som fastställts av räddningsverket.

* Sökandens hälsotillstånd är lämpligt för kursen om företagsläkaren har konstaterat att hen är lämplig för krävande räddningsuppdrag. Om den sökande inte omfattas av företagshälsovården kan man som utlåtande använda ett läkarutlåtande för kursen i rökdykning (bilaga 3).

Sökanden ska före ansökan till PVAT1-kursen skaffa

- intyg över att FireFit-testerna har utförts med godkänt resultat,
- företagsläkarens utlåtande om sökandes lämplighet för krävande räddningsuppdrag eller utlåtande om den sökandes lämplighet för rökdykningskurs
- lämplighetsintyg (Räddningsverket ansvarar för lämplighetstestet)

”För att en person ska kunna arbeta i ett fallriskområde krävs att han eller hon kan kontrollera sin kropp, har balansförmåga och mår tillräckligt bra psykiskt. Det är lämpligast att dessa personers hälsotillstånd bedöms med hjälp av de instruktioner för hälsogranskning som utarbetats i ett samarbete mellan Arbetshälsoinstitutet, företagsläkare och sakkunniga på olika specialområden.” (IM 2022.)

Ansvarsutbildaren är skyldig att redan i ansökningskedet utreda förutsättningarna för sökandena att delta i kursen.

3.10.3 Kompetensmål

Den som avlagt kursen för arbete i områden med fallrisk kan

Kunskapsmässigt

- berätta vilka risker arbete i ett område med fallrisk medför
- räkna upp förutsättningarna för att arbeta med en hävare (skylift) eller stegbil
- berätta och motivera hur man kan göra arbetet på ett område med fallrisk säkrare
- motivera användningen av olika typer av AFRO-utrustning i säkert arbete
- förklara med motivering hur fallskydden och repen ska kontrolleras efter användningen
- motivera och förklara betydelsen av rökventilering via vindsbjälklaget samt egenskaperna hos olika takmaterial

Färdighetsmässigt

- agera säkert i korgen på skyliftens (rätt fallskydd)
- utföra nedfirning från korgen, säkrad med fallskydd, och både så att starten sker med repens fästpunkt ovanför sig själv, samt fästpunkten i nivå med personen som utför nedfirningen
- säkerställa att arbetsparet firar sig ner med en separat säkerhetslina
- röra sig och arbeta med rep på sluttande tak

Attitydmässigt

- agera enligt förordningar och anvisningar
- vill agera arbetssäkert i AFRO-uppdrag
- vill upprätthålla och utveckla kompetensen i arbete i områden med fallrisk

3.10.4 Kursens innehåll

Före kursen ska den som valts till kursen självständigt studera de bestämmelser som styr arbetet i områden med fallrisk. Den största vikten har inrikesministeriets senaste anvisning "Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet" som publicerades 2021 (på svenska 2022). Andelen självständiga studier är tre timmar.

Kursföreläsningarna fokuserar på början av kursen och de kan genomföras förutom i närundervisning även på distans som nätundervisning. Föreläsningarna under kursen tar sex timmar.

Närövningarna framskrider från fallskydd och knopar till övning av hur man firar ned sig, säkrar andra, arbetar på tak, nödutrymning och arbetsuppgifterna som hjälpare på skyliften. Kursens övningar tar totalt 15 timmar.

3.10.5 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med hjälp av färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.10.6 Efter kursen

Efter kursen ska arbetsgivaren se till att kursdeltagaren får introduktion i PVAT. I introduktionen ska man särskilt beakta den anordningsspecifika utbildning som behövs, där man bland annat ska beakta tillverkarens bruksanvisningar samt det lokala räddningsväsendets interna verksamhets- och säkerhetsinstruktioner. Observera att en betydande del av olycksfallen i anslutning till PVAT har inträffat i övningssituationer. Därför måste särskild uppmärksamhet fästas vid arbets säkerheten under övningarna. Under övningarna ska man följa säkerhetsinstruktioner och eventuella specialanvisningar, god arbets sed samt anvisningarna från utrustningens tillverkare. (IM 2022; Arbetarskyddslagen 2002).

3.11 Kurs i ytbärgning (1 sp)

3.11.1 Inledning

Anvisningar för ytbärgning finns i Inrikesministeriets anvisning: Anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024. "Med ytbärgning avses räddning av människor, djur eller egendom som befinner sig vid vattenytan eller omedelbart under vattenytan och bekämpning av skada som utförs utan vattendykningsutrustning. Arbete på svag is eller i kraftigt strömmande vatten likställs med ytbärgning." (IM:s Anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten 2024.)

Godkänt resultat från kursen i ytbärgning ger den grundutbildning för ytbärgning som krävs av ytbärgaren.

3.11.2 Urvalsgrunder

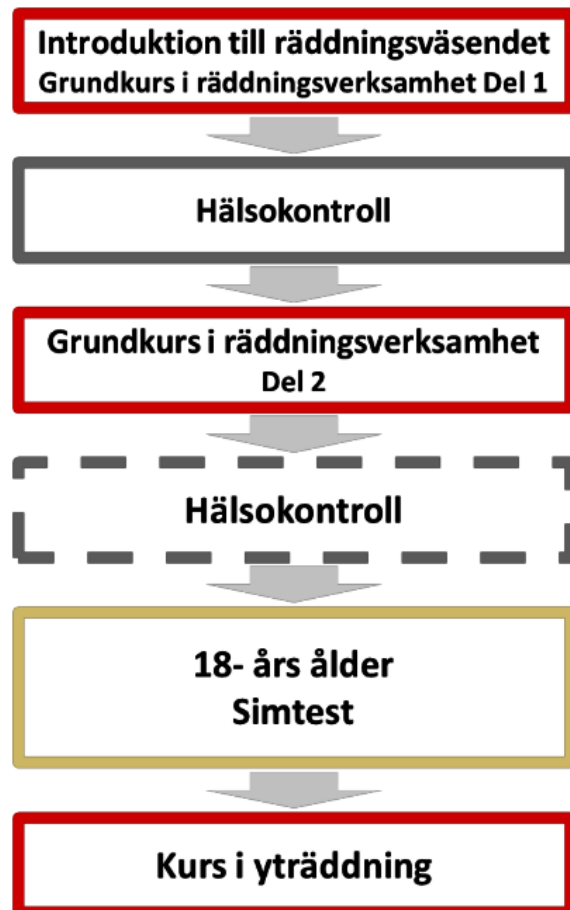
Urvalsgrunden för kursen i ytbärgning är att den sökande ska

- vara minst 18 år.
- ha avlagt grundkursen för räddningsverksamhet med godkänt resultat,
- i fråga om sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig för kursen i ytbärgning. Den sökandes FireFit-index ska vara minst 3 och indexet för aerob uthållighet minst 3. *
- vara lämplig som ytbärgare, vilket verifieras med simtest som ordnas i början av kursen. **

* Sökandens hälsotillstånd är lämpligt för kursen om företagsläkaren har konstaterat att hen är lämplig för krävande räddningsuppdrag. Om den sökande inte omfattas av företagshälsovården kan man som utlåtande använda ett läkarutlåtande för kursen i rökdykning (bilaga 3).

** I simtestet ska sökanden

- simma 200 m på mindre än 4 minuter och 45 sekunder. (Inte ryggsim, det är tillåtet att ta fart från väggen.)
- simma 50 m utan avbrott med ansiktet under vattnet med basredskap (minst med hjälp av visir och snorkel).
- hämta ett föremål på cirka 2 meters djup genom att dyka utan hjälpmedel (inte visir eller simglasögon).

Ansvarsutbildaren utreder förutsättningarna för att delta i kursen redan i ansökningskedet med en blankett för ändamålet. Den organisation som sänder ut kursdeltagaren ska säkerställa att sökanden lämpar sig för kursen i ytbärgning. Att personen är lämplig för kursen verifieras med ett simtest som ordnas i samband med kursen.

Den sökande ska öva på att simma, dyka samt använda visir, snorkel och simfötter före kursen, så att hen med godkänt resultat kan klara av lämplighetstesten för arbete i vattnet i början av kursen.

Sökanden ska innan hen söker till kursen i ytbärgning skaffa

- intyg över att FireFit-testerna har utförts med godkänt resultat,
- företagsläkarens utlåtande om sökandes lämplighet för krävande räddningsuppdrag eller utlåtande om den sökandes lämplighet för rökdykningskurs

3.11.3 Kursbeskrivning

Kursen ger grundläggande färdigheter att öva ytbärgning på ett säkert sätt och fungera som räddningsgruppens ytbärgare.

3.11.4 Kompetensmål

En person som avlagt kursen i ytbärgning med godkänt resultat kan

Kunskapsmässigt:

- berätta om beredskapsnivåerna för vattenräddning
- räkna upp den utrustning som ska användas vid ytbärgning
- berätta om arbetstagarens skyldigheter och rättigheter i fråga om användning, kontroll och underhåll av den personliga skyddsutrustning som används vid ytbärgning
- berätta om faktorer som påverkar valet av taktik
- berätta om betydelsen av hur man använder, underhåller och ser till att den personliga utrustningen är i utryckningsberedskap
- identifiera riskobjekt och bedöma risker i anslutning till uppgiften

Färdighetsmässigt:

- använda personlig utrustning självständigt enligt anvisningarna och på ett säkert sätt samt underhålla utrustningen och packa den på det sätt som man lärt sig i utryckningsberedskapen
- som medlem i en räddningsgrupp utföra ett eftersökningsuppdrag som tilldelats hen med hjälp av sektor-, direktorienterings- och rektanguleringsmetoder på det sätt som lärts ut under kursen
- säkerställa att den som ska räddas hålls på ytan och räddar hen genom att simma med metoder som undervisats under kursen
- använda ytbärgningsflotten som hjälpmedel för att rädda en person med de metoder som undervisats under kursen
- rädda en person direkt under ytan genom att vika sig ner under ytan och dyka på det sätt som undervisats under kursen

Attitydmässigt:

- vill agera enligt förordningar och anvisningar
- vill upprätthålla och utveckla kompetensen inom ytbärgning
- vill agera arbetssäkert i uppgifter inom ytbärgning

3.11.5 Innehåll

Kursen innehåller föreläsningar som kan genomföras antingen som när- eller distansundervisning, närundervisning vid varierande övningsobjekt och självständiga studier. Andelen självständiga studier kan också ske som föreläsningar.

- introduktion i vattenräddning
- drunkningshändelse
- utrustning
- teknik
- lokala verksamhetsätt
- taktik

3.11.6 Bedömningsgrunder

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med hjälp av färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.11.7 Efter kursen

Arbetsgivaren ska göra kursdeltagaren förtrogen med ytbärgarens arbetsuppgifter (Arbetarskyddslagen 738/2002). Den som utser kursdeltagaren ska säkerställa att hen kan arbeta säkert som ytbärgare. En utsedd person får endast arbeta i sådana uppgifter som förutsätter utbildning, erfarenhet och introduktion.

3.12 Riskhantering vid framförande av utryckningsfordon – förarkurs (0,5 sp)

3.12.1 Inledning

Även om den som framför utryckningsfordon utöver kör rätt inte enligt vägtrafiklagen har någon skyldighet att utbilda sig, ska förarens färdigheter och förmågor ändå vara på den nivå som uppgiften förutsätter i alla trafiksituationer (Regeringens förslag till vägtrafiklag, RP 180/2017).

Även arbetarskyddslagen förpliktar till att säkerställa kompetensen. Arbetsgivaren ansvarar för att besluta om omfattningen av och innehållet i tillräcklig grundläggande och kompletterande körutbildning på basis av egna regionala och arbetsplats-specifika riskbedömningar. I 39 § i räddningslagen (28.12.2018/1353) konstateras dessutom följande om funktionsförmågan av den som deltar i räddningsverksamhet: Personer som hör till räddningsverks och avtalsbrandkårers personal och som deltar i räddningsverksamhet ska upprätthålla de grundläggande färdigheter och den kondition som deras uppgifter förutsätter. Den som avlagt kursen kan alltså inte automatiskt godkännas för utryckningsfordon och utryckningskörning. Arbetsgivaren ska dessutom sörja för bland annat tillräcklig introduktion i den utrustning som används, verksamhetsområdets eventuella särdrag samt lokala anvisningar och verksamhetsmodeller. Dessutom ska behovet av repetitionsutbildning i ämnet bedömas.

Räddningsinstitutet rekommenderar att körlärarna tillsammans med sina arbetsgivare utarbetar säkerhetsinstruktioner för hur körutbildningen ska ordnas i deras områden.

3.12.2 Urvalsgrunder för kursen

Den som söker till kursen ska

- vara minst 18 år,
- ha avlagt åtminstone grundkursen för räddningsverksamhet med godkänt resultat.

Sökanden ska ha kör rätt minst för fordon av kategori B, men med tanke på framförandet av räddningsverksamhetens materiel rekommenderas att sökanden också har kör rätt för fordon av kategori C.

3.12.3 Kursbeskrivning

Syftet med kursen är att förbättra säkerhetskulturen vid framförande av utryckningsfordon och ge beredskap att hantera riskerna i anslutning till framförandet av utryckningsfordonen på ett förutseende sätt samt på så sätt minska antalet olyckor där utryckningsfordon är inblandade.

I kursens teoridel behandlas den centrala lagstiftningen som gäller utryckningsfordonen, människans trafikbeteende ur trafikpsykologisk synvinkel, förutseende riskhantering och taktik vid

utryckningskörning, de fysikens lagar som påverkar fordonet, fordonsteknik, ekonomisk och miljövänlig körning, exempelvis. Dessutom ordnas ett prov som mäter de teoretiska kunskaperna.

På banavsnittet under kursen demonstreras justeringen av körställningen och dess betydelse för säkerheten, hastighetens inverkan på reaktions-, broms- och stoppsträckorna, förarens korrekta agerande i extrema situationer (nödbromsning och -väjning samt bromsning i kurva), ett tillräckligt säkerhetsavstånd, körsättets ("körhandstilens") inverkan på fordonet och g-krafterna som riktas mot passagerarna samt hur fordon och personal kan observeras i mörkret. På banavsnittet under kursen övar deltagarna på normal hantering av fordonet, nödbromsning, nödväjning samt nödväjning och -bromsning, körning och bromsning i kurva samt ett arbets- och trafiksäkert körsätt ("körhandstilen").

3.12.4 Kompetensmål

En person som gått kursen kan

berätta om, motivera och tillämpa följande teoretiska kunskaper:

- den centrala lagstiftningen om framförande av utryckningsfordon
- utryckningsfordonsförarens trafikbeteende enligt den tillämpade GDE-modellen
- förutseende riskhantering och förutseende körning (körningstaktik)
- fysikens lagar, fordonsteknik och ekonomisk körning

berätta om, motivera och tillämpa följande:

- rätt körställning
- hastighetens inverkan på hur fordonet stannar
- rätt nödbromsningsteknik samt styrrörelsens hastighet och omfattning i nödsituationer
- resterande hastighet
- hållandet av rätt säkerhetsavstånd

Hen kan på basis av sina kunskaper, färdigheter och attityder självständigt imitera ett acceptabelt trafikbeteende, en förutseende, ekonomisk och miljövänlig körning samt korrekt hantering av fordonet i grund- och nödsituationer.

Hen förstår och kan förbinda sig samt utveckla en arbets-, trafik- och kundsäker kör- och trafikultur.

3.12.5 Kursens innehåll

Kursen innehåller en förhandsuppgift (2 timmar) och 16 timmar närundervisning. Kursen omfattar 0,5 studiepoäng. Hur kursen genomförs och framskrider beskrivs närmare i genomförandeplanen och kursprogrammet.

Självständiga studier (förhandsuppgift) 2 timmar

Aktiverande föreläsningar och prov 7 timmar

- lagstiftning om framförande av utryckningsfordon
- utryckningsfordonsförarens trafikbeteende enligt den tillämpade GDE-modellen
- förutseende riskhantering och förutseende körning (körningstaktik)
- fysikens lagar, fordonsteknik och ekonomisk körning

- exempel på situationer
- teoriprov som bedömer kompetensen

Demonstrationer och övningar i hantering av fordonet i normal- och nödsituationer samt därpå följande inlärningsamtal 9 timmar.

3.12.6 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med hjälp av färdighets- och kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.12.7 Efter kursen

Den som avlagt kursen kan inte på tidigare nämnda grunder automatiskt godkännas att köra utryckningsfordon och utryckningskörning. Arbetsgivaren ska dessutom sörja för bland annat tillräcklig introduktion i den utrustning som används, verksamhetsområdets eventuella särdrag samt lokala anvisningar och verksamhetsmodeller. Dessutom ska behovet av repetitionsutbildning i ämnet bedömas.

3.13 Gruppledarkurs (5 sp)

3.13.1 Inledning

Befattningsbeskrivningen för avtalspersonalens gruppledare har ändrats och ändringarna pågår fortfarande. Ledningssystemen i anslutning till räddningsverksamheten har utvecklats och gruppledarnas ansvar har ökat. Ansvar och beslutanderätten i räddningsverksamhetens uppgifter överförs allt mer till gruppledaren med stöd av räddningsmyndigheten.

3.13.2 Urvalsgrunder

Urvalsgrunden för gruppledarkursen är att den sökande ska

- vara minst 21 år,
- ha avlagt grundkursen i räddningsverksamhet, kursen i första hjälpen och två av följande kurser i räddningsverksamhet med godkänt resultat
  - kurs i vägtrafikeräddning
  - kurs i släckningsteknik
  - kurs i rökdykning
  - kurs i ytbärgning
  - kurs i arbete i områden med fallrisk (PVAT1)
  - kurs i farliga ämnen
  - CBRNE-kurs
  - kurs i kemikaliedykning
  - oljebekämpningskurs
- ha deltagit aktivt i räddningsverksamhetens veckoövningar och utryckningar (som aktivt deltagande betraktas deltagande i cirka en tredjedel av övningarna och utryckningarna),
- till sin hälsa och funktionsförmåga vara lämplig att leda en räddningsgrupp. *
- * Sökanden är till sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga lämplig för kursen, om företagsläkaren har konstaterat att hen är lämplig för åtminstone räddningsverksamhetens grundläggande uppgifter. Sökandes FireFit-index ska vara minst 2. * Hälsokontrollen ska vara i kraft.
Om den sökande inte omfattas av den ovan nämnda företagshälsovården kan man som utlåtande använda ett motsvarande läkarutlåtande som på grundkursen i räddningsverksamhet (bilaga 2).

Dessutom ska den sökande få den avsändande brandkårens förordande om att bli antagen till kursen.

Dessutom kan räddningsverket öka/skärpa urvalskriterierna med beaktande av de regionala kraven samt beskrivningen av uppgiften som gruppledare.

Före valet av kurs ordnas ett skriftligt inträdesprov och en intervju. Alla personer som uppfyller ovan nämnda krav har rätt att delta i inträdesprovet till kursen. De som söker till kursen ska förbereda sig för inträdesproven genom att repetera ämnesområdena för tidigare avlagda kurser. Inträdesprovet utarbetas av räddningsverken själva, utifrån deras egna lokala och regionala utgångspunkter med beaktande av inträdeskraven till kursen.

Inträdesprovet är kursspecifikt och kan inte tas om. Resultaten av de avlagda inträdesproven påverkar inte kommande inträdesprov. Ansvarsutbildaren väljer ut kursdeltagarna till kursen på basis av en personlig intervju och ett avlagt skriftligt inträdesprov.

3.13.3 Beskrivning av gruppledarkursen

Nya kompetensförväntningar riktas mot avtalspersonalens färdigheter där bland annat goda gemenskaps- och interaktionsfärdigheter betonas. En god atmosfär och personalens motivation utgör också grunden för att bygga upp avtalspersonalens kompetens och för en effektiv verksamhet. Betydelsen av kontinuerlig inläring framhävs. Gruppledaren ska kontinuerligt utveckla sin egen kompetens och yrkesskicklighet utifrån kompetensbehoven samt sträva efter att följa med utvecklingen inom branschen. Efter genomgången gruppledarskurs kan man fungera som räddningsinsatsens gruppledare och därigenom ansvarar man för att räddningsväsendets värderingar och kompetens förverkligas kompromisslöst. Gruppledaren ska också övervaka och ansvara för arbetarskyddet så att materielen och utrustningen är i behörigt skick på situationsplatsen.

Målet med gruppledarkursen är att utveckla kursdeltagarens kompetens så att kompetensmålen som baserar sig på behovet av kompetens uppnås. Innan en person som hör till avtalspersonalen söker sig till en gruppledarskurs ska hen ha tillräcklig utbildning, erfarenhet och rätt attityd. Gruppledarens uppgifter och ansvar kan avvika avsevärt från varandra i olika brandkårer, eftersom olika brandkårsavtal ålägger personalen olika kompetensförpliktelser.

I glesbygden är gruppledaren oftast den person som vid en olycka eller eldsvåda måste dra de första och många gånger också de viktigaste slutsatserna och ge de första befallningarna till räddningsverksamhetens personal. Dessa beslut har en avgörande inverkan på hur väl räddnings- och släckningsarbetet vid olyckan lyckas. Gruppledaren övervakar och ansvarar för sin egen grupps säkerhet och ska kunna bedöma om antalet personer är tillräckligt i förhållande till olyckan och dess eventuella utvidgning. Gruppledaren ska kunna samarbeta med bl.a. olika myndigheter och andra aktörer på situationsplatsen.

Det finns regionala skillnader i vilka uppgifter man kan delta i efter avslutad gruppledarskurs. Arbetsgivaren är skyldig att följa arbetarskyddslagen som innehåller minimikrav på kompetensen som ska uppmärksammas.

Avtalspersonalens gruppleddarkurs (5 sp) består av delarna Grunderna för ledning av räddningsgruppen (2 sp) och Ledning av räddningsgrupp vid olika typer av olyckor (3 sp).

Undervisningen på avtalspersonalens gruppleddarkurs består av närundervisningsdelar samt distansinlärningsuppgifter och ett kursprov som ordnas mellan delarna. Kursen omfattar sammanlagt 5 sp, vilket innebär i genomsnitt 108 timmars studier. Deltagaren får ett intyg efter att ha gått kursen.

3.13.4 Kompetensmål

Den som avlagt gruppleddarkursen kan

Kunskapsmässigt

- räkna upp betydelsen av planeringen av räddningsverksamhetens aktionsberedskap med tanke på ledningen av räddningsgruppen
- räkna upp och namnge räddningsväsendets organisationer och formationer
- berätta om byggnadstypens, de strukturella lösningarnas och de brandtekniska apparaternas betydelse för räddningsverksamhetens arbets säkerhet och taktik
- berätta om brand- och olycksutredningens betydelse i räddningsverksamheten
- förklara grunderna för räddningsverksamhetens ledningsprocess och ledning
- motivera lägesbildens betydelse i ledningen av räddningsverksamheten
- motivera den teoretiska referensramen för ledning av räddningsverksamheten
- förklara grunderna för Virve-kommunikationen
- förklara grunderna för fältledningssystemet
- förklara och motivera grunderna för ledningen av räddningsplutonen

Färdighetsmässigt

- agera på ett arbets säkert sätt när hen leder räddningsverksamheten
- observera brandens omfattning och risk i förhållande till byggnaden och byggnadens strukturella lösningar
- beakta brand- och olycksutredningens behov i räddningsverksamheten och göra observationer på brandplatsen på ett sätt som främjar brandorsaksutredningen
- känner till uppgifterna för ledaren för situationsplatsen i räddningsverksamheten
- leda räddningsgruppen i olika slags olyckssituationer
- arbeta med brandlarmanläggningar i sedvanliga räddningsuppdrag
- använda Virve-terminalen som kommunikationsmedel
- analysera sin egen ledningsverksamhet

Attitydmässigt

- förändra sin ledningsverksamhet utifrån analysen
- vill agera arbets säkert i räddningsverksamhetens uppdrag
- vill upprätthålla och utveckla kompetensen i anslutning till ledning av räddningsverksamheten

3.13.5 Grunderna i ledning av räddningsgruppen (2 sp)

Kompetensmål

Efter att ha genomfört utbildningsdelen ska kursdeltagaren

- behärska räddningsverksamhetens organisationer och formationer
- kunna använda grunderna för ledning av räddningsverksamheten i räddningsverksamheten
- förstå hur organisationer och formationer inom räddningsverksamheten bildas
- förstå lägesbildens betydelse för ledningen av räddningsverksamheten
- beakta brand- och olycksutredningens behov i räddningsverksamheten
- behärska Virves grunder och användningen av Virve i ledningen av räddningsgruppen
- analysera sina förutsättningar för kommande delar av kursen i gruppleddning

Innehåll

- ledningsprocess, teoretisk referensram och bestämmelser
- räddningsväsendets organisationer och ledningen av dem
- räddningsverksamhetens formationer
- grunden för ledningen av räddningsverksamheten
- tekniska symboler
- övningar i lägesbedömning, beslutsfattande, order
- Användning av Virve

Inlärningsmetoder

- grupparbeten, föreläsningar, övningar, självstudier och prov

Litteratur/läromedel

- Koulumaali-inlärningsmiljön, klassundervisning, Teams, föreläsningmaterial som delas ut under kursen,
- branschens litteratur, övningsobjekt

Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med ett kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

3.13.6 Ledning av räddningsgrupp vid olika typer av olyckor (3 sp)

Kompetensmål

Efter att ha genomfört utbildningsdelen kan kursdeltagaren

- förklara räddningsgruppens prestationsförmåga i olika olyckssituationer
- använda grunderna för ledning av räddningsgruppen
- observera brandens omfattning och risk i förhållande till byggnaden
- förklara myndighetsnätets funktionsprincip och nödcentralens roll i myndighetsverksamheten
- verksamhetsprinciperna för räddningsverksamhetens fältledningssystem
- tillämpa det hen lärt sig i ledningen av räddningsgruppen
- arbeta med brandlarmanläggningar i sedvanliga räddningsuppdrag
- analysera sin egen verksamhet som räddningsgruppsledare
- förstå resursernas tillräcklighet vid olika olyckstyper
- leda räddningsgruppens arbete med tanke på arbets säkerheten, samt
- känna till betydelsen av olycksinformation i räddningsverksamheten

Innehåll

- typer av olyckor och deras allmängiltiga fenomen
- ledning av räddningsgrupp vid olika typer av olyckor
- byggnaders brandsäkerhet i räddningsverksamheten
- räddningsteknik
- kommunikation och information om olyckor i ledningen av räddningsverksamheten
- situationsplatsledarens uppgiftsbeskrivning
- tillvägagångssätt vid uppdrag med automatiska brandlarmanläggningar
- ledning av förstärkt räddningsgrupp
- räddningsgruppens verksamhet som en del av en större räddningsformation

Inlärningsmetoder

- närundervisning, självständig inläring, teaminläring, nätbaserad inläring, inlärningsuppgifter, övningar, teoriprov samt arbetsprov

Litteratur/läromedel

- Koulumaali, Teams, föreläsningsmaterial som delas ut på kursen, branschens litteratur

Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur kursdeltagaren nått målen med studierna. Med bedömningen stöds kursdeltagaren i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. kursdeltagaren själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarens prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen.

Uppnåendet av kompetensmålen bedöms med OKA2-provet.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

4 Avtalspersonalens befälsutbildning

4.1 Avtalsbrandkårens chefskurs (4 sp)

4.1.1 Inledning

Räddningsinstitutets mål är ett högklassigt system för utbildning av avtalspersonalen som säkerställer en högklassig utbildning av avtalspersonal på olika håll i Finland. Befattningsbeskrivningen för avtalsbrandkårens chef kommer att förändras under de kommande åren och samtidigt ändras utbildningen till avtalsbrandkårens befälsutbildning. Reformen av räddningslagen och omorganiseringen av räddningsväsendet samt ändringen och utvecklingen av avtalsbrandkårernas utbildningssystem ställer också krav på avtalsbrandkårschefens befattningsbeskrivning. Genom att uppdatera läroplanen säkerställs en smidig övergång från avtalsbrandkårens chefskurs till en kurs som allt mer behandlar räddningsväsendet som helhet och vars syfte är att utveckla avtalsbrandkårens befäl till utvecklare av räddningsväsendet.

4.1.2 Värdegrund för kursen för avtalsbrandkårernas chef

Avtalsbrandkårerna behöver personal med kunskaper, färdigheter och vilja att kontinuerligt lära sig och på så sätt ha beredskap att förnya sin egen kompetens. Med kompetens förstås allt oftare att man behärskar omfattande arbets- och verksamhetshelheter. Vid sidan av omfattande kompetens förväntas ofta också starka specialfärdigheter och ett personligt åtagande gentemot utveckling av sig själv, gruppen och gemenskapen. Organisationerna blir flackare och beslutsfattandet decentraliseras – vilket innebär utmaningar. Ansvar som sakkunnig framhävs.

För personalen innebär att växa och utvecklas i yrket en kontinuerlig inlärningsprocess när det gäller den egna kompetensen: vid sidan om att utveckla sin kunskaps- och färdighetsmässiga grund för räddningsväsendet är det också viktigt att kunna ändra på övertygelser, attityder och värderingar och att vidga medvetenheten.

Utöver en stark grund behövs i uppgifterna och verksamheten allt oftare allmänna aktionsberedskaper av processtyp som är oberoende av teknisk kompetens och räddningsväsendets kompetens, till exempel:

- beredskap att utveckla praxis och tillägna sig nya verksamhetsätt som hjälper till att hantera osäkerheten i ett föränderligt samhälle och ett föränderligt arbetsliv
- beredskap att utvärdera och utveckla sina egna interaktionsfärdigheter
- beredskap för gott yrkesmässigt samarbete med andra
- beredskap att styra, stöda och uppmuntra personalen att utnyttja sin egen kompetens och utveckla sina färdigheter
- beredskap att gestalta gemenskapens framtid och väcka initiativ för samt att leda ändringen av föråldrad eller inaktiv praxis.

Personalens kompetens innebär också att känna till värderingar: en förpliktelse till räddningsväsendets värdegrund hjälper en att lösa verksamhetsbefogenheter i yrket, arbetslivet och samhället.

4.1.3 Arbetsbild för chefen för avtalsbrandkåren

Avtalsbrandkårens verksamhet är indelad i två överlappande förvaltningsstrukturer. Föreningsförvaltningen är skötsel av föreningsrutiner som grundar sig på föreningslagen (503/1989) som styr föreningens verksamhet. Det är i allmänhet brandkårsföreningens ordförande som ansvarar för förvaltningen av föreningen. Den primära uppgiften för avtalsbrandkårens förvaltning av räddningsverksamheten är att säkerställa beredskapen och räddningsverksamheten. Räddningsverksamhetens förvaltning leds av chefen för avtalsbrandkåren.

Chefen för avtalsbrandkåren representerar sin förening som en del av det regionala räddningsväsendet. Hen är en förtroendevald som ansvarar för att brandkårens räddningsverksamhet är effektiv och högklassig i sin förening. I uppgiften som chef behövs administrativ kompetens och ledningskompetens samt mångsidiga planeringsfärdigheter. Uppgiften förutsätter goda kunskaper i skötseln av uppgifter i anslutning till räddningsverksamhet, förebyggande av olyckor och beredskap.

I det förändrade myndighetsfältet inom räddningsväsendet betonas myndighetssamarbetet förutom med det regionala räddningsverket även med andra säkerhetsmyndigheter, t.ex. polisen och nödcentralverket. I uppgiften behövs kompetens i frågor som gäller avtalsbrandkårens intressebevakning och byggandet av en positiv offentlig bild av föreningen.

Uppgiftsbeskrivningen är brandkårs-specifik och den ställs fast enligt skyldigheterna i brandkårsavtalet. Alla avtalsbrandkårer deltar i räddningsverksamheten och över hälften av avtalsbrandkåren deltar också i första insatsen. I förebyggandet av olyckor betonas planeringen av säkerhetskommunikationen och skötseln av uppgifter i anslutning till den. I förebyggandet av olyckor och i beredskapen varierar brandkårens deltagande och skyldigheter enligt brandkårsavtalet. Numera har många avtalsbrandkårer specialiserat sig inom något uppgiftsområde och kommit överens om detta med det lokala räddningsverket.

Till de grundläggande uppgifterna för brandkårens chef hör att leda, organisera och utveckla brandkårens verksamhet. Chefen ska få medlemmarna att aktivt delta i verksamheten och se till att nya medlemmar rekryteras. Hen delar ut uppgifter, stöder och styr utförandet av dem samt uppmuntrar personalen. Chefen ska behärska grunderna i att motivera personalen. Hen måste ha goda interaktions- och förhandlingsfärdigheter – förmågan att hantera personalkonflikter är en av egenskaperna hos en bra brandkårschef. Samhällsförändringarna medför utmaningar för avtalsbrandkårsverksamheten. De ungas flytt till tillväxtcentra, det civila arbetets bindande karaktär och att man jobbar utanför den egna kommunen har gjort det svårare att rekrytera personal till avtalsbrandkåren. Detta har lett till att avtalsbrandkårens personal blivit äldre.

Avtalsbrandkårens tjänster är tjänster som produceras av alla dess medlemmar. Brandkårens chef ska säkerställa att personalresurserna är tillräckliga så att uppgifterna enligt brandkårsavtalet blir skötta. Chefen ska också sörja för personalens kompetens, utbildning och trygghet av verksamhetens kontinuitet. Hen ansvarar för brandkårens verksamhetsklimat och stöder medlemmarnas motivation att delta.

Avtalsbrandkåren behöver tillräckligt med materiel och annan utrustning. Materielen och utrustningen är enligt avtalet antingen egen eller sådan som räddningsverket har placerat hos

avtalsbrandkåren. Chefen förhandlar med räddningsverket om placeringen av utrustning som reserverats för avtalsbrandkåren och deltar i anskaffningen av brandkårens egen utrustning. En av avtalsbrandkårens resurser är ett gott samarbete mellan chefen och föreningens styrelse. Brandkårens verksamhet och ekonomi måste alltid samordnas.

Chefen för brandkåren är ofta räddningsledare för sin egen brandkår. Chefen ska kunna leda avtalsbrandkåren som en del av en större ledningsformation t.ex. vid storolyckor och störningar samt under undantagsförhållanden. Chefen ska känna till de kunskaper och färdigheter som räddningsväsendets riksomfattande olyckskommunikation förutsätter samt det egna regionala räddningsverkets anvisningar om informationen.

Dessutom fungerar hen ofta som "verksamhetsledare" i sin förening, och för att arbetsbördan inte ska bli orimlig är delegering ett centralt sätt att fördela uppgifterna och säkerställa verksamhetens beredskap och kontinuitet. Detta förutsätter t.ex. att vicechefen och gruppledarna utbildas i motsvarande ledningsfärdigheter.

Brandkårens chef är också brandkårens talesman i förhållande till räddningsverket och offentligheten. Samarbetet och den offentliga bilden har mycket stor betydelse för att trygga brandkårens verksamhet och skapa en positiv samhällsbild.

4.2 Anvisningar för studierna

4.2.1 Genomförande

Sätten att avlägga studierna beskrivs i läroplanen och de preciseras i kursens genomförandeplan. Studierna kan vara olika typer av arbete i anslutning till utbildningens studier, såsom deltagande i närstudier, flerformsstudier eller nätundervisning, utförande av inlärningsuppgifter, planering av övningar, deltagande i övningar som sker vid övningsområdet, underhåll av utrustning eller förberedelser för arbetsprovet eller tentamen.

En studerande (kursdeltagare) kan ta om en underkänd prestation två gånger med krav på godkänt resultat under studietiden. Den studerande (kursdeltagaren) kan komplettera sina prestationer genom att komma överens om detta med kursens ansvariga lärare.

En studieprestation kan underkännas om den studerande (kursdeltagaren) gör sig skyldig till fusk vid genomförandet. En studerande (kursdeltagare) som har fuskat i sina studier vid Räddningsinstitutet kan straffas. I 30 och 31 § i lagen om Räddningsinstitutet (2006/607) föreskrivs om straff och metoder i disciplinärenden. Bestämmelser om rättelseförfarandet finns i 37 och 38 § i lagen om Räddningsinstitutet. Anvisningarna om prestationssätt gäller både kursen för avtalsbrandkårernas chefer och kursen för industribrandchefer i bisyssla.

4.2.2 Rättelseyrkande

En studerande (kursdeltagare) som är missnöjd med en bedömning eller ett beslut om tillgodoräknande kan yrka på rättelse hos den som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande (kursdeltagaren) har fått resultaten från bedömningen och grunderna för beslutet om tillgodoräknande eller om tillämpande av bedömningen till sin kännedom. Rättelseyrkandet ska besvaras senast inom 14 dagar från att det inkommit. En studerande (kursdeltagare) som fortfarande är missnöjd med bedömningen eller beslutet om tillgodoräknande kan begära omprövning av Räddningsinstitutets rättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar från att ha fått information om beslutet. (Lagen om Räddningsinstitutet 37 och 38 §). Rättelseyrkan gäller både kursen för avtalsbrandkårernas chefer och kursen för industribrandchefer i bisyssla.

4.2.3 Kursbeskrivning

Chefskursen är avsedd för personer som söker anställning som chef för en avtalsbrandkår. Chefen för en avtalsbrandkår är en förtroendevald som ansvarar för att brandkårens verksamhet är effektiv och högklassig. I uppgiften som chef behövs administrativ kompetens och ledningskompetens, mångsidig planeringsförmåga, kompetens som krävs för att förebygga olyckor, kunskaper om räddningsverksamhet och befolkningsskydd samt kompetens i anslutning till intressebevakning och byggande av en positiv offentlig bild av samfundet

Behörighetskraven för personal i bisyssla och frivillig personal konstateras i räddningslagen och räddningsförordningen (räddningslagen 379/2011, 57 § om behörighetsvillkoren för personal inom räddningsväsendet och 7 § i statsrådets förordning om räddningsväsendet 407/2011 om behörigheten för personal i bisyssla och avtalsbrandkårer som deltar i räddningsverksamhet).

4.2.4 Urvalsgrunder för avtalsbrandkårens chefskurs

Urvalsgrunderna för att få delta i avtalsbrandkårens chefskurs är följande:

- minst 21 års ålder,
- godkänt avläggande av kursen för gruppleddare enligt Räddningsinstitutets utbildningssystem för avtalspersonal ELLER av kursen för enhetschefer enligt SPEK:s tidigare läroplan som godkänts av Räddningsinstitutet.

4.2.5 Omfattning

Avtalsbrandkårens chefskurs omfattar 4 studiepoäng (108 h).

4.2.6 Kompetensmål

En person som gått kursen kan

Kunskapsmässigt

- berätta om räddningsväsendets lagstiftning och räddningsväsendets administrativa system

- berätta om avtalet som ingåtts med räddningsverket i det egna området och om räddningsverkets beslut om servicenivå samt om övriga handlingar som är centrala för räddningsverkets verksamhet
- förklara och motivera avtalspersonalens utbildningssystemhelhet samt dess inverkan på räddningsverksamheten
- förklara de skyldigheter som brandkårsavtalet ålägger brandkåren
- motivera vikten av riskhantering och säkerhetsledning i räddningsväsendets uppgifter och övningar
- förklara kraven i arbetarskyddslagstiftningen
- förklara befogenheterna enligt räddningslagen för räddningsverksamhetens ledningssystem och den person som tillfälligt leder räddningsverksamheten
-
- förklara ledarens betydelse för ledningen av personsäkerheten
- förklara betydelsen av brandkårens och räddningsbranschens positiva offentliga profil
- förklara betydelsen av samarbete med intressentgrupper och myndigheter för att säkerställa brandkårens verksamhetsförutsättningar

Färdighetsmässigt

- använda personalledning som en metod som stärker brandkårsmedlemmarnas motivation
- leda sin brandkår så att de förpliktelser som brandkårsavtalet ålägger brandkåren uppfylls
- planera sin egen brandkårs verksamhet och instruera sin personal i utnyttjandet av den konstruktiva brandsäkerheten och de brandtekniska apparaterna samt beaktandet av faktorer som kan påverka en brandorsaksutredning som en del av räddningsverksamheten.
- planera och leda den säkerhetskommunikation som avtalsbrandkåren genomför på det sätt som avtalats med räddningsverket
- rekrytera, upprätthålla och utveckla personalens funktionsförmåga
- tillämpa arbetarskyddslagstiftningen i praktiken
- å egen del upprätthålla en positiv offentlig bild av brandkåren och räddningsbranschen

Attitydmässigt

- utvärdera och utveckla brandkårens verksamhet.

4.2.7 Bedömning av kompetens i kursen för avtalsbrandkårernas chef

Kursens innehåll, kompetensmål, bedömningsgrunder och -skala fastställs i läroplanen och presenteras i början av studieperioden.

I slutet av kursen för avtalsbrandkårernas chef ordnas en kompetenskartläggning där man bedömer hur kursens mål har uppnåtts och hur kursdeltagaren behärskar undervisningens kärninnehåll. För en godkänd prestation krävs att deltagaren får 50 procent rätt. Studeranden har rätt att ta om

kompetenskartläggningen en gång under kursen. Om studeranden trots allt inte lyckas få en godkänd prestation från kompetenskartläggningen, ska hen studera kursmaterialet på nytt och göra kartläggningen tidigast tre (3) månader efter den första kompetenskartläggningen. För godkända prestationer används en nummerskala på 1–5 enligt följande:

- 5 = berömlig
- 4 = mycket bra
- 3 = bra
- 2 = nöjaktig
- 1 = nöjaktig

En studerande (kursdeltagare) ges möjlighet att ta del av bedömningen av skriftliga studieprestationer eller av studieprestationer som upptagits i annan form. Prestationerna förvaras i sex månader efter att resultaten har offentliggjorts. Kursdeltagarna ombeds i slutet av kursen ge skriftlig respons på kursen. Responsen används för att utveckla kursen

Till dem som avlagt kursen med godkänt resultat ges ett betyg där kursens omfattning i studiepoäng nämns, studieperioderna och deras omfattning enligt timantal samt ett verbalt allmänt vitsord för kursen.

4.3 Grundkurs för industribrandchef i bisyssla (6 sp)

4.3.1 Inledning

Räddningsinstitutets mål är ett högklassigt system för utbildning av avtalspersonalen som säkerställer en högklassig utbildning av avtalspersonal på olika håll i Finland. Befattningsbeskrivningen för industribrandchefer har under de senaste åren i Finland omvandlats från en brandchef till en person som ansvarar för företagets eller inrättningens övergripande säkerhet samt till säkerhetsutvecklare. Kursen för industribrandchefens har utvecklats enligt de ändrade kraven. De följande åren kommer också kursens krav att ändra, eftersom räddningsväsendets utbildningssystem och reformen av räddningsväsendet samt ändringen av räddningslagen ställer nya krav på kursen.

4.3.2 Värdegrunden för kursen för industribrandchef i bisyssla

Industri - och avtalsbrandkårerna behöver personal med kunskaper, färdigheter och vilja att kontinuerligt lära sig och på så sätt ha beredskap att förnya sin egen kompetens. Med kompetens förstås allt oftare att man behärskar omfattande arbets- och verksamhetshelheter. Vid sidan av omfattande kompetens förväntas ofta också starka specialfärdigheter och ett personligt åtagande gentemot utveckling av sig själv, gruppen och gemenskapen. Organisationerna blir flackare och beslutsfattandet decentraliseras – vilket innebär utmaningar. Ansvar som sakkunnig framhävs. För personalen innebär att växa och utvecklas i yrket en kontinuerlig inlärningsprocess när det gäller den egna kompetensen: vid sidan om att utveckla sin kunskaps- och färdighetsmässiga grund för räddningsväsendet är det också viktigt att kunna ändra på övertygelser, attityder och värderingar och att vidga medvetenheten.

Utöver en stark grund behövs i uppgifterna och verksamheten allt oftare allmänna aktionsberedskaper av processtyp som är oberoende av teknisk kompetens och räddningsväsendets kompetens, till exempel:

- beredskap att utveckla praxis och tillägna sig nya verksamhetsätt som hjälper till att hantera osäkerheten i ett föränderligt samhälle och ett föränderligt arbetsliv
- beredskap att utvärdera och utveckla sina egna interaktionsfärdigheter
- beredskap för gott yrkesmässigt samarbete med andra
- beredskap att styra, stöda och uppmuntra personalen att utnyttja sin egen kompetens och utveckla sina färdigheter
- beredskap att gestalta gemenskapens framtid och väcka initiativ för samt att leda ändringen av föråldrad eller inaktiv praxis.

Personalens kompetens innebär också att känna till värderingar: en förpliktelse till räddningsväsendets värdegrund hjälper en att lösa verksamhetsbefogenheter i yrket, arbetslivet och samhället.

4.3.3 Arbetsbeskrivning för industribrandchef i bisyssla

Industri- och anläggningschefen är en person som företaget eller anläggningen har utsett för uppgiften. Personen ansvarar inte bara för effektiviteten och kvaliteten i anläggningens brandskydds-

och säkerhetsorganisation utan även för organiseringen av anläggningens förutseende verksamhet och beredskap. Uppgiften kan vara på heltid eller vid sidan av den egna tjänsten. I uppgiften som chef behövs administrativ kompetens och ledningskompetens, mångsidig planeringsförmåga, kompetens som krävs för att förebygga olyckor, kunskaper om räddningsverksamhet och befolkningskydd samt kompetens i anslutning till byggandet av en positiv offentlig bild av samfundet

Uppgiftsbeskrivningen är industri- och anläggningsspecifik och varierar beroende på företagets eller anläggningens karaktär. Industri- och anläggningsbrandchefen har till främsta uppgift att planera och organisera fabriken eller anläggningens förebyggande verksamhet samt att sörja för de operativa arrangemangen för förebyggande av olyckor och skador. Dessa varierar i omfattning och karaktär mellan olika branscher. Utöver de ovan nämnda uppgifterna behövs handledning och övervakning av att saker och ting görs på överenskommet sätt.

En betydande uppgift för en industribrandchef i bisyssla är dock att sörja för hela företagets personals utbildningsnivå och att integrera förutseende praxis i den dagliga verksamheten. Hen ska få företagets personal och eventuella brandkårsmedlemmar att delta fullt ut i verksamheten. Hen delegerar uppgifter, stöder och styr utförandet av dem samt uppmuntrar personalen. Chefen ska behärska grunderna i att motivera personalen. Hen ska ha goda interaktions- och förhandlingsfärdigheter.

Anläggningens säkerhets- och brandskyddsorganisationens tjänster är alltid tjänster som medlemmarna producerar. Brandkårschefen ska säkerställa att personalresurserna är tillräckliga så att de säkerhetsmål som företaget ställt upp kan skötas. Man måste också sörja för personalens kompetens, utbildning och trygghet av kontinuiteten. Chefen ansvarar för brandskyddsorganisationens verksamhetsklimat och stöder medlemmarnas motivation att delta.

Anläggningens brandskyddsorganisation behöver tillräckligt med materiel och annan utrustning med beaktande av företagets karaktär. Chefens uppgift är att hålla företagets ledning uppdaterad om nivån på frågor som gäller bränder och räddningsuppdrag samt förhandla med företagets ledning om anskaffning av nödvändiga resurser för dessa. Chefen ansvarar också för brandkårens budgetering och ekonomi.

Industri- och anläggningsbrandchefens uppgift är att sköta kontakterna till olika myndighetsinstanser och intressentgrupper, såsom räddningsverket, polisen osv. för företagets del.

Brandchefen är den högsta ledaren för fabriken/anläggningens brandskyddsorganisation. Delegering av ledningen är ett centralt sätt att fördela bördan och säkerställa beredskapen och kontinuiteten. Detta förutsätter t.ex. att vicechefen och gruppledarna utbildas i motsvarande ledningsfärdigheter.

4.3.4 Beskrivning av kursen för industribrandchefer i bisyssla

Kursen för industribrandchefer är avsedd för personer som söker anställning som brand- och säkerhetschef eller säkerhetsansvarig inom industrin, på företag och anläggningar. Chefen är en person som ansvarar för att industribrandkårens eller säkerhetsorganisationens verksamhet är effektiv och högklassig. Uppgiften kräver administrativ kompetens och ledarskapskompetens,

mångsidig planeringsförmåga, kunskaper om att förebygga olyckor, om räddningsverksamhet och beredskap samt befolkningsskydd.

Behörighetskraven för personal i bisyssla och frivillig personal konstateras i räddningslagen och räddningsförordningen (räddningslagen 379/2011, 57 § om behörighetsvillkoren för personal inom räddningsväsendet och 7 § i statsrådets förordning om räddningsväsendet 407/2011 om behörigheten för personal i bisyssla och avtalsbrandkårer som deltar i räddningsverksamhet).

4.3.5 Urvalsgrunder för grundkursen för industribrandchef i bisyssla

Till studerande väljs i första hand personer som vid sidan av sin egen befattning hör till industri- eller affärsverkets säkerhetsorganisation. Antagningen av studerande till kursen (valet av kursdeltagare) sker utifrån Räddningsinstitutets behovsprövning med beaktande av sökandens ställning i företagets säkerhetsorganisation samt eventuella rekommendationer från arbetsgivaren, räddningsmyndigheten och försäkringsbolaget. Om många sökanden söker från ett företags samma enhet begär man vid behov en prioritetsordning som företaget ger.

4.3.6 Omfattning

Grundkursen för industribrandchef i bisyssla omfattar 6 studiepoäng (162 h)

4.3.7 Kompetensmål

En person som gått kursen kan

Kunskapsmässigt

- berätta om räddningsväsendets lagstiftning och räddningsväsendets administrativa system
- berätta om industri- eller anläggningsbrandkårens uppgifter inom räddningsväsendet
- förklara och motivera avtalspersonalens utbildningssystemhelhet samt dess inverkan på räddningsverksamheten
- planera brandkårens verksamhet
- förklara de skyldigheter som brandkårsavtalet ålägger brandkåren
- förstå vikten av riskhantering och säkerhetsledning i räddningsväsendets uppgifter och övningar
- förklara kraven i arbetarskyddslagstiftningen
- förklara befogenheterna enligt räddningslagen för räddningsverksamhetens ledningssystem och den person som tillfälligt leder räddningsverksamheten
- använda personalledning som en metod som stärker brandkårsmedlemmarnas motivation
- förklara ledarens betydelse för ledningen av personsäkerheten
-

- förklara betydelsen av brandkårens och räddningsbranschens positiva offentliga profil
- förklara betydelsen av samarbete med intressentgrupper och myndigheter för att säkerställa brandkårens verksamhetsförutsättningar
-

Färdighetsmässigt

- rekrytera
- upprätthålla och utveckla personalens funktionsförmåga
- leda sin industri- eller anläggningsbrandkår så att de skyldigheter som brandkårsavtalet ålägger brandkåren uppfylls
- undervisa i konstruktiv brandsäkerhet, de brandtekniska apparaterna och brandutredningen internt
- planera och leda den säkerhetskommunikation som genomförs av industri- eller anläggningsbrandkåren
- tillämpa arbetarskyddslagstiftningen i praktiken
- å egen del upprätthålla en positiv offentlig bild av brandkåren och räddningsbranschen

Attitydmässigt

- utvärdera och utveckla verksamheten hos sin industri- eller anläggningsbrandkår.

4.3.8 Bedömning och registrering av grundkursen för industribrandchef i bisyssla

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur studeranden (kursdeltagaren) nått målen med studierna. Med bedömningen stöds studeranden (kursdeltagaren) i att nå de kompetensmål som anges i läroplanen. Förutom utbildarna kan t.ex. studeranden (kursdeltagaren) själv delta i utvärderingen. Den studerandes (kursdeltagarens) prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

I bedömningen framhävs också beaktandet av det så kallade kontinuerliga bevisandet. Därmed kan till exempel den studerandes (kursdeltagarens) omsorgsfullhet, aktivitet, frånvaro, utförande av uppgifter och motsvarande faktorer påverka bedömningen. Bedömning av kontinuerligt bevisande är i allmänhet mycket subjektivt, och bör övervägas väl som bedömningsgrund i de fall då det är möjligt att göra bedömningen med vanliga metoder.

Kursens innehåll, kompetensmål, bedömningsgrunder och -skala fastställs i läroplanen och presenteras i början av studieperioden.

I slutet av kursen för industribrandchef i bisyssla ordnas en kompetenskartläggning där man bedömer hur kursens mål har uppnåtts och hur kursdeltagaren behärskar undervisningens kärninnehåll. För en godkänd prestation krävs att deltagaren får 50 procent rätt. Studeranden har rätt att ta om kompetenskartläggningen en gång under kursen. Om studeranden trots allt inte lyckas få en godkänd prestation från kompetenskartläggningen, ska hen studera kursmaterialet på nytt och göra kartläggningen tidigast tre (3) månader efter den första kompetenskartläggningen.

För godkända prestationer används en nummerskala på 1–5 enligt följande:

- 5 = berömlig
- 4 = mycket bra
- 3 = bra
- 2 = nöjaktig
- 1 = nöjaktig

En studerande (kursdeltagare) ges möjlighet att ta del av bedömningen av skriftliga studieprestationer eller av studieprestationer som upptagits i annan form. Prestationerna förvaras i sex månader efter att resultaten har offentliggjorts. Kursdeltagarna ombeds i slutet av kursen ge skriftlig respons på kursen. Responsen används för att utveckla kursen

Till dem som avlagt kursen med godkänt resultat ges ett betyg där kursens omfattning i studiepoäng nämns, studieperioderna och deras omfattning enligt timantal samt ett verbalt allmänt vitsord för kursen.

5 Utbildning för ansvarsutbildare

5.1 Allmänt

Räddningsinstitutets mål är ett högklassigt system för utbildarutbildning som säkerställer en högklassig utbildning av avtalspersonal på olika håll i Finland. De ansvariga utbildarna utgör hörnstenarna i systemet för att uppnå detta mål. Utbildningen för ansvarsutbildare består av pedagogisk och ämnesspecifik utbildning. Räddningsinstitutet ansvarar för och genomför utbildningen för ansvarsutbildare. Den pedagogiska utbildningen ger utbildarna pedagogiska färdigheter och den ämnesspecifika utbildningen den kompetens som behövs för innehållet i och organiseringen av respektive kurs.

Nya kompetensförväntningar riktas mot färdigheterna hos ansvarsutbildaren för avtalspersonalen där bland annat goda gemenskaps- och interaktionsfärdigheter betonas. En god atmosfär och personalens motivation utgör också grunden för att bygga upp avtalspersonalens kompetens och för en effektiv verksamhet. Utbildningskompetensens betydelse framhävs. Ansvarsutbildaren är en handledare som utvecklar verksamhetskulturen inom sin enhet och som för sin del ansvarar för den kontinuerliga utvecklingen av räddningsväsendets värderingar och kompetens.

5.1.1 Värdegrunden för ansvarsutbildarens studier

Räddningsverken behöver personal med kunskaper, färdigheter och vilja att kontinuerligt lära sig och på så sätt ha beredskap att förnya sin egen kompetens, såsom behärskning av omfattande arbets- och verksamhetsdelar. Vid sidan av omfattande kompetens förväntas ofta också starka specialfärdigheter och ett personligt åtagande gentemot utveckling av sig själv, gruppen och gemenskapen.

För personalen innebär att växa och utvecklas i yrket en kontinuerlig inlärningsprocess när det gäller den egna kompetensen: vid sidan om att utveckla sin kunskaps- och färdighetsmässiga grund för räddningsväsendet är det också viktigt att kunna ändra på övertygelser, attityder och värderingar och att vidga medvetenheten.

Utöver en stark grund behövs i uppgifterna och verksamheten allt oftare allmänna aktionsberedskaper av processtyp som är oberoende av teknisk kompetens och räddningsväsendets kompetens, till exempel:

- beredskap att utveckla praxis och tillägna sig nya verksamhetsätt som hjälper till att hantera osäkerheten i ett föränderligt samhälle och ett föränderligt arbetsliv
- beredskap att utvärdera och utveckla sina egna interaktionsfärdigheter
- beredskap för gott yrkesmässigt samarbete med andra
- beredskap att styra, stöda och uppmuntra personalen att utnyttja sin egen kompetens och utveckla sina färdigheter
- beredskap att gestalta gemenskapens framtid och väcka initiativ för att ändra föråldrad eller inaktiv praxis.

Personalens kompetens innebär också att känna till värderingar: en förpliktelse till räddningsväsendets värdegrund hjälper en att lösa verksamhetsbefogenheter i yrket, arbetslivet och samhället.

5.1.2 Ansvarsutbildarens ställning och uppgifter i utbildningssystemet för avtalspersonal

Ansvarsutbildaren ansvarar för det praktiska genomförandet av kursen utifrån läroplanen och genomförandeplanen. Särskilt utbildningskompetensen och den kontinuerliga utvecklingen av en själv betonas i ansvarsutbildarens uppgift. Genom utbildning förbättras gemenskapens beredskap att arbeta med olika uppgifter inom räddningsverksamheten.

Den ansvariga utbildaren ansvarar på avtalspersonalens kurs för

- kursens allmänna arrangemang,
- att de personer som väljs till kursen uppfyller urvalskriterierna,
- att utbildningen ordnas i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan och i enlighet med genomförandeplanen och kursprogrammet,
- att utbildningen genomförs på ett arbetssäkert sätt och att osakligt bemötande inte förekommer på kursen,
- att kursernas kompetensmål som fastställts i läroplanen uppfylls för de personer som avlagt kursen med godkänt resultat.

5.1.3 Behörighet som ansvarsutbildare

De som avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare och den ämnesspecifika utbildningen får en licens för ansvarsutbildare för kursen i fråga. Räddningsinstitutet för ett utbildarregister över dem. Behörigheten gäller i högst tre år, under vilken tid man kan förnya behörigheten genom att delta i fortbildning.

Om de ämnesshelheter som utbildningen berör förändras väsentligt under licensens giltighetstid, t.ex. på rekommendation av Olycksutredningsnämnden, kan utbildarna kallas till fortbildning redan i ett tidigare skede.

Om licensinnehavaren i sin undervisning handlar i strid med de mål som ställts upp i läroplanen eller på något annat sätt handlar i strid med de överenskomna principerna, kan licensen också återkallas under dess giltighetstid.

Räddningsinstitutet utvärderar ansvarsutbildarnas verksamhet med hjälp av ett responssystem. Respons om utbildarnas verksamhet samlas in från deltagarna och utbildningsanordnarna.

5.1.4 Register över ansvarsutbildare

Det förs ett utbildarregister över dem som med godkänt resultat avlagt den pedagogiska utbildningen för avtalspersonalens ansvarsutbildare samt den ämnesspecifika utbildningen. Räddningsinstitutet ansvarar för upprätthållandet av utbildarregistret och uppgifterna upprätthålls i Räddningsinstitutets studerandetjänster. Insamlingen, behandlingen och lagringen av uppgifterna sköts i enlighet med dataskyddslagen och EU:s dataskyddsförordning. Uppgifterna lagras i enlighet med Räddningsinstitutets informationshanteringsplan och dataskyddsbeskrivning.

Rätten att fungera som ansvarig utbildare gäller i tre år från dagen för avläggandet av examen både i fråga om den pedagogiska utbildningen och den ämnesspecifika utbildningen. Om de ämneshelheter som utbildningen berör förändras väsentligt under licensens giltighetstid kan utbildarna kallas till fortbildning redan i ett tidigare skede. Licensen kan också återkallas under dess giltighetstid, om licensinnehavaren i sin undervisningsverksamhet antingen handlar i strid med målen i läroplanen, eller i strid med andra överenskomna principer. Licensens giltighet kan kontrolleras i Räddningsinstitutets studerandetjänster.

5.2 Pedagogisk utbildning

5.2.1 Inledning

Syftet med ansvarsutbildarens pedagogiska utbildning är att stöda utbildarnas pedagogiska kompetens så att de uppställda kompetensmålen uppnås på kurserna. Syftet med den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare är också att säkerställa att utbildningen håller en jämn kvalitet oberoende av inom vilket räddningsområde utbildningen genomförs.

I läroplanen har man samlat det kärnmaterial som ansvarsutbildaren måste behärska i sin uppgift och på basis av vilken utbildaren kan bygga sin egen pedagogiska kompetens enligt vad hans karriärutveckling som utbildare förutsätter. Varje ansvarsutbildare ska förstå och känna till sitt eget ansvar för att engagera sig i utbildningssystemets pedagogiska principer, kontinuerlig utveckling samt upprätthållande av utbildningsförmågan även efter utbildningen till ansvarsutbildaren.

5.2.2 Urvalsgrunder

För att fungera som ansvarig utbildare på kursen för avtalspersonal ska personen:

- antingen ha avlagt yrkesexamen inom räddningsbranschen
- eller vara en heltidsanställd lärare inom säkerhetsbranschen som har yrkeslärarbehörighet (pedagogiska studier för yrkeslärare 60 sp) och ha avlagt en ämnesspecifik kurs för avtalspersonal enligt Räddningsinstitutets läroplan med godkänt resultat. Räddningsinstitutet bedömer personens ämnesspecifika kompetens innan personen antas till den ämnesspecifika

utbildningen. Vid behov kan teoriprov och/eller praktiskt prov användas vid bedömningen av kunnandet.

- eller vara en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, t.ex. sjukskötare (lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården [559/1994] 2 §)

En person kan söka till både pedagogisk och ämnesspecifik utbildarutbildning för att utveckla sin egen kompetens även om hens formella behörighet som ansvarig utbildare inte uppfylls. Den sökande ska ha ett anställningsförhållande med utbildningsanordnaren eller med den organisation som ingått avtalet om användning av Koulumaali och organisationen ska vid behov förorda att personen söker sig till utbildningen. Om antalet sökande är större än antalet personer som kan antas till utbildningen prioriteras de personer som får behörighet som ansvarig utbildare.

Försvarsmaktens utbildare kan söka till den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare i enlighet med Räddningsinstitutets och Försvarsmaktens samarbetsavtal.

5.2.3 Identifiering och erkännande av tidigare förvärvad kompetens (AHOT) samt tillgodoräknande av studier

I den pedagogiska utbildningen för ansvariga utbildare kan man tillgodoräknas tidigare godkänd simuleringshandledarutbildning eller om personen har dokumenterat intyg som visar att hen har avlagt en pedagogisk utbildning med motsvarande innehåll tidigare. Utgångspunkten för tillgodoräkandet är kompetensmålen för den pedagogiska utbildningen. I bedömningen beaktas också innehållet i tidigare studier samt tidpunkten då studierna har slutförts.

Förfarandet för tillgodoräknande inleds endast på initiativ av den person som ansöker om erkännande. Tillgodoräknande söks hos den planerare som ansvarar för utbildningen av Räddningsinstitutets avtalspersonal på e-postadressen: sopimushenkilostokoulutus@pelastusopisto.fi. Utbildningschefen fattar beslut om tillgodoräknande på förslag av den planerare som ansvarar för utbildningssystemet. I regel räknas studier äldre än tre år inte till godo om personen som ansöker om erkännande inte aktivt har arbetat med temat i fråga, t.ex. som lärare eller utbildare. Räddningsinstitutet bedömer om den sökande ska ge ytterligare bevis på sin kompetens antingen genom en skriftlig uppgift/tentamen eller ett arbetsprov.

5.2.4 Beskrivning av utbildningen

Utbildningen är avsedd för personer som ämnar bli ansvarsutbildare för räddningsväsendets avtalspersonal. Kursen fokuserar på att utveckla pedagogiska kunskaper, färdigheter och attityder som stöder utbildaren.

I den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare stöds utbildaren på många olika nivåer från att få en insikt över inläringsteorier till olika modeller för hur undervisningen kan genomföras för att uppnå kompetensmålen. I utbildningen betonas simuleringspedagogik och utnyttjande av den i lärandet.

En central del av utbildningen är pedagogisk handledning, vars mål är att stöda utbildarens pedagogiska kompetens och kontinuerliga kompetensutveckling. På så sätt kan man säkerställa att

utbildaren har tillräckliga färdigheter att stöda de blivande kursdeltagarnas inläring på bästa möjliga sätt.

5.2.5 Kompetensmål

Den som har avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare kan:

Kunskapsmässigt

- *definiera termerna yrkesskicklighet och inläring*
- *definiera de konstruktivistisk-realistiska och socialkonstruktivistiska synerna på lärande*
- *berätta om faserna i planeringen och genomförandet av inläringen samt motivera betydelseerna för lärandet*
- *berätta om faserna i det inläringssamtal som följer övningen samt motivera dess betydelse för lärandet*

Färdighetsmässigt

- *göra en målgruppsanalys och fastställa kompetensbaserade*
- *inlärningsmål för inläringen*
- *välja utbildningsämnen som stöder inlärningsmålen samt lämpliga*
- *inlärningsmetoder och miljöer*
- *ordna utbildningens arrangemang och genomföra inläringshändelser*
- *säkerställa att inlärningsmålen uppnås*
- *handleda det inläringssamtal som följer efter den övergripande övningen ("full-scale") enligt*
- *standardmodellen*
- *analysera sina inläringsevenemang med tanke på inlärningsmålen*

Attitydmässigt

- *handla exemplariskt i enlighet med räddningsbranschens värderingar*
- *skapa så goda förhållanden och inläringssmiljöer som möjligt för lärandet*
- *genom sin egen verksamhet stödja ett så gott samarbete som möjligt mellan yrkes- och avtalspersonalen*

5.2.6 Innehåll och omfattning

- utbildningssystemet för avtalspersonal
- uppställande av ett kompetensbaserat inlärningsmål
- planering och genomförande av inläringsevenemang
- handledning av det inläringssamtal som följer efter övningen
- demonstration av inläringssamtalet
- planering och genomförande av inläringsevenemang

Utbildningen omfattar 27 timmar (1 sp).

5.2.7 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man handleder och granskar hur den som ämnar bli ansvarsutbildare nått målen med studierna. Med bedömningen stöds den studerande i att nå de mål som presenterats i läroplanen. Förutom lärarna kan även till exempel den studerande själv delta i bedömningen. Den studerandes prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

Inom utbildningen påvisas kompetensen genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen med godkänd bedömning. I utbildningen används utöver kontinuerlig utvärdering även jämförande utvärdering.

Uppnåendet av kompetensmålen för ett specifikt kunskapsområde bedöms med ett kunskapsprov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

Den som ämnar bli ansvarsutbildare kan ta om en underkänd prestation två gånger. Den som ämnar bli ansvarsutbildare kan komplettera en ofullständig utbildning genom att komma överens om detta med den som ansvarar för utbildningen för ansvarsutbildare vid Räddningsinstitutet.

5.2.8 Rättelseyrkande

En studerande (kursdeltagare) som är missnöjd med en bedömning eller ett beslut om tillgodoräknande kan yrka på rättelse hos den som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande (kursdeltagaren) har fått resultaten från bedömningen och grunderna för beslutet om tillgodoräknande eller om tillämpande av bedömningen till sin kännedom. Rättelseyrkandet ska besvaras senast inom 14 dagar från att det inkommit. En studerande (kursdeltagare) som är missnöjd med bedömningen eller beslutet om tillgodoräknande kan begära omprövning hos Räddningsinstitutets rättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar efter att studeranden har fått kännedom om beslutet. (Lagen om Räddningsinstitutet 37 och 38 §).

5.3 Pedagogisk vidareutbildning

5.3.1 Inledning

Den ovan nämnda pedagogiska utbildningen ger ansvarsutbildaren pedagogisk kompetens för tre år. För att uppdatera den pedagogiska kompetensen för de följande tre åren ska ansvarsutbildaren genomgå och uppnå kompetensmålen för den pedagogiska fortbildningen.

5.3.2 Urvalsgrunder

Den som söker sig till den pedagogiska vidareutbildningen för ansvarsutbildare ska ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare eller ha formell kompetens genom att framlägga och påvisa tidigare förvärvad kompetens (AHOT).

Om ansvarsutbildarens behörighet för pedagogisk vidareutbildning har föråldrats, men personen har varit aktiv som ansvarsutbildare eller utbildare bedömer Räddningsinstitutet om personen kan antas till den pedagogiska vidareutbildningen eller om hen måste gå den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare på nytt.

Försvarsmaktens utbildare kan söka till den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare i enlighet med Räddningsinstitutets och Försvarsmaktens samarbetsavtal.

5.3.3 Beskrivning av utbildningen

Utbildningen omfattar spridandet av god praxis, lösning av problempunkter, repetition av teoriinnehållet i den pedagogiska grundkursen samt fördjupad pedagogisk teori och kunskap om specialmetoder och utmanande inläringssituationer.

5.3.4 Kompetensmål

Efter den pedagogiska fortbildningen kan den ansvariga utbildaren:

- Fortsätta det man lärt sig tidigare...
  - uppställning av kompetensbaserade inlärningsmål
  - planering och genomförande av lektioner, punktutbildningar och fullskaliga (full-scale) övningar
  - hålla inläringssamtal enligt en strukturerad modell
- förklara tillämpningen av RCDP-metoden i fullskaliga övningar
- beskriva metoderna för att använda videor i inläringssamtalet efter en fullskalig övning
- beskriva vad systemtänkande innebär då man behandlar fel som uppstått
- räkna upp och beskriva verktyg för att sköta utmanande inläringssamtal

5.3.5 Innehåll och omfattning

- Förhandsuppgifter i Koulumaali 4 h
- Närundervisning 8 h
  - Repeterande föreläsning om de teoretiska kunskaper som man lärt sig på grundkursen
  - Föreläsningar

- RCDP (Rapid Cycle Deliberate Practice)-metoden
- användning av video vid fullskaliga övningar
- behandlingen av fel ur systemperspektiv samt utmanande inlärningsdiskussioner
- Fullskaliga övningar
  - RCDP-metoden
  - användning av video och utmanande inläringssamtal
- Teoriprovet avläggs på Koulumaali efter utbildningen 2 h

Utbildningen omfattar 0,5 sp (14 h)

5.3.6 Bedömning av kompetens

Med bedömning avses alla de åtgärder med vilka man styr och granskar hur målen för ansvarsutbildarens studier uppnås. Med bedömningen stöds den studerande i att nå de mål som presenterats i läroplanen. Förutom lärarna kan även till exempel den studerande själv delta i bedömningen. Den studerandes prestationer bedöms genom att jämföra prestationerna med målen i läroplanen.

I utbildningen påvisas kunnandet genom förhandsuppgifter, genom att aktivt delta i undervisningen och övningarna samt genom att med godkänt resultat avlägga det teoriprov som följer utbildningen på Koulumaali.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

5.3.7 Rättelseyrkande

En studerande (kursdeltagare) som är missnöjd med en bedömning eller ett beslut om tillgodoräknande kan yrka på rättelse hos den som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande (kursdeltagaren) har fått resultaten från bedömningen och grunderna för beslutet om tillgodoräknande eller om tillämpande av bedömningen till sin kännedom.

Rättelseyrkandet ska besvaras senast inom 14 dagar från att det inkommit.

En studerande (kursdeltagare) som är missnöjd med bedömningen eller beslutet om tillgodoräknande kan begära omprövning hos

Räddningsinstitutets rättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar efter att studeranden har fått kännedom om

beslutet. (Lagen om Räddningsinstitutet 37 och 38 §).

5.4 Ämnesspecifik utbildning

5.4.1 Inledning

Med ämnesspecifik utbildning avses den utbildning som behövs för att genomföra och organisera varje kurs. Den ämnesspecifika utbildningen genomförs av Räddningsinstitutet.

I den ämnesspecifika utbildningen fokuserar man på att stärka den kursspecifika substanskompetensen, behärska kursmaterialet pedagogiskt samt använda inlärningsmiljön Koulumaali. Målet med utbildningarna är att säkerställa att utbildarna har aktuell innehållskompetens som är i linje med examensutbildningen. På så sätt följer den yrkesutbildade personalen som arbetar på fältet och avtalspersonalen samma principer.

5.4.2 Urvalsgrunder

Innan den studerande deltar i den ämnesspecifika utbildningen ska hen kunna och behärska ämnesområdet i fråga. För att bevisa tillräcklig kompetens förutsätts av ansvarsutbildaren för räddningsverksamheten en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller så ska hen ha yrkeslärarbehörighet (pedagogiska studier för yrkeslärare 60 sp) och utbildning för avtalspersonal inom räddningsbranschen. Av ansvarsutbildaren för första hjälpen och första insatsen förutsätts yrkesexamen inom hälso- och sjukvård (legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården). Dessutom kan särskilda behörighets- och lämplighetskrav ha fastställts per kurs (ämne).

Det rekommenderas att den som ämnar bli ämnesspecifik ansvarsutbildare först fungerar som utbildare på avtalspersonalens kurser och under räddningspersonalens övningar. Hen borde också ha arbetserfarenhet av räddningsverksamhet för att kunna förklara studieinnehållet genom praktiska exempel.

Det rekommenderas att man genomför den pedagogiska utbildningen före den ämnesspecifika utbildningen. Den pedagogiska utbildningen hjälper den som studerar till att bli ansvarsutbildare att bättre förstå det pedagogiska genomförandet av kurserna. Pedagogisk kompetens förutsätts i vilket fall som helst att man kan fungera som ansvarsutbildare för de olika kurserna i fråga.

Försvarsmaktens utbildare kan söka till den ämnesspecifika utbildningen för ansvarsutbildare i enlighet med Räddningsinstitutets och Försvarsmaktens samarbetsavtal.

Urvalskriterier per kurs

Ansvarsutbildaren för grundkursen i räddningsverksamhet ska

- Att ha avlagt yrkesexamen inom räddningsverksamhet eller vara en heltidsanställd lärare inom säkerhetsbranschen med yrkeslärarbehörighet (yrkeslärarens pedagogiska studier 60 sp) och ha genomfört en ämnesspecifik kurs för avtalsanställda enligt Räddningsinstitutets läroplan med godkänt resultat. Räddningsinstitutet bedömer personens ämnesspecifika kompetens innan godkännande till ämnesspecifik utbildning. Vid behov kan teoretiskt och/eller praktiskt prov användas vid kompetensbedömningen.
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT.
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för grundkursen i räddningsverksamhet.
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning.

Ansvarsutbildaren för kurserna i första hjälpen och första insatsen ska

- vara en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, t.ex. sjukskötare (lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården [559/1994] 2 §)
- känna till den prehospitla akutsjukvården och räddningsväsendet tillräckligt väl
- ha tillräcklig erfarenhet av akutvårdsarbete
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för kurserna i första hjälp och första insats
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

Ansvarsutbildaren för kursen i vägtrafikeräddning ska

- Att ha avlagt yrkesexamen inom räddningsverksamhet eller vara en heltidsanställd lärare inom säkerhetsbranschen med yrkeslärarbehörighet (yrkeslärarens pedagogiska studier 60 sp) och ha genomfört en ämnesspecifik kurs för avtalsanställda enligt Räddningsinstitutets läroplan med godkänt resultat. Räddningsinstitutet bedömer personens ämnesspecifika kompetens innan godkännande till ämnesspecifik utbildning. Vid behov kan teoretiskt och/eller praktiskt prov användas vid kompetensbedömningen.
- ha ett körkort i kategori BC
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för kursen i vägtrafikeräddning
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

Ansvarsutbildaren för kursen i släckningsteknik ska

- Att ha avlagt yrkesexamen inom räddningsverksamhet eller vara en heltidsanställd lärare inom säkerhetsbranschen med yrkeslärarbehörighet (yrkeslärarens pedagogiska studier 60 sp) och ha genomfört en ämnesspecifik kurs för avtalsanställda enligt Räddningsinstitutets läroplan med godkänt resultat. Räddningsinstitutet bedömer personens ämnesspecifika kompetens innan godkännande till ämnesspecifik utbildning. Vid behov kan teoretiskt och/eller praktiskt prov användas vid kompetensbedömningen.
- ha genomgått en grundutbildning för rökdykning (IM 2024)
- ha behörighet för rökdykning eller tidigare ha varit behörig för rökdykning i minst fem år
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för kursen i släckningsteknik
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

Ansvarsutbildaren för kursen i rökdykning ska

- Att ha avlagt yrkesexamen inom räddningsverksamhet eller vara en heltidsanställd lärare inom säkerhetsbranschen med yrkeslärarbehörighet (yrkeslärarens pedagogiska studier 60 sp) och ha genomfört en ämnesspecifik kurs för avtalsanställda enligt Räddningsinstitutets läroplan med godkänt resultat. Räddningsinstitutet bedömer personens ämnesspecifika kompetens innan godkännande till ämnesspecifik utbildning. Vid behov kan teoretiskt och/eller praktiskt prov användas vid kompetensbedömningen.
- ha genomgått en grundutbildning för rökdykning (IM 2024)
- ha behörighet för rökdykning eller tidigare ha varit behörig för rökdykning i minst fem år
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för kursen i rökdykning
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

Ansvarsutbildaren för CBRNE-kursen och kursen i kemikaliedykning ska

- Att ha avlagt yrkesexamen inom räddningsverksamhet eller vara en heltidsanställd lärare inom säkerhetsbranschen med yrkeslärarbehörighet (yrkeslärarens pedagogiska studier 60 sp) och ha genomfört en ämnesspecifik kurs för avtalsanställda enligt Räddningsinstitutets läroplan med godkänt resultat. Räddningsinstitutet bedömer personens ämnesspecifika kompetens innan godkännande till ämnesspecifik utbildning. Vid behov kan teoretiskt och/eller praktiskt prov användas vid kompetensbedömningen.
- ha genomgått en grundutbildning i rök- och kemikaliedykning (IM 2024)
- ha behörighet för kemikaliedykning eller tidigare ha haft behörighet i minst fem år
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för CBRNE-kursen och kursen i kemikaliedykning
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

Ansvarsutbildaren för PVAT1-kursen ska

- Att ha avlagt yrkesexamen inom räddningsverksamhet eller vara en heltidsanställd lärare inom säkerhetsbranschen med yrkeslärarbehörighet (yrkeslärarens pedagogiska studier 60 sp) och ha genomfört en ämnesspecifik kurs för avtalsanställda enligt Räddningsinstitutets läroplan med godkänt resultat. Räddningsinstitutet bedömer personens ämnesspecifika kompetens innan godkännande till ämnesspecifik utbildning. Vid behov kan teoretiskt och/eller praktiskt prov användas vid kompetensbedömningen.
- ha den utbildning som förutsätts i IM:s anvisning om arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet (2022) och kompetens för uppdraget som utbildare
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för PVAT1-kursen
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

Ansvarsutbildaren för kursen i ytbärgning ska

- ha avlagt yrkesexamen inom räddningsväsendet eller vara lärare på heltid med yrkeslärarbehörighet (pedagogiska studier för yrkeslärare 60 sp) och utbildning för avtalspersonal inom räddningsbranschen
- ha genomgått en grundutbildning för ytbärgning (IM 2024)
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för kursen i ytbärgning
- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

Ansvarsutbildaren för kursen i riskhantering vid framförande av utryckningsfordon – förarkurs ska

- vara minst 25 år innan utbildningen inleds
- ha haft körkort i kategori C som varit i kraft i minst 5 år
- ha tillräcklig erfarenhet av såväl normal körning som utryckningskörning

Sökandena ska i ansökan beskriva sin körerfarenhet i allmänhet och sin erfarenhet av utryckningskörning skilt för sig samt nämna vilken fordonskategori erfarenheten gäller. Räddningsinstitutet bedömer huruvida körerfarenheten är tillräcklig från fall till fall och gör deltagarnas slutliga val utifrån de uppgifter som angetts i samband med ansökan.

Ansvarsutbildaren för gruppledarkursen ska

- ha avlagt underbefäls- eller befälsexamen inom räddningsbranschen
- ha sammanlagt 12 månaders arbetserfarenhet av arbetsuppgifter som omfattar ledning av räddningsverksamheten
- ha avlagt den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare/AHOT
- med godkänt resultat genomgå utbildningen för ansvarsutbildare för gruppledarkursen

- för att upprätthålla sin licens för ansvarsutbildare ska personen uppdatera och utveckla sin kompetens genom att minst vart tredje år delta i både ämnesspecifik och pedagogisk vidareutbildning

5.4.3 Kompetensmål

Efter den ämnesspecifika utbildningen kan ansvarsutbildaren

Kunskapsmässigt

- berätta till vilka delar hen ansvarar för att kompetensmålen uppfylls
- berätta om allmänna arrangemang för pedagogiskt högklassig utbildning och beskriva de pedagogiska skillnaderna i simulerings-, workshop- och demonstrationsutbildningar
- berätta om bedömningsgrunderna för kompetensen och bedömningen av operativ kompetens
- berätta vilka verksamhetssätt de riksomfattande enhetliga modellerna innehåller
- berätta på vilka grunder kursutbildarna ska väljas samt hur utbildningen genomförs på ett arbets säkert sätt och vad som är osakligt beteende

Färdighetsmässigt

- söka nödvändig information i utbildningssystemet samt i läroplanen, TOTS och Koulumaali
- ordna ett pedagogiskt högklassigt utbildningstillfälle
- ordna pedagogiskt högklassigt kompetensbedömning
- välja utbildare och övervaka deras verksamhet samt se till att *utbildningen genomförs på ett arbets säkert sätt och att osakligt bemötande inte förekommer på kursen*

Attitydmässigt

- vill agera ansvarsfullt i uppgiften som ansvarig utbildare
- vill uppdatera sin egen och andras kompetens samt utveckla verksamhetsmodellerna inom sitt eget område
- vill övervaka utbildarnas verksamhet samt se till att utbildningen genomförs på ett arbets säkert sätt och att osakligt bemötande inte förekommer på kursen

5.4.4 Innehåll

Den kursspecifika utbildning för ansvarsutbildare omfattar

- Avtalspersonalens utbildningssystem och kursens placering i utbildningssystemet
- Kursens läroplan och genomförandeplan samt kursprogrammet
- Ansvarsutbildarens uppgifter för att organisera och genomföra kursen
- Kursens läromedel i Koulumaali

Dessutom kan det i varje kurs ingå självständiga studier, utförande av uppgifter eller funktionell undervisning.

5.4.5 Bedömning av kompetens

På kursen påvisas kunnandet genom att delta i undervisningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till utbildningen.

Uppnåendet av kompetensmålen kan bedömas med prov.

Den bedömningsskala som används är: Godkänd (G) - Underkänd (IG)

5.5 Anvisningar om utbildningen av ansvarsutbildare

5.5.1 Genomförande

Sätten att genomföra utbildningarna beskrivs i läroplanen och de preciseras i planen för genomförande av utbildningen. Studierna kan vara olika typer av arbete i anslutning till utbildningens studier, såsom deltagande i närstudier, flerformsstudier eller nätundervisning, utförande av inlärningsuppgifter, planering av övningar, deltagande i övningar som sker vid övningsområdet, underhåll av utrustning eller förberedelser för arbetsprovet eller tentamen.

Utbildningarna för ansvarsutbildare är korta utbildningar som varar högst några dagar och därför kan man inte bevilja heldagsfrånvaro från utbildningarna. Om kort frånvaro och ersättning för den på annat sätt ska avtalas med den lärare som ansvarar för utbildningen.

Den som studerar till ansvarsutbildare kan ta om en underkänd prestation två gånger med krav på godkänt resultat under studietiden. Den som studerar till ansvarsutbildare kan komplettera sina prestationer genom att komma överens om detta med den lärare som ansvarar för utbildningen.

En studieprestation kan underkännas om den studerande gör sig skyldig till fusk vid genomförandet. En studerande som har fuskat i sina studier vid Räddningsinstitutet kan straffas. I 30 och 31 § i lagen om Räddningsinstitutet (2006/607) föreskrivs om straff och metoder i disciplinärenden. Bestämmelser om rättelseförfarandet finns i 37 och 38 § i lagen om Räddningsinstitutet.

5.5.2 Rättelseyrkande

En studerande som är missnöjd med en bedömning eller ett beslut om tillgodoräknande kan yrka på rättelse hos den som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande har fått resultaten från bedömningen och grunderna för beslutet om tillgodoräknande eller om tillämpande av bedömningen till sin kännedom. Rättelseyrkandet ska besvaras senast inom 14 dagar från att det inkommit. En studerande som fortfarande är missnöjd med bedömningen eller beslutet om tillgodoräknande kan begära omprövning av Räddningsinstitutets rättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar från att ha fått information om beslutet. (Lagen om Räddningsinstitutet 37 och 38 §).

6 Källor

Ketola, J., Kokki, E. 2019. Räddningsväsendets fickstatistik 2014–2018. Räddningsinstitutet. [Räddningsväsendets fickstatistik 2014–2018](#)

Lag om Räddningsinstitutet. 2006. [Lag om Räddningsinstitutet 607/2006 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX®](#)

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. ja S. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt. Utbildningsstyrelsen. Vammalan kirjapaino.

Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga 2016. Inrikesministeriet. Helsingfors. [Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga, Inrikesministeriets publikation 6/2016 \(valtioneuvosto.fi\)](#).

Anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten. Inrikesministeriet. 2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165455>

Räddningslagen. 2011. [Räddningslag 379/2011 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX®](#)

Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet. 2022. Inrikesministeriet. Helsingfors. [Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Sopimuspalokunnat Suomessa. 2018. SSPL. [SSPL KV su ru en sa ve es sahkoinen auk.pdf](#)

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospital akutsjukvård 585/2017. [Social och hälsovårdsministeriets förordning... 585/2017 - Ursprungliga författningar - FINLEX®](#)

Hälso- och sjukvårdslagen 30.12.2010/1326 [Hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX®](#)

Arbetarskyddslagen. 2002. [Arbetarskyddslagen 738/2002 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX®](#)

SRf om räddningsväsendet. 2011. [Statsrådets förordning om räddningsväsendet 407/2021 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX®](#)

BILAGA 1 Anvisningar för utvärdering av kursdeltagarens lämplighetstester

Lämplighetstesterna grundar sig på tester som utförs på räddarkursen. Ett protokoll förs över testerna.

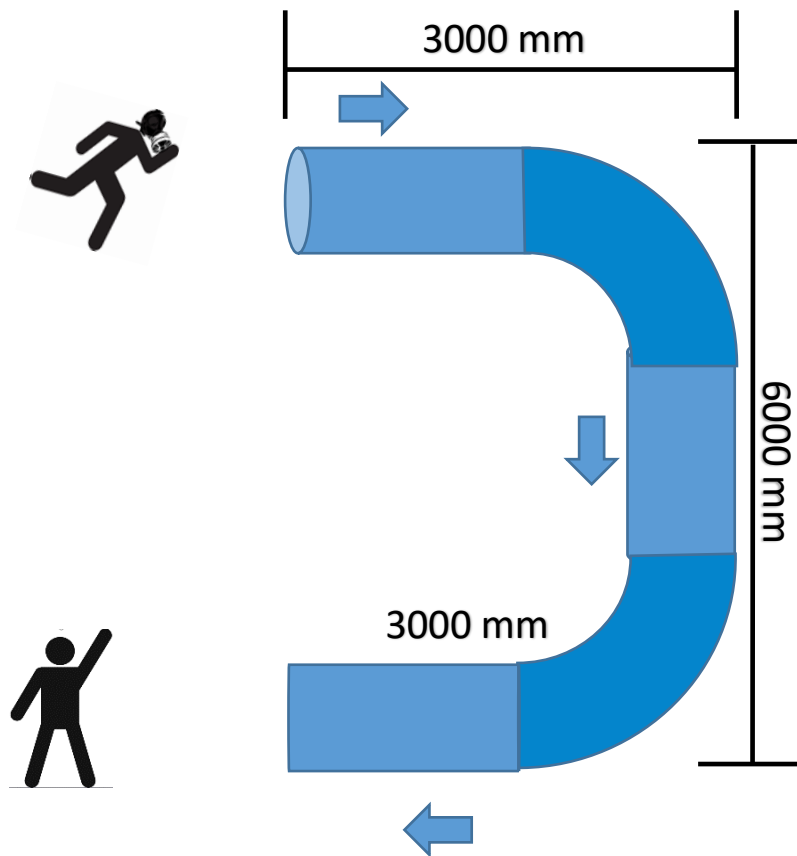
Den som testas informeras om testets syfte och uppgift.

Utrustningen för den som testas är branddräkt.

Förmåga att agera i trånga och mörka förhållanden

Uppgift: Att ta sig igenom ett rör med en filtermask som andningsskydd.

1. Testpersonen tar på sig en filtermask som täcker hela ansiktet (figur 1).
2. Testpersonen får cirka en minut på sig att vänja sig vid att andas med andningsskyddet.
3. Testpersonen går vidare i röret när testaren ger sitt tillstånd.
4. När den som testas rör sig framåt i röret orsakar testarna oväsen t.ex. genom att bulta på röret utifrån.
5. För att klara testet ska den som testas kunna krypa igenom röret med delen av masken som täcker hela ansiktet utan att bli orolig eller utan andra särskilda känsloreaktioner.

Figur 1 Exempel på en ansiktsmask med filterskydd

Bilder: Pixabay och Nikolai Savolainen
Obs! Teckningen är riktgivande.

Rörets mått: inre diameter ca 600 mm. Rörets längd på de olika avsnitten är ca 3 000–6 000 mm. Det finns tyger i ändarna av röret för att göra röret mörkt.

Förmåga att arbeta högt i områden med fallrisk

Uppgift: Klättra upp på en stege till tre meters höjd

1. Personen som testas klär på sig helselen och säkraren säkrar med ett rep så att den som testas inte kan falla från stegen.
2. Personen som testas klättrar på stegen cirka tre meter.
3. Uppe, på testarens order, lösgör personen som testas den ena handen och den andra foten från stegen. Därefter ställer testaren några frågor till den som testas för att försäkra sig om den testades funktionsförmåga högt uppe. Situationen ska motsvara ett autentiskt klättringstillfälle där den som klättrar rör sig växelvis med händerna och fötterna.
4. Efter att ha fått tillstånd klättrar den som testas ner från stegen.
5. Testaren ställer ännu några frågor om den testades känslor angående höjden och antecknar observationerna på blanketten.

Stegen kan vara fast eller lös. När en lös stege används ska en person stöda stegen hela tiden när den som testas är uppe på stegen, eller så stegen ska på annat sätt fästas på ett tillförlitligt sätt.

Allmän information om rädslor

Rädslor kan kännas orimliga och begränsa individens förnuftiga agerande. Rädslan kan gälla specifika saker eller situationer. Vanliga föremål för rädsla är bland annat höga, trånga och mörka platser.

Varför är människan rädd?

Rädsla är en naturlig reaktion på en hotfull situation. Dess syfte är att varna människan för fara. Om vi till exempel ser en orm i skogen ska kroppen producera en rädsla i situationen. Det finns dock ingen anledning till långvarig och pinande rädsla för ormar. Det är fråga om egentliga rädslor när rädslan "blir på" som en konstant varning. Vid alldeles för stor rädsla är människans hjärna på sätt och vis lurad att producera en rädslreaktion i en situation där det inte är nödvändigt.

Det lönar sig att möta sina rädslor

- En människa som lider av starka fobier försöker i allmänhet på alla sätt undvika saker eller situationer som orsakar rädsla. Då ökar ofta rädslorna utan att man märker det.
- Det effektivaste sättet att bli av med fobierna är att gradvis utsätta sig för det man är rädd för. Metoden kan ge resultat redan på kort tid.
- Exponeringen kan kännas ångestfylld. Med små steg och vid behov med hjälp av en professionell medhjälpare är det dock helt säkert.
- Vid exponering lär sig människan så småningom att kontrollera sin rädsla och får förtroende för att hen kan klara av situationen.
- När man möter det man är rädd för tillräckligt många gånger lär sig hjärnan småningom att mötet är helt tryggt. Vid exponering "avlär man sig" alltså så småningom den överdrivna rädslan.

Rädsla är en naturlig reaktion på en hotfull situation. Dess syfte är att varna människan för fara. En människa som lider av starka fobier försöker i allmänhet på alla sätt undvika saker eller situationer som orsakar rädsla. Då ökar ofta rädslorna utan att man märker det. (https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00394).

Bilaga 2 Anvisning för hälsokontroll inför grundkursen i räddningsverksamhet

DEL 1: ANVISNING OM DEN SÖKANDES LÄMPLIGHET FÖR GRUNDKURSEN I RÄDDNINGSVÄRSAMHET

Allmänt

Syftet med dessa anvisningar är att förenhetliga förfarandet för hälsokontrollen för de personer som söker sig till utbildning för avtalspersonal. Anvisningarna är avsedda för de läkare som utför hälsokontroller, dem som ansöker till kurserna, dem som ordnar utbildningarna och för kursens ansvarsutbildare.

Anvisningarna innehåller två delar. Det här är den första delen och den innehåller allmän information om utbildningen för avtalspersonal, de färdigheter som krävs av den som söker till kursen för att avlägga kursen samt vilka risker och exponeringar som är förknippade med kursen. Syftet med den första delen är att hjälpa den som söker till kursen och den läkare som utför hälsokontrollen att förstå vad som förutsätts av den som söker till kursen. Den andra delen (Anvisningar för läkarundersökning inför grundkursen i räddningsverksamhet) innehåller hälsokraven för grundkursen i räddningsverksamhet, hälsokontrollens innehåll och anvisningar för hur utlåtandet ska skrivas.

En person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet ska innan deltagandet i utbildningen delta i en hälsokontroll vars syfte är att säkerställa att personen i fråga om hälsa och funktionsförmåga är lämplig för kursen. Den som söker till kursen ska vara minst 16 år.

Allmänt om utbildningen på grundkursen i räddningsverksamhet

”Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för deltagande i räddningsverksamheten [Utbildning enligt Räddningsinstitutets läroplan](#)” ([Räddningslagen 29.4.2011/379, 57 §](#)).

Räddningsinstitutet ansvarar för läroplanen för grundkursen i räddningsverksamhet (tidigare kursen i släckningsarbete), kursens undervisningsmaterial och utbildningen av kursens ansvariga utbildare ([Lagen om Räddningsinstitutet 21.7.2006/607, 2 §](#)).

”Räddningsverket ska se till att dess personal i bisyssla och personalen hos en avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal har sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom.” ([Räddningslagen 29.4.2011/379, 56 §](#)).

Avsikten med grundkursen i räddningsverksamhet är att ge utbildning så personen får förutsättningar och förmår delta i räddningsverksamheten efter arbetsgivarens introduktionsutbildning ([Statsrådets förordning om räddningsväsendet 5.5.2011/407, 7§](#)).

Den sökande får inte lida av en sådan sjukdom, fel eller skada som sänker den sökandes funktionsförmåga i sådan grad, att den sökande inte klarar av de kunskaper och färdigheter man studerar på kursen och som är behövliga vid grundläggande uppdrag inom räddningsverksamheten ([IM 2016:Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga](#)).

En förutsättning för avläggande av grundkursen i räddningsverksamhet är att kursdeltagaren klarar av att

- studera på finska eller svenska.
- använda digitala verktyg för studier och kommunikation.
- fungera som medlem i en räddningsgrupp. För att kunna arbeta i grupp krävs sociala färdigheter och samarbetsförmåga.
- utföra både finmotoriska uppgifter med fingrarna och uppgifter som kräver tillräcklig presskraft, till exempel knyta knopar och koppla brandslangar.
- [klä på sig](#) snabbt och bära en tung skyddsklädsel, dvs. brandklädsel. Branddräkten består av brandstövlar, branddräkt, brandhjälm, brandhandskar, brandhuva samt mellan- och underdräkt.
- gå i terräng och i trappor iklädd branddräkt och bära tryckluftsandningsaggregatet på ryggen och andas genom den ansiktsdel som täcker hela ansiktet i minst 15 minuter utan avbrott. Hela skyddsutrustningen väger cirka 20 kg. * (mer information i slutet)
- lyfta, flytta, använda och bära olika räddnings-, släcknings- och röjningsredskap och -anordningar, till exempel hydrauliska räddningsredskap, motorsprutor och rökfläktar (den utrustning som hanteras ensam väger som mest 25 kg).
- släcka med ett strålrör. Det trycksatta vattnet i brandslangen orsakar kraftig skjutkraft, vilket den som använder strålröret ska kunna "ta emot".
- ta ner stegarna från släckningsbilens tak, bära och resa dem tillsammans med ett par och klättra på stegarna.

På grundkursen i räddningsverksamhet skyddar man sig mot agenser och faror med nödvändig personlig skyddsutrustning och rätt arbetsätt. På grundkursen i räddningsverksamhet bl.a.:

- varierar temperatur- och väderförhållandena när det gäller de övningar som genomförs utomhus. På vintern orsakar släckningsvattnet halka när det fryser.
- är släckningsbilens och andra maskiners motorer typiska källor till högt buller.
- behandlas rengöringskemikalier i samband med underhåll (tvätt av bil, slangar, materiel, tryckluftsapparater och utrustning).
- behandlas bränslen i samband med tankning av fordon och materiel.
- behandlas skumvätska i samband med övningen av skumutrustning.
- använder man vid behov riktig eld vid de tillämpade övningarna.

***Tryckluftsapparater** är ett andningskydd som skyddar användaren mot skadliga verkningar orsakade av luftföroreningar (såsom olika typer av damm, rök, dimma, gaser eller ånga), syrebrist och hetta i verksamhetsmiljön. I tryckluftsapparaten används trycksatt luft som andningsluft. I tryckluftsapparaten som används i räddningsverksamheten bär användaren en tryckluftsbehållare på ryggen som gör det lättare att röra sig än apparater som fungerar med en fast slang. En tryckluftsapparat med säkerhetstryck doserar andningsluften till användaren med lågt övertryck och vid utandning ska användaren "övervinna" utandningsventilens motstånd. Utandningsmotståndet får inte vara större än 10 mbar (EN 136). ([TSK 35, 2006/2008](#), [Guide för rökdykning](#).)

Työterveyslaitos

DEL 2: Läkareundersökning inför grundkursen i räddningsverksamhet

En person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet ska delta i en hälsokontroll vars syfte är att säkerställa att personen i fråga om hälsa och funktionsförmåga är lämplig för kursen. Den läkare som utför hälsokontrollen ska helst vara specialist i företagshälsovård eller allmänmedicin. Läkaren ska känna till de krav på hälsa och funktionsförmåga samt praxis för lämplighetsbedömning som krävs för att avlägga kursen.

Hälsokrav: Grundkursen i räddningsverksamhet förutsätter en med tanke på kursens krav tillräcklig hälsa och funktionsförmåga i stöd- och rörelseorganen samt i andnings- och cirkulationsorganen. Utgångspunkten för bedömningen av en persons hälsotillstånd vid en kurs är hälsokraven för körkortskategori II som utfärdats av Transport- och kommunikationsverket Traficom (www.traficom.fi). Utgångspunkten för lämpligheten är att sjukdomstillstånd med god vård som inte orsakar begränsningar i funktionsförmågan och prestationsförmågan i allmänhet inte hindrar personen från att söka sig till grundkursen. Till exempel:

- en person med astma lämpar sig för kursen inkl. användning av tryckluftsapparat (rökdykning ingår inte) om personen inte har svår astma och astman inte är under dålig kontroll för tillfället (God medicinsk praxis).
- diabetes som kräver regelbunden insulinbehandling är inte nödvändigtvis ett hinder för grundkursen (rökdykning ingår inte), om diabetes är i god vårdbalans och de medicinska kraven för körkortskategori II uppfylls (www.traficom.fi).

Hälsokontrollens innehåll: Den som söker till grundkursen ska lämna nödvändiga uppgifter om sitt hälsotillstånd till den läkare som genomför hälsokontrollen. I läkarundersökningen ingår åtminstone ett formulär för förhandsuppgifter som kartlägger hälsotillståndet, en intervju och vid sidan av den allmänna kliniska undersökningen bl.a. test av synskärpan, viskningshörsel, vilohjärtfilm samt spirometri och ett bronkodilatationstest. Lämplighetsbedömningen kan förutsätta ytterligare undersökningar som läkaren anser nödvändiga för att utreda hälsotillståndet. För att hälsotillståndet hos den som söker till kursen ska kunna bedömas på ett tillförlitligt sätt ska den läkare som genomför hälsokontrollen ha de uppgifter om personens hälsa som behövs för bedömningen och som är tillräckligt omfattande. Därför ombeds sökanden ge sitt samtycke till att läkaren också bekantar sig med sökandens hälsouppgifter i Kanta-tjänsten. Samtycket ges på adressen www.omakanta.fi, där sökanden kan ge tillstånd att läsa sina hälsouppgifter.

Slutsatser från hälsokontrollen: På basis av hälsokontrollen ger läkaren ett utlåtande (T-intyg) om sökandens lämplighet (lämplig, olämplig) för kursen. I utlåtandet antecknas vad lämplighetsbedömningen gäller (grundkurs i räddningsverksamhet). Om en sjukdom konstateras hos den undersökta (t.ex. astma, insulinbehandlad diabetes), som är ett hinder för att fortsätta till rökdykningskursen, ska man i tilläggsuppgifterna till utlåtandet anteckna att personen inte är lämplig för kursen i rökdykning. Hälsouppgifter får inte anges i utlåtandet från hälsokontrollen. Personen skickar själv lämplighetsutlåtandet till utbildningsanordnaren.

Denna anvisning om läkarundersökning för bedömning av hälsotillståndet hos en person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet har utarbetats i samarbete med Räddningsinstitutet och Arbetshälsoinstitutet.

Referenser: Anvisningar om bedömning av körhälsa för hälso- och sjukvårdspersonal. Transport- och kommunikationsverket 2021. www.traficom.fi

Vuokko A, Punakallio A, Paajanen S, Lusa S. Pelastushenkilöstön työterveysseuranta – yhteistyö ja käytännöt. Helsingfors: Arbetshälsoinstitutet 2020. www.julkari.fi/handle/10024/140128

Bilaga 3: Anvisningar för hälsokontroll för kursen i rökdykning

DEL 1: ANVISNING OM DEN SÖKANDES LÄMPLIGHET FÖR KURSEN I RÖKDYKNING

Allmänt

Syftet med dessa anvisningar är att förenhetliga förfarandet för hälsokontrollen för de personer som söker sig till utbildning för avtalspersonal. Anvisningarna är avsedda för de läkare som utför hälsokontroller, dem som ansöker till kurserna, dem som ordnar utbildningarna och för kursens ansvarsutbildare.

Anvisningarna innehåller två delar. Det här är den första delen och den innehåller allmän information om utbildningen för avtalspersonal, de färdigheter som krävs av den som söker till kursen för att avlägga kursen samt vilka risker och exponeringar som är förknippade med kursen. Syftet med den första delen är att hjälpa den som söker till kursen och den läkare som utför hälsokontrollen att förstå vad som förutsätts av den som söker till kursen. Den andra delen (Anvisningar för läkarundersökning inför kursen i rökdykning) innehåller hälsokraven för kursen i rökdykning, hälsokontrollens innehåll och anvisningar för hur utlåtandet ska skrivas.

Den som söker till kursen i rökdykning ska vara minst 18 år och ha avlagt grundkursen i räddningsverksamhet med godkänt resultat.

Den som söker till kursen i rökdykning ska innan hen söker till utbildningen genomgå

1. en hälsokontroll med syftet att säkerställa att personen är lämplig för kursen vad gäller sin hälsa och funktionsförmåga. Hälsokontrollen ska göras före den fysiska funktionstestningen.
2. testning av den fysiska funktionsförmågan. Värdet på det totala FireFit-indexet för den fysiska funktionsförmågan samt delområdet för aerob uthållighet ska vara minst 3.
3. lämplighetstest enligt utbildningsanordnarens anvisningar.

Allmänt om utbildningen på kursen i rökdykning

”Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för deltagande i räddningsverksamheten. [Utbildning enligt Räddningsinstitutets läroplan](#)” ([Räddningslagen 29.4.2011/379, 57 §](#)).

Räddningsinstitutet ansvarar för läroplanen för kursen i rökdykning, kursens undervisningsmaterial och utbildningen av kursens ansvariga utbildare ([Lagen om Räddningsinstitutet 21.7.2006/607, 2 §](#)).

”Räddningsverket ska se till att dess personal i bisyssla och personalen hos en avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal har sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom.” ([Räddningslagen 29.4.2011/379, 56 §](#)).

Avsikten med kursen i rökdykning är att ge utbildning så personen får förutsättningar och förmår delta i räddningsverksamheten efter arbetsgivarens introduktionsutbildning ([Statsrådets förordning om räddningsväsendet 5.5.2011/407, 7§](#)).

Den sökande får inte lida av en sådan sjukdom, fel eller skada som sänker den sökandes funktionsförmåga i sådan grad, att den sökande inte klarar av de kunskaper och färdigheter man studerar på kursen och som är behövliga vid grundläggande uppdrag inom räddningsverksamheten ([IM 2016:Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga](#)).

En förutsättning för avläggande av kursen i rökdykning är att kursdeltagaren klarar av att

- studera på finska eller svenska.
- använda digitala verktyg för studier och kommunikation.
- fungera som medlem i räddningsgruppen och i nära samarbete med rökdykningsparet Detta förutsätter goda sociala färdigheter och samarbetsförmåga.
- utföra både finmotoriska uppgifter med fingrarna och uppgifter som kräver tillräcklig presskraft, till exempel knyta knopar och koppla brandslangar.
- [klä på sig](#) snabbt och bära en tung helhet med skyddskläder, dvs. brandklädsel, tryckluftsapparat och annan utrustning för rökdykare.
- gå, krypa och åla sig "blind" (med synen täckt) i rökdykarens utrustning och bära tryckluftsapparaten på ryggen och andas genom den heltäckande ansiktsdelen i 30 minuter utan avbrott. Hela skyddsutrustningen väger cirka 20 kg. * (mer information i slutet)
- flytta en räddningsdöcka av vuxen storlek ut från en vanlig bostadslägenhet.
- lyfta, flytta, använda och bära olika räddnings-, släcknings- och röjningsredskap och -anordningar, till exempel hydrauliska räddningsredskap, motorsprutor och rökfläktar (den utrustning som hanteras ensam väger som mest 25 kg).
- utöver skyddsutrustningshelheten bära släcknings- och räddningsutrustning i trappor.
- släcka med ett strålrör. Det trycksatta vattnet i brandslangens orsakar kraftig skjutkraft, vilket den som använder strålröret ska kunna "ta emot".
- ta ner stegarna från släckningsbilens tak, bära och resa dem tillsammans med ett par och klättra på stegen.
- fira ner sig med ändamålsenliga fallskydd längs ett rep från 3 meters höjd.

På kursen i rökdykning skyddar man sig mot agenser och faror med nödvändig personlig skyddsutrustning och rätt arbetssätt. På kursen i rökdykning bl.a.

- varierar temperatur- och väderförhållandena när det gäller de övningar som genomförs utomhus. På vintern orsakar släckningsvattnet halka när det fryser.
- är släckningsbilens och andra maskiners motorer typiska källor till högt buller.
- behandlas rengöringskemikalier i samband med underhåll (tvätt av bil, slangar, materiel, tryckluftsapparater och utrustning).
- behandlas bränslen i samband med tankning av fordon och materiel.
- utför man övningar i konstgjord rök.
- övar man under simulerade förhållanden som påminner om en riktig brand. Vanliga simulatorer är inomhusbrandssimulatorer där man bränner virke och skivmaterial. Simulatorns förhållanden ligger mycket nära förhållandena vid en riktig rumsbrand. I lokalen finns rök, lågor och hög temperatur. Röken täcker nästan hela sikten. Röken innehåller skadliga, giftiga och cancerframkallande ämnen. Temperaturen i taket stiger till cirka 800 grader. ([Guide för rökdykning 2021, Vähentäkö Skellefteå malli palomiesten altistumista operatiivisessa työssä? 2016](#))

***Tryckluftsapparater** är ett andningsskydd som skyddar användaren mot skadliga verkningar orsakade av luftföroreningar (såsom olika typer av damm, rök, dimma, gaser eller ånga), syrebrist och hetta i verksamhetsmiljön. I tryckluftsapparaten används trycksatt luft som andningsluft. I tryckluftsapparaten som används i räddningsverksamheten bär användaren en tryckluftsbehållare på ryggen som gör det lättare att röra sig än apparater som fungerar med en fast slang. En tryckluftsapparat med säkerhetstryck doserar andningsluften till användaren med lågt övertryck och vid utandning ska användaren "övervinna" utandningsventilens motstånd. Utandningsmotståndet får inte vara större än 10 mbar (EN 136). ([TSK 35, 2006/2008](#), [Guide för rökdykning](#).)

Työterveyslaitos

DEL 2: Läkareundersökning för kursen i rökdykning

För kursen i rökdykning behövs en ny hälsokontroll, om hälsokontrollen före grundkursen i räddningsverksamhet i) har varit mindre omfattande än vad kursen i rökdykning förutsätter, ii) inte har innehållit någon lämplighetsbedömning för kursen i rökdykning, iii) är äldre än åtta månader eller iv) det efter undersökningen misstänks att hälsotillståndet har förändrats. Syftet med hälsokontrollen är att säkerställa att personen är lämplig för kursen vad gäller sin hälsa och funktionsförmåga. I fråga om kursen i rökdykning ska hälsokontrollen utföras som en första undersökning inom företagshälsovården som utgår från exponeringen i arbetet och de hälsokrav som arbetsgivaren förutsätter. Läkaren ska känna till de krav på hälsa och funktionsförmåga samt praxis för lämplighetsbedömning som räddningsverksamheten förutsätter.

Hälsokrav: Kursen i rökdykning förutsätter god hälsa och funktionsförmåga i stöd- och rörelseorganen samt andnings- och cirkulationsorganen. En utgångspunkt för ett lämpligt hälsotillstånd är hälsokraven för körkortskategori II av Transport- och kommunikationsverket Traficom's körhälsa (www.traficom.fi) samt hälsokraven för räddningspersonalens krävande uppgifter inom räddningsväsendet. Hälsokraven är desamma som i den sökandes lämplighetsbedömning för räddarutbildningen ([Pelastushenkilöstön työterveysseuranta – yhteistyö ja käytännöt, 2020](#)). Till exempel är astma, epilepsi och insulinbehandlad diabetes eller andra sjukdomar som kan vara förknippade med en tillfällig risk för förlorad funktionsförmåga ett hinder för att delta i kursen i rökdykning och i rökdykningsuppdrag.

Hälsokontrollens innehåll: Den som söker till kursen i rökdykning ska lämna nödvändiga uppgifter om sitt hälsotillstånd till den läkare som genomför hälsokontrollen. I läkarundersökningen ingår åtminstone ett formulär för förhandsuppgifter som kartlägger hälsotillståndet, en intervju och vid sidan av den allmänna kliniska undersökningen bl.a. test för synskärpan, hörselundersökning, vilohjärtfilm samt spirometri och bronkodilatationstest samt blodprov som beskriver fett- och sockerbalans och alkoholkonsumtion. Bedömningen bör omfatta maximal spiroergometri (eller kliniskt belastningsprov). Den ger exakt information om andnings- och cirkulationsorganens prestationsförmåga och producerar mångsidiga utgångsdata om lung- och hjärthälsan. Lämplighetsbedömningen kan förutsätta ytterligare undersökningar som läkaren anser nödvändiga för att utreda hälsotillståndet. För att hälsotillståndet hos den som söker till kursen ska kunna bedömas på ett tillförlitligt sätt ska den läkare som genomför hälsokontrollen ha de uppgifter om personens hälsa som behövs för bedömningen och som är tillräckligt omfattande. Därför ombeds sökanden ge sitt samtycke till att läkaren också bekantar sig med sökandens hälsouppgifter i Kanta-tjänsten. Samtycket ges på adressen www.omakanta.fi, där sökanden kan ge tillstånd att läsa sina hälsouppgifter.

Slutsatser från hälsokontrollen: Hälsokontrollen för kursen i rökdykning och rökdykningsuppdrag är gallrande (lämplig eller olämplig). På basis av hälsokontrollen ger läkaren ett lämplighetsutlåtande om personens hälsotillstånd för kursen i rökdykning. I utlåtandet antecknas vad lämplighetsbedömningen gäller. Om läkarundersökningen har gjorts inom företagshälsovården lämpar sig utlåtandet också för rökdykningsuppdrag. Hälsouppgifter får inte anges i utlåtandet från hälsokontrollen. Personen skickar själv lämplighetsutlåtandet till arbetsgivaren och presenterar utlåtandet för utbildningsanordnaren.

Denna anvisning om läkarundersökning för bedömning av hälsotillståndet hos en person som söker till kursen i rökdykning har utarbetats i samarbete med Räddningsinstitutet och Arbetshälsainstitutet.

Referenser: Anvisningar om bedömning av körhälsa för hälso- och sjukvårdspersonal. Transport- och kommunikationsverket 2021. www.traficom.fi

Vuokko A, Punakallio A, Paajanen S, Lusa S. Pelastushenkilöstön työterveysseuranta – yhteistyö ja käytännöt. Helsingfors: Arbetshälsainstitutet 2020. www.julkari.fi/handle/10024/140128